

Andrupenes ainavu telpa

Statistiskie rādītāji

Vispārējie rādītāji

Platība:

5392 ha

Administratīvais iedalījums:

Atrodas Andrupenes (5379 ha) un Andzeļu (13 ha) pagastā (pēc novadu reformas – Dagdas novadā).

Lielākie ciemi, viensētu grupas: Andrupene, Mariampole, Andrupenes Sloboda, Grabova, Litavnīki, Zundi, Laizāni, Stalīdzāni, Krauļi, Klīsmeti, Grūzāni, Brīveri, Libiņi, Zambari, Sleseri.

Abiotiskais raksturojums

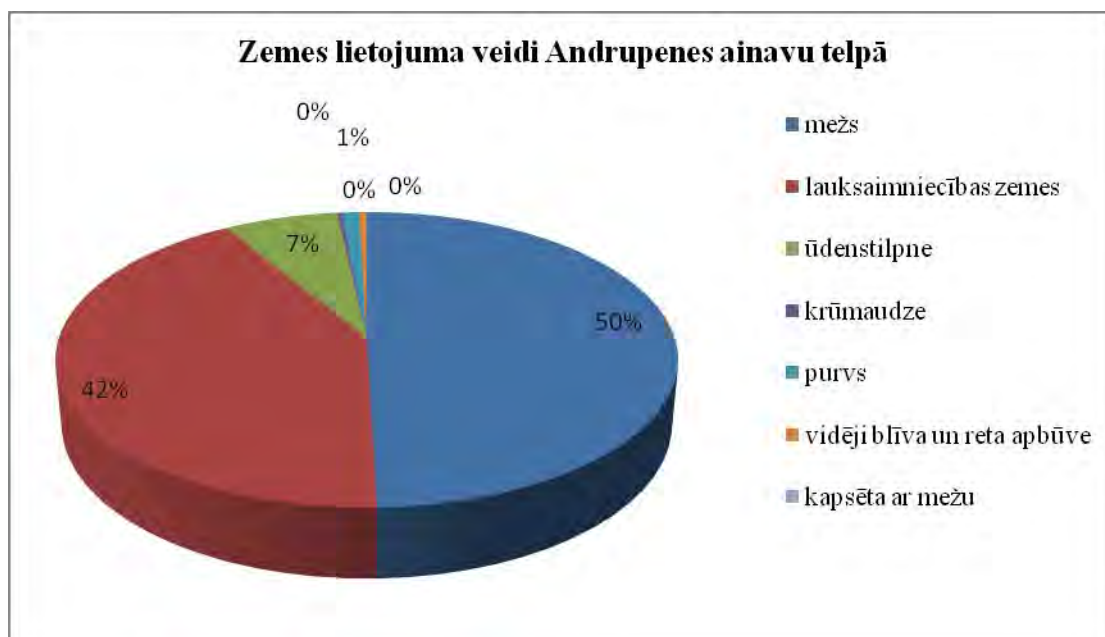
Ainavu telpā dominē morēnas nogulumi, tās centrālajā daļā samērā lielā platībā – smilts ar granti un oļiem. Atsevišķās vietās reljefa pazeminājumos atrodami kūdras nogulumi, uz dienvidiem no Andrupenes ciema – māls, savukārt, ainavu telpas perifērijā – atsevišķas smilšainas grants iegulas. Bižas ezerā plānota sapropeļa ieguve. Ainavu telpas centrālā un dienvidu daļa ir samērā līdzena, lielu tās daļu aizņem Bižas ezers un tam piegulošās purvu teritorijas. Ainavu telpas rietumu un dienvidu daļā ir vidēji augstas pauguraines, kuru ieplakās izvietojušies ezeri un upītes. Teritorijas ziemeļu daļā, kā arī dienvidrietumu daļā ir saposmots augstu paugurainu reljefs.

Ainavu telpa ietilpst Maltas upes apakšbaseinā, lielākoties noteci uz to veido Baldas upīte. Lokālos sateces baseinus bez Baldas upītes veido arī Bižas un Oloveca ezers, ainavu telpas ziemeļu daļai – Salāja ezers. Purvainās teritorijas starp Bižas un Oloveca ezeru savulaik meliorētas, iztaisnotas upītes un izveidots grāvju tīkls.

Zemes lietojuma veidi

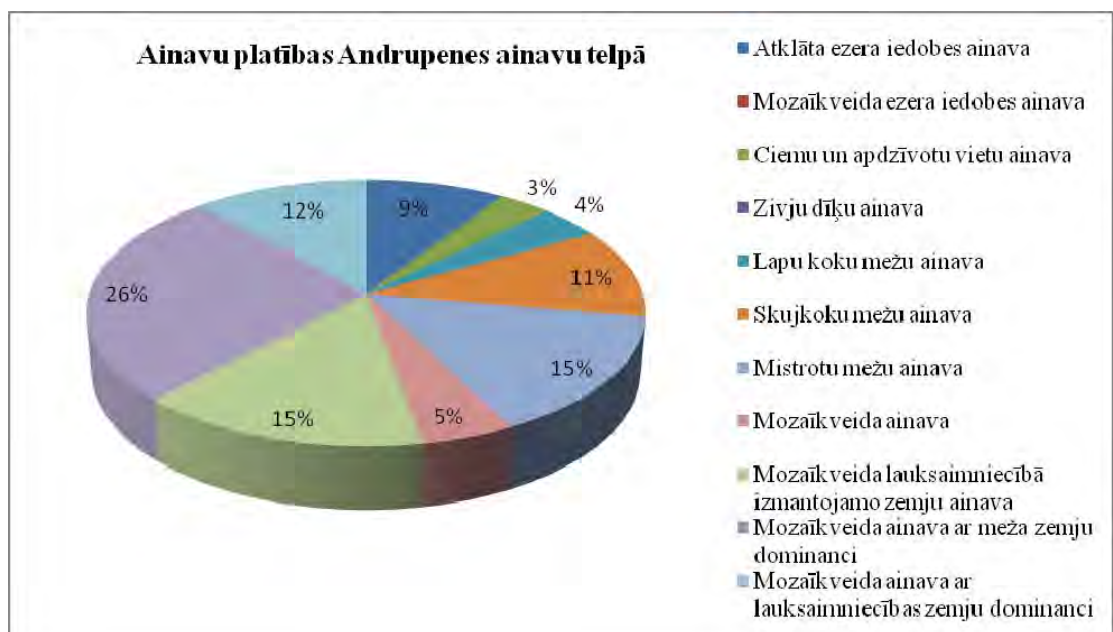
Zemes lietojuma veids*	Platība, ha
mežs	2714
lauksaimniecības zemes	2293
ūdenstilpne	374
krūmaudze	14
purvs	57
vidēji blīva un reta apbūve	24
kapsēta ar mežu	1

* sagatavots pēc LĢIA topogrāfiskā kartes mērogā 1:50000

Ainavu struktūras vienību platības

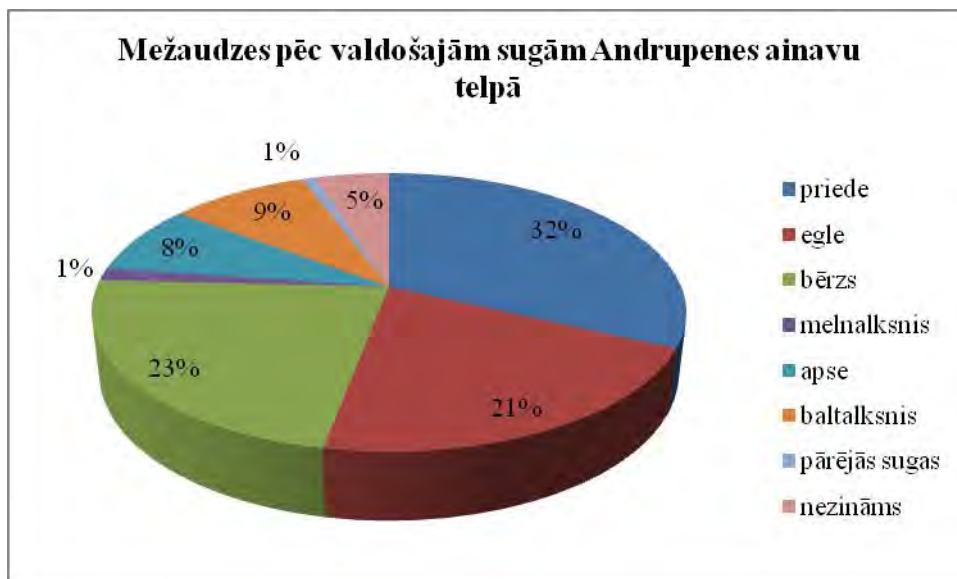
Ainava	Platība, ha
Atklāta ezera iedobes ainava	503
Mozaīkveida ezera iedobes ainava	
Ciemu un apdzīvotu vietu ainava	188
Zivju dīķu ainava	
Karjeru un derīgo izrakteņu ieguves vietu ainava	
Lapu koku mežu ainava	221
Skujkoku mežu ainava	595
Mistrotu mežu ainava	796
Mozaīkveida ainava	261
Mozaīkveida lauksaimniecībā izmantojamo zemju ainava	808
Mozaīkveida ainava ar meža zemju dominanci	1433
Mozaīkveida ainava ar lauksaimniecības zemju dominanci	630

Mežaudžu statistika

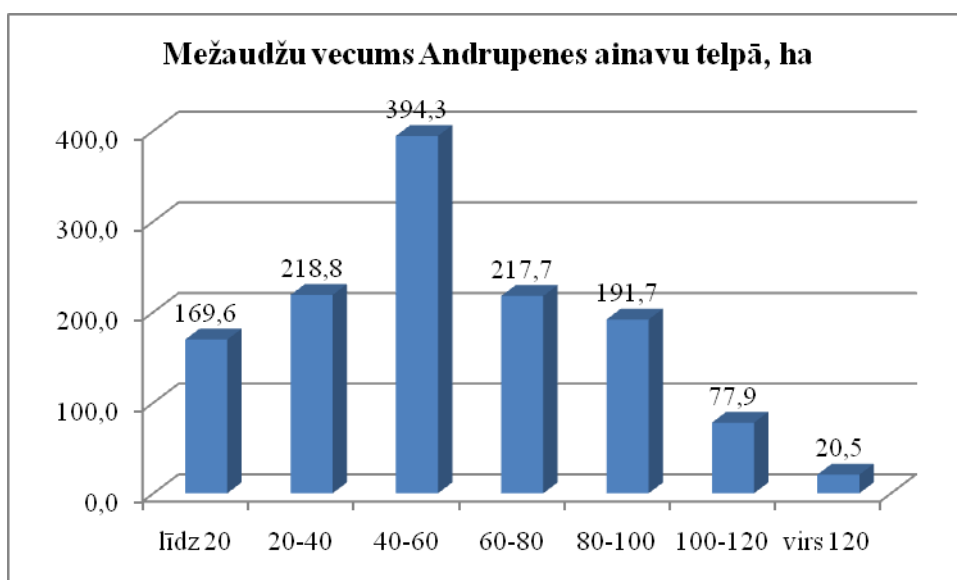
Mežaudžu sadalījums pēc valdošās sugas

Valdošā suga	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
priede	412,4	32%
egle	270,9	21%
bērzs	294,6	23%
melnalksnis	18,8	1%
apse	104,3	8%
baltalksnis	116,6	9%
pārējās sugas	10,6	1%
nezināms	62,3	5%

Mežaudžu sadalījums pēc vecuma

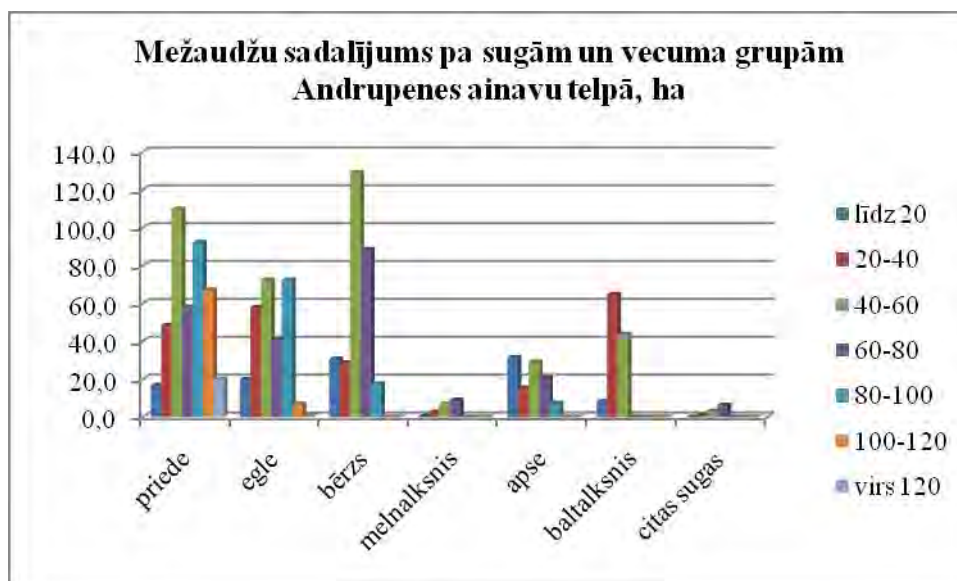
Mežaudzes vecums	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
līdz 20	169,6	13%
20-40	218,8	17%
40-60	394,3	31%
60-80	217,7	17%
80-100	191,7	15%
100-120	77,9	6%
virs 120	20,5	2%

Mežaudžu sadalījums pēc sugas un vecuma grupas

	Vecuma grupa, platība ha

Suga	līdz 20	20-40	40-60	60-80	80-100	100-120	virs 120
priede	16,8	48,3	109,8	58,2	92,2	67,1	20,0
egle	20,0	58,0	72,4	41,0	72,3	6,8	0,5
bērzs	30,7	28,8	129,1	88,5	17,5		
melnalksnis	0,4	2,6	6,8	9,0			
apse	31,4	15,3	29,1	21,0	7,4		
baltalksnis	8,1	64,8	43,8	0,0			
citas sugas		1,0	3,2	6,4			

Mežaudzes, kuras sasniegs ciršanas vecumu tuvāko 5 gadu laikā: 250 ha (19% no kopējās mežaudžu platības).

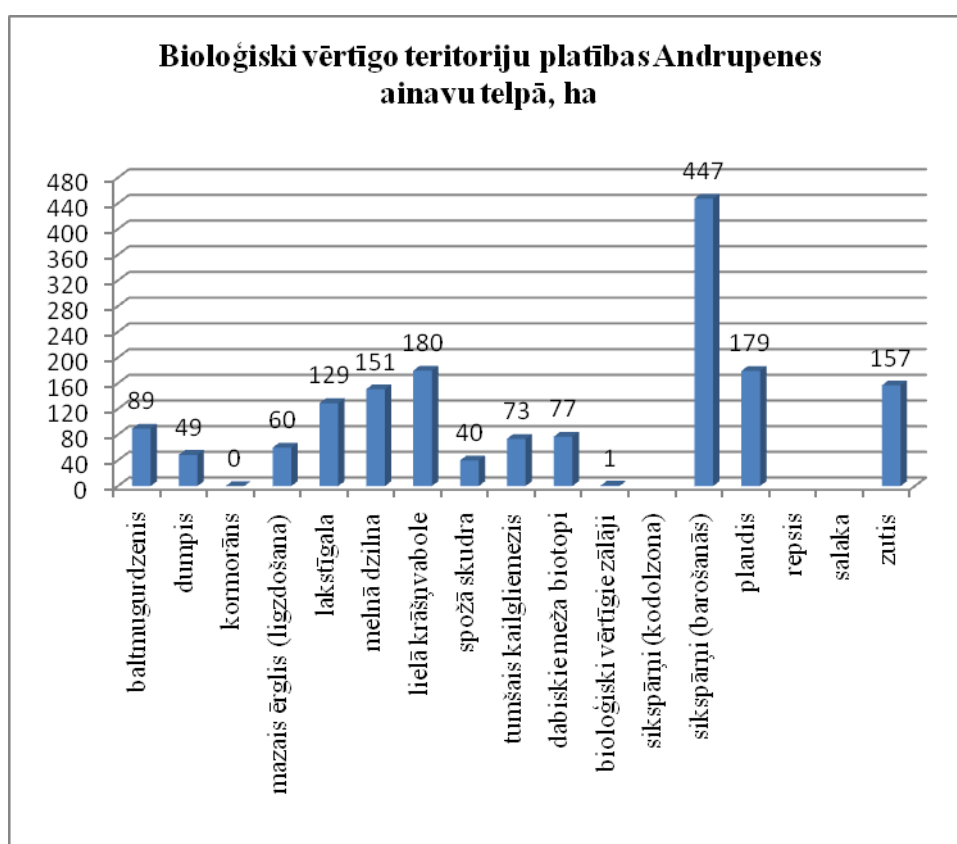
Meža teritoriju platības izmaiņas 20.gs laikā: 1920.-1930.g. – 1593 ha, 1950.-1990.g. – 2331 ha, 2007.g. – 2715 ha.

Indikatorsugām un biotopiem piemēroto un bioloģiski vērtīgo teritoriju platības

Veids	Platība, ha
baltmugurdzenis	89
dumpis	49
kormorāns	
mazais ērglis (ligzdošana)	60
mazais ērglis (barošanās)	1517
zivju ērglis	1137
lakstīgala	129
melnā dzilna	151
lielā krāšņvabole	180
spožā skudra	40
tumšais kailgliemezis	73

dabiskie meža biotopi	77
bioloģiski vērtīgie zālāji	1
sikspārņi (kodolzona)	
sikspārņi (barošanās)	447
plaudis	179
repsis	
salaka	
zutis	157
potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji	460

Piezīme – platības, kurās iespējama mazā ērgļa barošanās, zivju ērgļa ligzdošanai piemērotās platības un potenciālo bioloģiski vērtīgo zālāju platības pārskatāmības dēļ nav iekļautas grafikā.

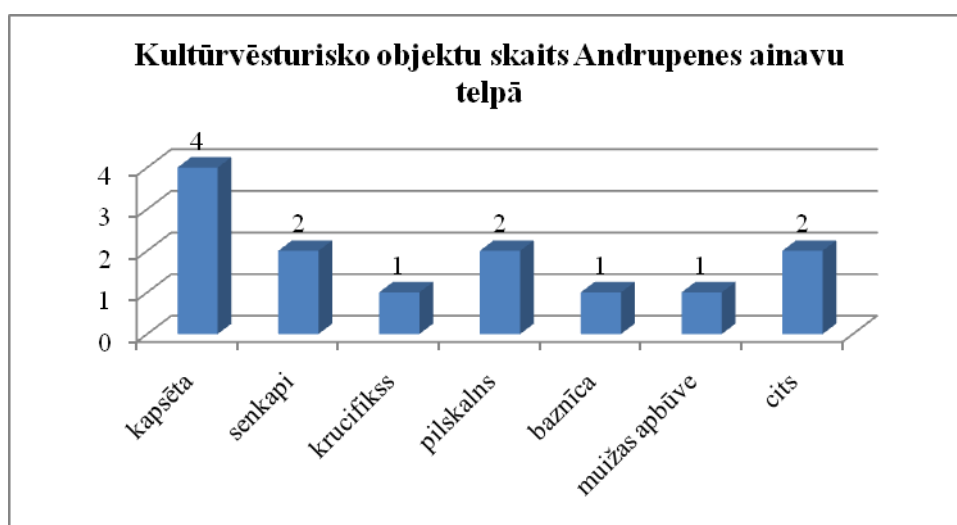
Zonējuma statistika

Zonējums	Platības no ainavu telpas			
	Pēc spēkā esošā zonējuma		Pēc DAP piedāvātā zonējuma	
	ha	%	ha	%
dabas lieguma zona	135	3%	268	5%
neitrālā zona	1325	25%	214	4%
dabas parka zona	3932	72%	3275	60%

ainavu aizsardzības zona			1658	31%

Kultūrvēsturisko objektu skaits

Veids	Skaitis
kapsēta	4
senkapi	2
krucifikss	1
pilskaļns	2
baznīca	1
muižas apbūve	1
cits	2

Ainavu telpas apraksts

Andrupenes ainavu telpai raksturīga daudzveidība, ko nosaka paugurainais reljefs un dažādie ainavas izmantošanas veidi. Lauku viensētas, Andrupenes ciemats, ezeraines, reljefa saposmojums, kultūrvēsturiski objekti ļauj noteikt atšķirīgus ainavu tipus vienas ainavu telpas robežās.

Pateicoties lielai lauksaimniecības zemju izmantošanas intensitātei, Andrupenes ainavu telpā sastopamas vienas no vizuāli augstvērtīgākajām ainavām RNP. Vizuāli augstvērtīgas ainavas ir ievērojamās platībās – Andrupenes ciema apkārtnē, ceļa posmā Andrupene – Brīveri, Oloveca un Križova ezera apkārtnē, Bižas ezera apkārtnē, ceļa posmā Litavnīki – Zundi un Zundu ezera apkārtnē. Daudzviet šajās vietās atsedzas panorāmas ainavas ar tāliem skatiem.

Ceļa posmā Andrupene – Brīveri atrodas viens no gleznainākajiem ceļa posmiem visā nacionālā parka teritorijā. Te vērojamas daudzveidīgas ainavas ar tuvām un tālām skatu perspektīvām, izteikti paugurains reljefs, lauku viensētas, koptas pļavas.

Vizuāli augstvērtīgo ainavu pamatā veido apsaimniekotās lauksaimniecības zemes un ezeri, kā arī atsevišķi pievilcīgi objekti (Andrupenes lauku sēta, kultūras pieminekļi u.c.).

Nozīmīgu vietu ainavu telpā ieņem valsts mežu vienlaidus masīvi – Stalīdzānu meža masīvs ziemeļu daļā, kur galvenokārt sastopamas dažādu vecumu priežu audzes, un masīvs dienvidrietumu daļā, kur dominē dažādu vecumu egļu audzes. Ziemeļu daļā esošajā masīvā atrodas īpaši aizsargājama biotopa „Skujkoku meži uz osiem” daļa, kurā sastopamas īpaši retas lakstaugu sugas.

Ainavu telpa nozīmīga kultūrvēsturiskā aspektā, lai gan tās populārākie objekti (Andrupenes lauku sēta, Litavnīku mēness kalendārs) nav aizsargājami kultūras pieminekļi.

Vēlamā ainavu struktūra un tās attīstības nosacījumi

Saglabātas reto augu atradnes Oloveca ezerā (*Hydrilla verticillata*, *Lobelia dortmanna*, *Nitella flexilis* vel *opaca*), kā arī Latvijā īpaši aizsargājamu biotopu – ezeri ar mieturaļģu *Charophyta* augāju. Saglabāti dabīgi eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (Oloveca, Bižas ezeri).

Teritorijā ir saglabāta vēsturiski izveidojusies mozaīkveida ainavu struktūra, lieli meža masīvi un esošās vizuāli augstvērtīgās ainaviskās vērtības. Ainavu telpā esošie ezeri (Bižas, Olovcs, Zundu) ir pārskatāmi, pārvietojoties pa tuvākajiem ceļiem. Notiek lauksaimniecības zemju apsaimniekošana. Lauksaimniecības zemes veido galvenokārt ilggadīgi zālāji, tūrumi, aramzemes ar atsevišķu bioloģiski vērtīgu zālāju ieslēgumiem.

Saglabāti dabiski ezeru krasti. Netiek izmainīta ezeru krasta līnija, kā arī krasta reljefs. Daļu no ezera krastiem veido dabiskas slīkšņas.

Ainaviski nozīmīgās vietās jaunā apbūve iekļaujas teritorijas ainavā, neveidojot dominējošu lomu, un nekontrastē ar to. Apbūve tiek attīstīta esošajās un vecajās mājvietās, izmantojot vēsturiskās apbūves elementus.

Apsaimniekotas labi iekoptās lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kurās, bez intensīvi apstrādātām lauksaimniecības zemēm, gar lineāriem ainavu elementiem (ūdensteču, ezeru krastiem) saglabāti bioloģiski vērtīgie zālāji.

Saglabātas skujkoku (galvenokārt skrajie priežu sausieņu meži) meža ainavas paugurotajās teritorijās ar savdabīgo zemsedzes veģetāciju ainavu telpas rietumu, ziemeļu un dienvidrietumu daļā, jo īpaši vecākie priežu mežu nogabali, kas nozīmīgi daudzu sugu pastāvēšanai (tai skaitā tādu ekoloģiski specializētu sugu kā *Chalcophora mariana* u.c.).

Nodrošināta ezeru ekosistēmu dabiska attīstība, nenotiek ezeru piesārņošana ar notekūdeņiem. Vigoru purvs attīstās dabiski.

Ezeros nodrošināti labvēlīgi apstākļi zivju pārziemošanai, netiek novērota zivju slāpšana.

Ierobežojumi vēlamās ainavu struktūras sasniegšanai

Teritorijā kopumā samazinās apdzīvotība un saimnieciskās darbības intensitāte, līdz ar to atsevišķās vietās novērojama lauksaimniecības zemju, tajā skaitā ilggadīgo zālāju un bioloģiski vērtīgo pļavu platību, aizaugšana, kas negatīvi ietekmē augu sugu, bezmugurkaulnieku sugu un putnu sugu daudzveidību, kā arī samazina biotopu dažādību. Toties pieaug sekundāro krūmāju platības, kas ilgstošā laika periodā var pārveidoties par sekundāriem mežiem. Lauksaimniecības zemju samazināšanās un ezeru krastmalu aizaugšana pie ceļiem pazemina ainavas vizuālo vērtību. Ainavas kvalitāti pasliktina Bižas ezera pārmērīgā aizaugšana, kura skar arī plaužu populāciju.

Mežaudžu vecuma struktūra neatbilst vēlamajai, it sevišķi skuju kokiem. Kopumā ainavu telpai raksturīgs mazs vecu mežaudžu īpatsvars.

Dabas aizsardzības režīms nenodrošina bioloģiskai daudzveidībai nepieciešamās mežaudzes struktūras – pārauguši koki, kritālas dažādās sadalīšanās pakāpēs, liela izmēra sausokņi, stubeņi ir nepietiekošā vairumā.

Iespējas sasniegt vēlamo ainavu struktūru, priekšlikumi ainavas izmantošanai un apsaimniekošanai

1. Jāsekmē lauksaimniecības zemju apsaimniekošana, t. sk. bioloģiski vērtīgo un ilggadīgo zālāju uzturēšana. Jāveicina zemes apsaimniekotāju pieteikšanās *NATURA 2000* un *Agrovides* pasākumu maksājumiem. Jāatjauno atbalsta maksājumi par visiem lauksaimniecībā izmantojamo zemju veidiem RNP, nevis tikai par dabiskām pļavām un ganībām.
2. Nepieciešama ainavu kopšana un apsaimniekošana no ceļiem vērojamās ainaviski pievilcīgās vietās (ceļa posmos Andrupene – Brīveri, Litavņiki – Zundi, Grabova – Oloveca, Andrupene - Stalīdzāni) – skatu atvēršana, ceļmalu sakopšana, pļaušana un skatus aizsedzošu otrā stāva koku, krūmu ciršana. Atsevišķās vietās jāparedz publiska piekļūšana ezeriem no galvenajiem ceļiem. Šajās piekļuves vietās jāizvieto labiekārtojuma infrastruktūra, kuras apjoms atkarīgs no ezera krasta tipa (ar laipu vai bez) un objekta apmeklētības. Atsevišķās vizuāli pievilcīgu ceļa posmu vietās veidojamas nelielas stāvvietas ainavu vērošanai, kuras nepieciešamības gadījumā var papildināt ar skatu platformām.
3. Vizuāli vērtīgajās ainavās jākontrolē būvniecības procesi un teritorijas plānojumā jāiestrādā papildus nosacījumi jaunas apbūves veidošanai, sevišķi ezeru krastos. Jaunā apbūve pieļaujama tikai, iepriekš rūpīgi izvērtējot tās arhitektonisko veidolu (jo īpaši Žuguru ezera apkārtnē). Primāri apbūve attīstāma esošajās un vecajās mājvietās. Jāizmanto vēsturiskās apbūves elementi - divslīpu jumti, koka apdare, neuzkrītoši krāsu toņi. Nav pieļaujama daudzstāvu un liela apjoma apbūve (ne mūra, ne ķieģeļu ēkas, fermu kompleksi) ainaviski nozīmīgajās vietās.
4. Apbūves teritorijās ezeru aizsargjoslās stingri jākontrolē notekūdeņu attīrīšana. Pie apbūvēm jābūt izvietotām attīrīšanas iekārtām. Individuālām viensētām,

pirtīm, jānodrošina notekūdeņu izvešana. Perspektīvā veicot papildus izpēti un saskaņošanu, izvēloties atbilstošus risinājumus, attīrīšanas iekārtas nelieliem objektiem veidojamas ar iesūcināšanu gruntī. Nav pieļaujama notekūdeņu iepludināšana ezeros un upītēs. Pie izplūdes jābūt noteiktiem kvalitātes rādītājiem arī fosforam (vēlamais 2 mg/l). Ja notekūdeņu attīrīšana netiek veikta pietiekamā kvalitātē, tad jānodrošina notekūdeņu izvešana uz attīrīšanas iekārtām. Lielāka apjoma teritorijas apbūvei (viesu nami, atpūtas kompleksi u.c.) ezeru un upju aizsargjoslās, jāparedz notekūdeņu izvešana.

5. Jāsaglabā esošo ainavas struktūru, lauksaimniecības un meža zemju īpatsvaru, lielos meža masīvus, Vigoru purvu.
6. Lai samazinātu barības vielu ieplūdi, gar Oloveca un Bižas ezera krastiem pamatā jāsaglabā mežu josla. Šo un citu ezeru krastmalu ainavas var kopt, izcērtot pamežu, krūmus, izņemot vietas, kur sastopami DMB, slīkšņas vai pārmitras krasta joslas vismaz aizsargjoslas platumā ap ieteikšajām vai iztekošajām ūdenstecēm. Krastu kopšana veicama noteiktos posmos skatu līnijās no ceļiem un pie publiskiem atpūtas objektiem maksimāli līdz 200 m garumā, pie viensētām un individuāliem atpūtas objektiem līdz 50 m garumā, pie tam vēlams 2/3 no ezera krasta saglabāt dabiski neizmainītas. Krasta joslās transformācija pieļaujama atsevišķās sausās vietās uz bijušajām lauksaimniecības zemēm. Aramzemēs pie ezeriem būtu vēlams veidot sakņu dārzu vagas paralēli ezera krastam.
7. Gan Bižas, gan Oloveca ezerā atrodas sapropeļa krājumi. Patlaban sapropeļa ieguve ir aktuāla Bižas ezerā, kur tā būtu pieļaujama. Sapropeļa ieguve rūpīgi jāplāno un jāsaskaņo, jāveic pakāpeniski, lai tā neatstātu degradējošu iespaidu uz ainavām un vidi. Sapropeļa ieguve šajos ezeros uzlabotu zivju ziemošanas apstākļus, atjaunotu un saglabātu sugu daudzveidību. Lai gan "slāpstošos" ezeros (kā Bižas) kopējā zivju biomasa, domājams, patlaban varētu būt lielāka, nekā tā bija pirms ezera eutrofikācijas, it īpaši, ja tajā izveidojusies dabiski atražojoša sudrabkarūsu populācija. Tā ir aklimatizēta zivju suga no Tālajiem austrumiem, kas ir samērā populārs zivkopības objekts, jo lielā mērā pārtiek no zooplanktona un ir izturīga pret skābekļa deficītu, kā rezultātā var veidot lielākas populācijas, nekā mūsu vietējās bentosēdājas zivis. Ja ezerdobe tiks attīrīta no sapropeļa, tad, domājams, vismaz daļēji iespējams atjaunot ezera dabisko stāvokli. Ja ezers nav tieši savienots ar ūdenstilpēm, kurās sastopamas zivju sugas, kas tajā bijušas, pirms tas sasniedzis stāvokli, kad šīs sugas sāk izzust, tad to populāciju atjaunošanai var izmantot mākslīgo pavairošanu. Tā kā Bižas un Oloveca ezerus savieno Olusņica, tai ir nozīmīga loma zivju pārvietošanās nodrošināšanai.
8. Sugu un biotopu aizsardzībai būtu jāveido mikroliegumi. Rāznas nacionālā parka administrācijas valdījumā esošajos mežos potenciālie DMB (atlasīti Meža valsts reģistrā pēc pielikumā dotajiem kritērijiem) un dabā konstatētie DMB jāatstāj neskarti dabiskai attīstībai. Pārējos nacionālā parka valdījumā esošajos mežos, ciršanas vecumu sasniegušajās audzēs, jāsaimnieko ar nekailciršu metodēm, jāpielieto pakāpeniskās izlases, grupu izlases cirtes.

9. Cirsmas visos mežos jāveido, maksimāli imitējot dabiskus procesus – jācenšas neveidot taisnstūrveida, kvadrātveida cirsmas ar taisnām cirsmu malām.
10. Teritorijas plānojumos jānosaka precīzas virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas un jāaktualizē aprobežojumi teritorijās starp ūdensteci, ūdenstilpni, mitrzemi un vietu, no kuras sāk mērīt aizsargjoslu. TP jāprecizē ūdensteces un jānosaka aizsargjosla visām ūdenstecēm (arī nelieliem strautiem), mitrzemēm un ūdenstilpnēm.
11. Mežu atjaunošanā jāveicina atjaunošana ar skuju kokiem, izņemot vietas, kuras tam nav piemērotas.
12. No lielo plēsēju viedokļa, vērtīgs ir ainavu telpas ziemeļu daļas mežu masīvs, tāpēc Salāja ezera dienvidu krastam jāpaliek pēc iespējas dabiskākam, jo tas ir svarīgs kā zīdītāju (lielo plēsēju un zālēdāju) migrācijas koridors austrumu – rietumu virzienā.
13. Jāsekmē meliorēto, iztaisnoto upīšu dabisko gultņu atjaunošanās dabisko procesu, piemēram, bebru darbības rezultātā.
14. Lai nodrošinātu dzīves vidi sikspārņiem, jāsauglabā lineāri ainavu elementi (koku un krūmu rindas) atklātajā ainavā, it īpaši virzienā uz ezeriem. Tāpat saglabājami veci, dobumaini koki, tai skaitā kapsētās, gar ezeru krastiem un uz ezeru salām. Sikspārņiem draudzīgi apsaimniekojami visa veida pagrabi, it īpaši lieli muižas pagrabi
15. Bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai mežos galvenajā un kopšanas cirtēs jāsauglabā šādas mežaudzes struktūras:
 - vismaz 10 dzīvotspējīgus vecākos un lielāko izmēru kokus uz 1 ha, vispirms izvēloties priedi (lielajos meža masīvos), pārējos mežos ozolu, liepu, osi, gobu, vīksnu, kļavu, kā arī bērzu, apsi, melnalksni, tad izvēlas kokus ar lieliem un resniem zariem, dobumainus kokus un kokus ar deguma rētām.
 - vismaz 10 lielāko izmēru kritālas uz 1 ha,
 - vismaz 10 lielāko izmēru stubeņus vai sausokņus uz 1 ha,
 - cirmās jāsauglabā neskartas mitras mikroieplakas (teritorijas līdz 0,1 ha ar atšķirīgu mitruma režīmu un atšķirīgu mežaudzes sastāvu),
 - pārejas joslā no meža uz nemeža ekosistēmām jāsauglabā necirstas meža joslas tādā platumā, kas nav mazāks par mežaudzes pirmā stāva vidējo augstumu.
16. Lai novērstu mežu fragmentāciju, nav ieteicama jaunu ceļu būve lielajos mežu masīvos.
17. Lai nesamazinātu esošo bioloģisko daudzveidību, nav ieteicama jaunu meliorācijas sistēmu būve visos parka mežos un veco meliorācijas sistēmu rekonstrukcija Rāznas nacionālā parka valdījumā esošajos mežos.

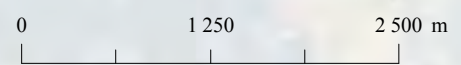
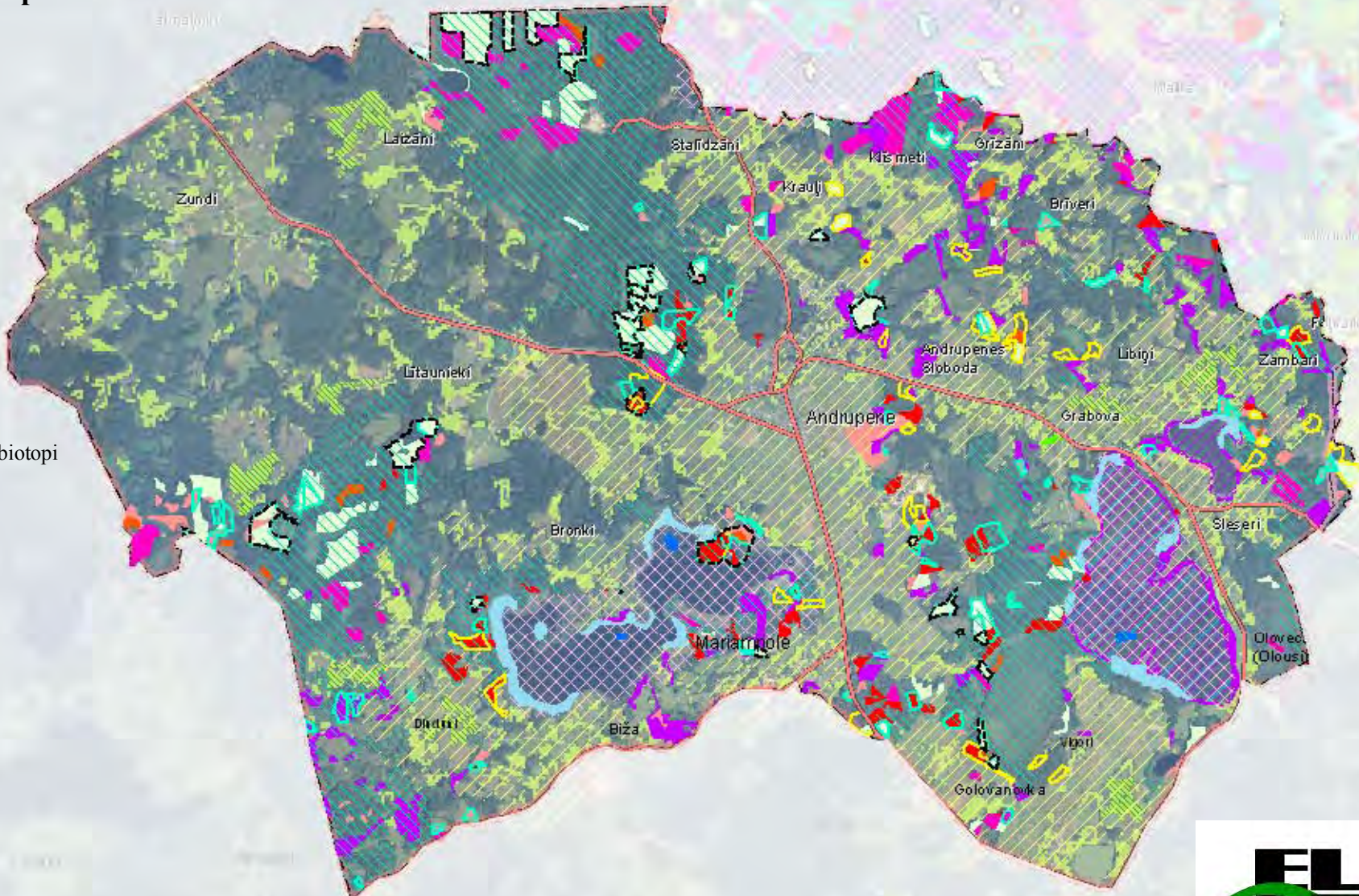
18. Ainavu telpā atrodas svarīgi kultūrvēsturiskie un apdzīvotības centri. Kultūrvēsturiski nozīmīgie objekti izmantojami kā tūrisma objekti, tāpēc to apkārtnē veicama ainavu kopšana, atbrīvojot un atklājot ceļus uz šiem objektiem un ainavu ap tiem. Ieteicams izstrādāt velotūrisma maršrutu vai atsevišķus maršrutus un takas kājāmgājējiem. Andrupenes lauku sētu iespējams noteikt kā pagasta (novada) nozīmes kultūrvēsturisku objektu. Litavņiku Mēness kalendāra popularizēšanā svarīgi uzsvērt, ka šīs vietas nozīme ir izcelta subjektīvi un pastāv pretrunīgi viedokļi par tā izcelsmi un kādreizējo izmantošanu.
19. Bioloģiski nozīmīgākajās teritorijās, jānosaka atbilstošs aizsardzības režīms teritorijas zonējuma – dabas liegumā iekļaujama pussala Bižas ezerā, ziemeļu daļa no Stalīdzānu meža masīva. Veicot papildus izpēti, zonējums precizējams Salāja un Litavņiku mēness kalendāra dabas lieguma zonās.
20. Ainavu telpā ļoti maz bioloģiski vērtīgo zālāju, tāpēc to īpatsvars būtu jāpalielina. Jāveicina iedzīvotāju pieteikšanās BVZ apsaimniekošanai.

Andrupenes ainavu telpa

Bioloģiski vērtīgās un indikatorsugām piemērotās teritorijas

- mazais ērglis (barošnās)
- dabiskie meža biotopi
- potenciālie dabiskie meža biotopi
- mazais ērglis (lizgdošana)
- zivju ērglis
- melnā dzilna
- lakstīgala
- kormorāns
- dumpis
- baltmugurdzenis
- tumšais kailgliemezis
- spožā skudra
- lielā krāšņvabole
- bioloģiski vērtīgie zālāji
- izcili barošnās biotopi sikspārņiem
- griezei piemērotas teritorijas
- potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji
- plaudis
- zutis

- lielākie autoceļi
- ainavu telpu robežas
- pagastu robežas
- Rāznas nacionālā parka robeža

Mērogs 1:50 000

Kartogrāfisko datu sagatavošanā un par kartogrāfisko pamatni izmantoti karšu slāņi no LGIA sagatavotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000. Karte piesaistīta Latvijas koordinātu sistēmai (LKS-92) TM projekcijā.

Andrupenes ainavu telpa Vizuāli vērtīgo ainavu un kultūrvēsturisko objektu karte

Apzīmējumi

Perspektīvi vērtīgi skatu punkti

- izcili
- perspektīvi vērtīgi
- vērtīgi

Perspektīvi vērtīgu skatu virzieni

- izcili
- perspektīvi vērtīgi
- vērtīgi
- - - - - Ainaviski augstvērtīgu ceļu posmi
- 🌀 Vizuāli vērtīgas ainavas

Kultūrvēsturiskie objekti

- ⌄ baznīca
- ◇ cits
- ⊕ kapsēta
- ⊕ krucifikss
- 🏰 muižas apbūve
- ✳️ pilskalns
- ◆ senkapi

▲ Ainavas vērtību pazeminoši un degradējoši objekti

- 7 ainavu fotogrāfiju numuri
- 15. ainavu apraksta numurs tabulā

- - - - - ainavu telpu robežas
- pagastu robežas
- Rāznas nacionālā parka robeža

0 1 250 2 500 m

Mērogs 1:50 000

Kartogrāfisko datu sagatavošanā un par kartogrāfisko pamatni izmantoti karšu slāņi no LGIA sagatavotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000. Karte piesaistīta Latvijas koordinātu sistēmai (LKS-92) TM projekcijā.

Rešetnīku - Viraudas ezeru virknes ainavu telpa

Statistiskie rādītāji

Vispārējie rādītāji

Platība:

4508 ha

Administratīvais iedalījums:

Atrodas Andrupenes (441 ha), Andzeļu (2350 ha) un Mākoņkalna (1717) pagastā (pēc novadu reformas – 2791 ha Dagdas novadā un 1717 ha Rāznas novadā).

Lielākie ciemi, viensētu grupas: Dukuļi, Pīzāni, Malka, Mivrinīki, Krievu Virauda, Klīsmeti, Staraja, Virzas.

Abiotiskais raksturojums

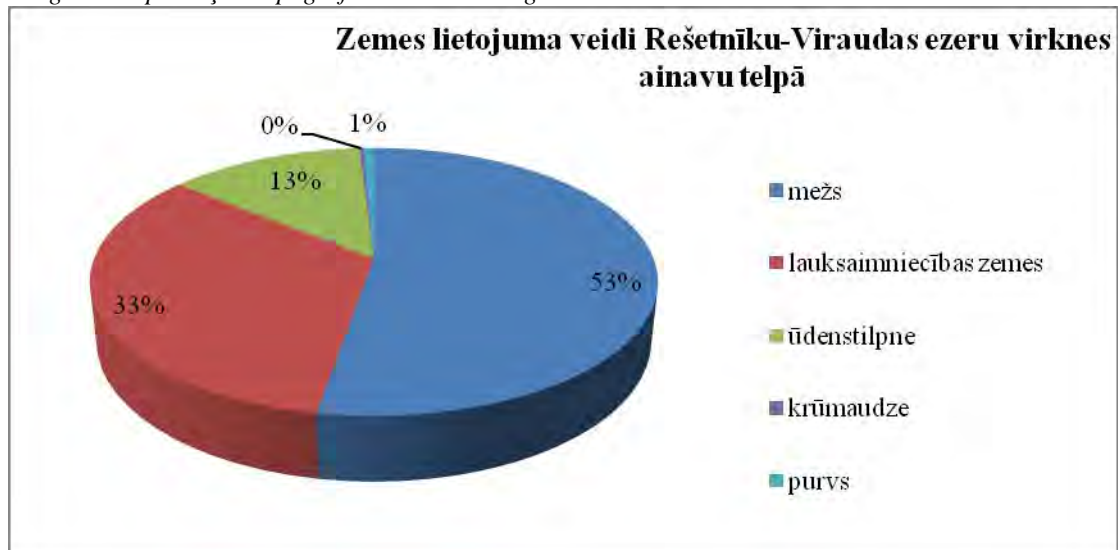
Rešetnīku-Viraudas ezeru virknes ainavu telpas ziemeļu daļā dominējošais nogulumu tips ir smilts ar granti un oļiem, savukārt, dienvidu un austrumu daļā – morēna, kas mijas ar smilts-grants iegulu laukumiem. Māla nogulumi sastopami atsevišķos reljefa paaugstinājumos, it sevišķi pie Salāja – Žuguru - Lielā Iļza ezeru virknes. Lielākajos reljefa pazeminājumos atrodami kūdras nogulumi. Ainavu telpas ziemeļu un ziemeļrietumu daļā reljefs vidēji saposmots, dominē sīkpauguraines un vidēji augstas pauguraines ainava, savukārt, austrumu daļā ir augstas pauguraines reljefs ar izteiktāku saposmojumu un lielāku absolūto augstumu, it sevišķi teritorijā ap Rešetnīku ezeru.

Ainavu telpa ietilpst Maltas upes baseinā, un šī upe arī šķērso ainavu telpu, iztekot cauri vairākām ezeru virknēm, katrā posmā tai ir atšķirīgs vietējais nosaukums. Ainavu telpas austrumu daļas apakšbaseinā galvenie hidroloģiskie objekti ir Malta (Tacs) un Rešetnīku-Rokola-Orla ezeru grupa, ainavu telpas vidusdaļā – Malta (Klismetka) un Lielā Iļza-Diunokļa ezeru grupa, uz rietumiem no šī apakšbaseina – Malta (Mostovuha) un Salāja ezeru grupa, savukārt, ainavu telpas ziemeļu daļas apakšbaseina galvenais objekts, kas novada ūdeņus uz Maltas upi, ir Viraudas ezers. Tā kā ainavu telpā ir samērā saposmots reljefs un ap ezeriem nav plašu reljefa pazeminājumu, pārpurvoto teritoriju platības nav pārāk lielas, galvenokārt tās izvietotas Maltas (Klismetkas), Luknoja un Meļtiņa ezera apkaimē, kā arī ainavu telpas ziemeļu daļā. Vairāki ezeri – Luknojs, Diunoklis, arī mazāki beznosaukuma ezeriņi, ir stipri aizaugoši.

Zemes lietojuma veidi

Zemes lietojuma veids*	Platība, ha
mežs	2377
lauksaimniecības zemes	1497
ūdenstilpne	591
krūmaudze	12

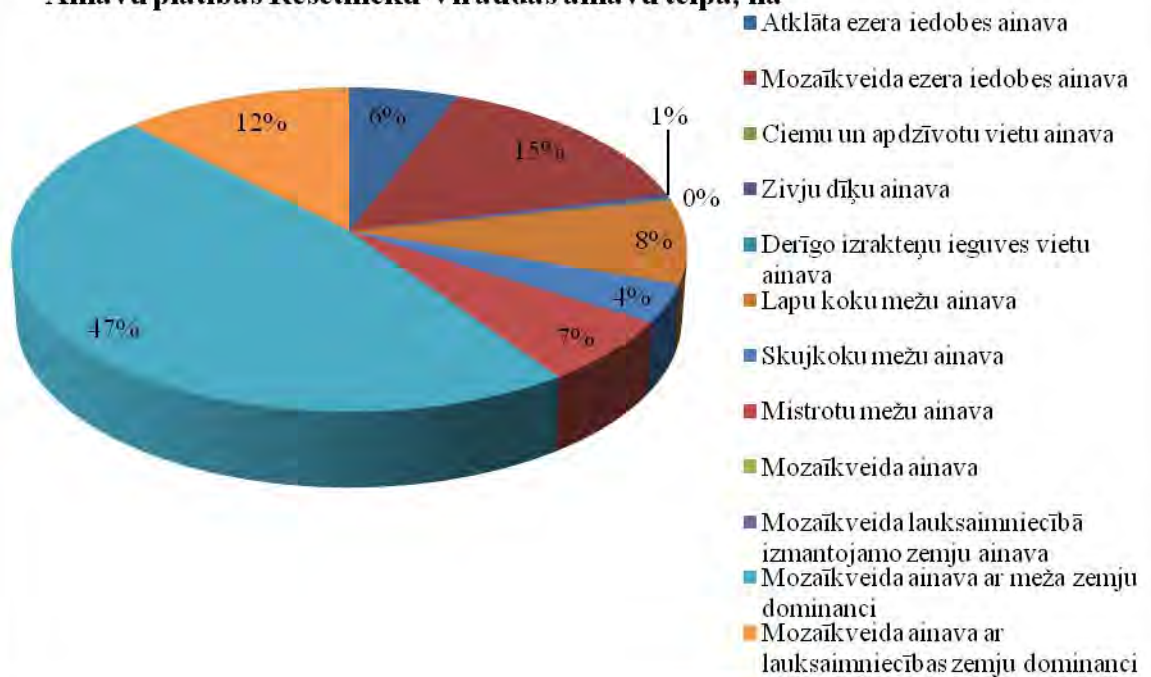
* sagatavots pēc LĢIA topogrāfiskā kartes mērogā 1:50000

Ainavu platības

Ainava	Platība, ha
Atklāta ezera iedobes ainava	267
Mozaīkveida ezera iedobes ainava	692
Ciemu un apdzīvotu vietu ainava	
Zivju dīķu ainava	25
Derīgo izrakteņu ieguves vietu ainava	9
Lapu koku mežu ainava	379
Skujkoku mežu ainava	174
Mistrotu mežu ainava	292
Mozaīkveida ainava	
Mozaīkveida lauksaimniecībā izmantojamo zemju ainava	
Mozaīkveida ainava ar meža zemju dominanci	2146
Mozaīkveida ainava ar lauksaimniecības zemju dominanci	560

Ainavu platības Rešetnieku-Viraudas ainavu telpā, ha

Mežaudžu statistika

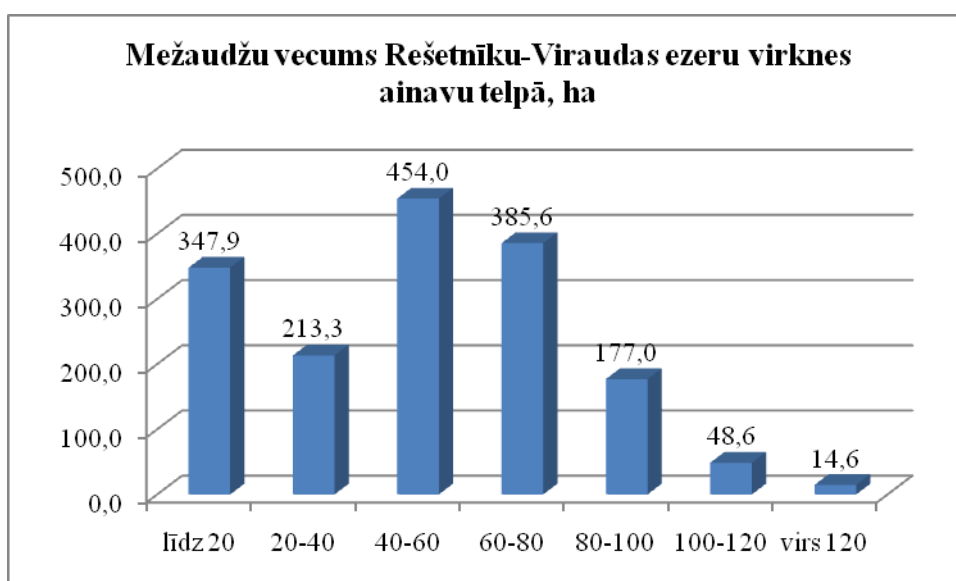
Mežaudžu sadalījums pēc valdošās sugas

Valdošā suga	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
priede	430,0	25%
egle	140,0	85
bērzs	468,7	27%
melnalksnis	19,2	1%
apse	242,8	14%
baltalksnis	209,1	12%
pārējās sugas	3,7	0%
nezināms	114,9	6%

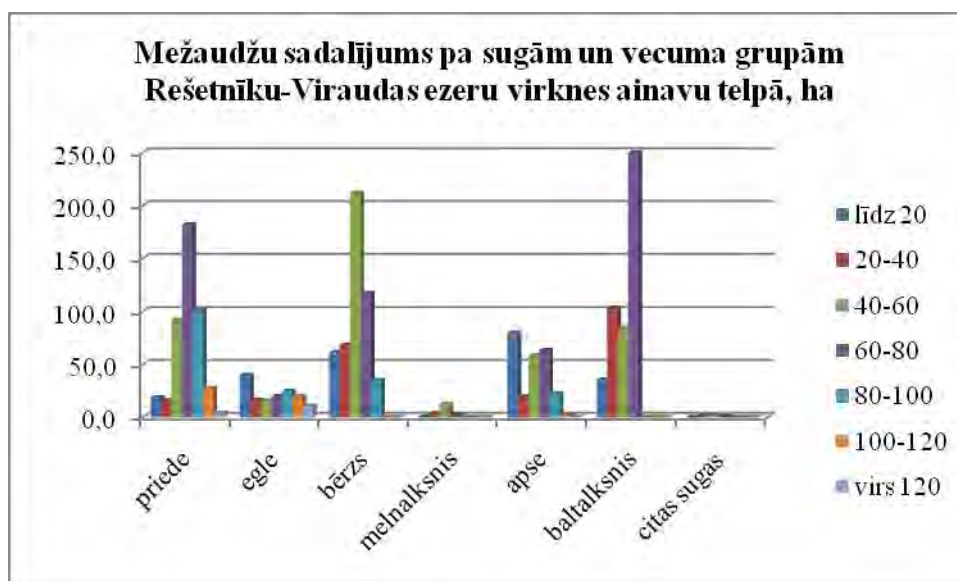
Mežaudžu sadalījums pēc vecuma

Mežaudzes vecums	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
līdz 20	347,9	20%
20-40	213,3	12%
40-60	454,0	26%
60-80	385,6	22%
80-100	177,0	10%
100-120	48,6	3%
virs 120	14,6	1%

Mežaudžu sadalījums pēc sugas un vecuma grupas

	Vecuma grupu platība, ha						
	līdz 20	20-40	40-60	60-80	80-100	100-120	virs 120
priede	18,7	15,7	91,9	181,9	101,0	27,4	4,0
egle	39,7	16,5	15,6	19,7	24,7	19,4	10,6
bērzs	61,2	68,2	211,7	117,3	34,8		
melnalksnis	0,4	3,8	12,4	2,6			
apse	79,7	19,5	58,1	63,4	22,4	1,8	
baltalksnis	35,6	103,2	84,3	1750,0			
citas sugas		1,0	2,0	0,7			

Mežaudzes, kuras sasniegs ciršanas vecumu tuvāko 5 gadu laikā: 398 ha (22% no kopējās mežaudžu platības).

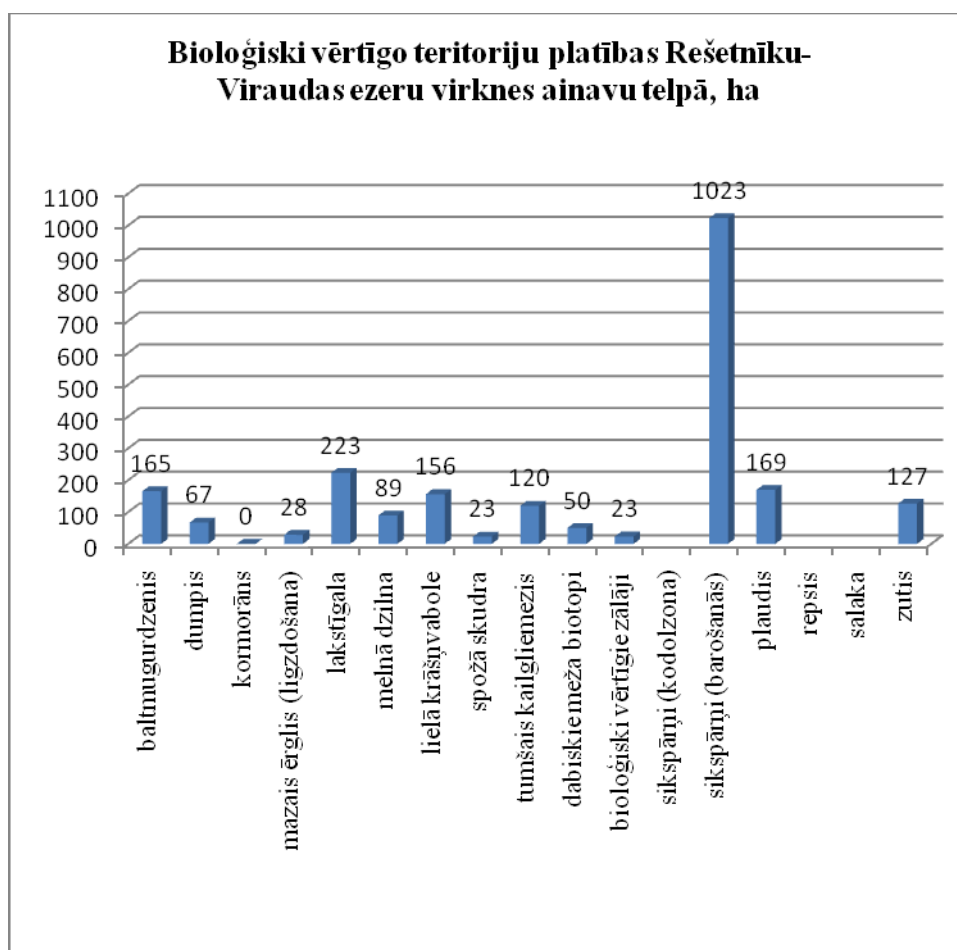
Meža teritoriju platības izmaiņas 20.gs laikā: 1920.-1930.g. – 876 ha, 1950.-1990.g. – 2017 ha, 2007.g. – 2377 ha.

Indikatoraugiem un biotopiem piemēroto un bioloģiski vērtīgo teritoriju platības

Veids	Platība, ha
baltmugurdzenis	165
dumpis	67
kormorāns	
mazais ērglis (ligzdošana)	28
mazais ērglis (barošana)	759
zivju ērglis	1148
lakstīgala	223
melnā dzilna	89
lielā krāšņvabole	156

spožā skudra	23
tumšais kailgliemezis	120
dabiskie meža biotopi	50
bioloģiski vērtīgie zālāji	23
sikspārņi (kodolzona)	
sikspārņi (barošanās)	1023
plaudis	169
repsis	
salaka	
zutis	127
potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji	586

Piezīme – platības, kurās iespējama mazā ērgļa barošanās, zivju ērgļa ligzdošanai piemērotās platības un potenciālo bioloģiski vērtīgo zālāju platības pārskatāmības dēļ nav iekļautas grafikā.

Zonējuma statistika

	Platības no ainavu telpas	
	Pēc spēkā esošā zonējuma	Pēc DAP piedāvātā zonējuma

Zonējums	ha	%	ha	%
dabas lieguma zona	440	10	406	9%
neitrālā zona	72	2	0	0%
dabas parka zona	3996	88	3180	71%
ainavu aizsardzības zona			954	21%

Kultūrvēsturisko objektu skaits

Veids	Skaits
kapsēta	5
senkapi	2
pilskalns	3

Ainavu telpas apraksts

Ainavu telpas pievilcīgās ainavas pamatā ir paugurainais reljefs un ekosistēmu daudzveidība. Vizuāli augstvērtīgas ainavas ir sastopamas daudzo ezeru apkārtnē, kur mežu zemes un lauksaimniecībā izmantojamās zemes saskaras ar ūdeņiem. Gleznainas un unikālas ainavas vērojamas tieši ezeru (Viraudas, Salāja, Žuguru, Rešetnīku, Rokolu) apkārtnē. Ainavu skatos nozīmīgas ir salas ezeros, kas ir vienreizējas ar savu mērogu un novietojumu, uz atsevišķām salām sastopami arī dabiskie mežu biotopi. Žuguru ezera apkārtnē atrodas vienas no estētiski augstvērtīgākajām ainavām RNP. Ainaviski nozīmīgas teritorijas ir arī Krievu Viraudas apkārtnē.

Ainavu telpas lauksaimniecības zemes pamatā veido pļavas un ganības, kurās salīdzinoši daudz ir bioloģiski vērtīgo zālāju. Daudzviet pļavas saglabājušās nelielu lauku veidā pie apdzīvotām vietām, sevišķi ainavu telpas ziemeļu daļā.

Ar ūdeņu ekosistēmām saistīto sugu daudzveidības ziņā īpaši vērtīga ir Viraudas – Salāja – Žuguru - Lielā Ilza ezeru virkne un Rešetnīku – Rokolu – Lodiņu – Arla ezeru virkne. Ekoloģiski nozīmīgs faktors ir tas, ka šīs ezeru virknes ir savienotas ar nelielām ūdenstecēm. Šo ezeru līčos ūdensaugu flora ir īpaši daudzveidīga, kas ir viens no noteicošajiem faktoriem arī ūdens bezmugurkaulnieku sugu daudzveidībai (Salāja ezera ziemeļu piekrastes pļāvās konstatēta Eiropas nozīmes aizsargājamā tauriņu suga *Lycaena dispar*).

Ainavu telpas mežainās platības labvēlīgas baltmugurdzeņiem. Mežos sastopamas lielas vienlaidus izcirtumu platības, kas rada nedabiskus „pārrāvumus” un samazina sugu pārvietošanās iespējas. Dabas aizsardzības režīms nenodrošina bioloģiskai daudzveidībai nepieciešamās mežaudzes struktūras – pārauguši koki, kritālas dažādās sadalīšanās pakāpēs, liela izmēra sausokņi, stumbeņi ir nepietiekošā vairumā

Milkas pilskalns ainavu telpā ir savdabīgs, vēsturiski veidojies centrs. Pie pilskalna esošās koka figūras ir neviennozīmīgi vērtējams ainavas elements, tas var tikt uztverts arī kā degradējošs.

Vēlamā ainavu struktūra un attīstības nosacījumi

Saglabāta mozaīkveida ainava ar mežu zemju dominanci. Saglabātas neskartas mežainās ezeru salas, dabiskie meža biotopi, mežu aizsargzonas gar ūdeņiem un mitrājiem. Saglabāta esošā mozaīkveida ezera iedobes ainava, kas ir labvēlīga daudzu piekrastes un ūdens sugu eksistencei.

Saglabātas esošās vizuāli augstvērtīgās ainaviskās vērtības. Ainavu telpā esošie ezeri ir pārskatāmi pārvietojoties pa tuvākajiem ceļiem. Saglabātas vēsturiskās vietas, kapu kultūra.

Mežaudžu vecuma struktūra ir izlīdzināta un izvietojuma struktūra nodrošina sugu pārvietošanās iespējas.

Saglabāta viensētu apbūve. Lauksaimniecības zemju plankumi tiek apsaimniekoti un uzturēti, prioritāri – noganīti. Lauksaimniecības zemēs dominē ilggadīgie un bioloģiski vērtīgie zālāji. Apsaimniekoti bioloģiski vērtīgie zālāji, kas būtiski dažādo teritorijas faunas un floras daudzveidību. Bioloģiski vērtīgo zālāju platības ir palielinātas, to apsaimniekošana zemes īpašniekiem ir izdevīga.

Nodrošināta ezeru ekosistēmu dabiska attīstība, ezerus savienojošās ūdensteces pastāvīgi funkcionē, nodrošinot ūdens apmaiņu. Nenotiek ezeru piesārņošana ar notekūdeņiem. Saglabāti dabiski ezeru krasti. Jaunā apbūve iekļaujas teritorijas ainavā, neveidojot dominējošu lomu gan skatu virzienos no ceļiem, gan skatu virzienos no ezeriem, un nekontrastē ar to. Apbūve tiek attīstīta esošajās un vecajās mājvietās, izmantojot vēsturiskās apbūves elementus.

Saglabāti lineāri ainavu elementi (koku un krūmu rindas) atklātajā ainavā, it īpaši virzienā uz ezeriem. Tāpat saglabājami veci, dobumaini koki, tai skaitā, kapsētās, gar ezeru krastiem un uz ezeru salām. Sikspārņiem draudzīgi apsaimniekojami visa veida pagrabi.

Ierobežojumi vēlamās ainavu struktūras sasniegšanai

Mežaudžu (īpaši priedes, bērza un baltalkšņa) vecuma struktūra nav izlīdzināta, kas būtiski ietekmē augu un dzīvnieku sugu dzīvotņu kvalitāti. Nav veikta meža biotopu ekspertīze potenciālajās DMB vietās.

Nav aizsargātas LVĢMA sarakstos neesošas dabiskās upītes un strauti.

Tā kā ainavu telpā ir salīdzinoši maz lauksaimniecībā izmantojamo zemju un bioloģiski vērtīgie zālāji daudzviet sastopami nelielās platībās meža ainavā, ir iespējama lauksaimniecības zemju aizaugšana, kas var negatīvi ietekmēt sugu daudzveidību.

Ezeru labākie uztveres un apskates punkti samērā grūti pieejami, agrāk ezeri bijuši atklāti, bet tagad, piemēram, no Andrupenes-Zosnas ceļa tos nav iespējams redzēt. Ainavu skatu virzienus slēdz aizaugušas ceļmalas un neapsaimniekotas lauksaimniecības zemes.

Ezeru krastos palielinās apbūve.

Diunokļa un Luknāja ezerā ūdenstilpes aizaugšanas dēļ ir nelabvēlīgi zivju ziemošanas apstākļi.

Iespējas sasniegt vēlamo ainavu struktūru, priekšlikumi ainavas izmantošanai un apsaimniekošanai

1. Ainavas apsaimniekošanā nozīmīgi gan estētiskie, gan ekoloģiskie apsvērumi. Jāsaglabā harmonija un līdzsvars ainavā, meža un lauksaimniecības zemju attiecība. Jāakcentē teritorijas dabiskā ainava un tās saglabāšana.

2. Jāveic dabisko meža biotopu inventarizācija potenciālajās vietās un jāveido mikroliegumi dabiskajos meža biotopos, jāaizsargā ezeru salas (arī tās, kuras nav aizsargājamo biotopu skaitā). RNP valdījumā esošajos mežos potenciālie dabiskie meža biotopi (atlasīti Meža valsts reģistrā pēc pielikumā dotajiem kritērijiem) un dabā konstatētie dabiskie meža biotopi jāatstāj neskarti dabiskai attīstībai. Bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai mežos galvenajā un kopšanas cirtēs jā saglabā šādas mežaudzes struktūras:

- vismaz 10 dzīvotspējīgus vecākos un lielāko izmēru kokus uz 1ha, vispirms izvēloties ozolu, liepu, priedi, osi, gobu, vīksnu, kļavu, kā arī bērzu, apsi, melnalksni, kā arī kokus ar lieliem un resniem zariem, dobumainus kokus un kokus ar deguma rētām.
- vismaz 10 lielāko izmēru kritālas uz 1 ha,
- vismaz 10 lielāko izmēru stumbeņus vai sausokņus uz 1 ha,
- cīsmās jā saglabā neskartas mitras mikroieplakas (teritorijas līdz 0,1 ha ar atšķirīgu mitruma režīmu un atšķirīgu mežaudzes sastāvu).

3. Pārejas joslā no meža uz nemeža ekosistēmām jā saglabā necirstas meža joslas platumā, kas nav mazāks par mežaudzes pirmā stāva vidējo augstumu.
4. Cirsma visos mežos jāveido, maksimāli imitējot dabiskus procesus- jācenšas neveidot taisnstūrveida, kvadrātveida cirsmas ar taisnām cirsmu malām.
5. Labvēlīgai piekrastes un ūdens bezmugurkaulnieku sugu eksistencei ir svarīgi saglabāt stabilu hidroloģisko režīmu ainavu telpas ezeros.
6. Teritorijas plānojumos jānosaka precīzas virszemes ūdensobjektu (jo īpaši nelielo ezeru) aizsargjoslas un jāaktualizē aprobežojumi teritorijās starp ūdensteci, ūdenstilpni, mitrzemi un vietu, no kuras sāk mērīt aizsargjoslu. TP jāprecizē ūdensteces un jānosaka aizsargjosla visām ūdenstecēm (arī nelieliem strautiem), mitrzemēm un ūdenstilpnēm.
7. Ezeru apkārtnē jauna apbūves veidošana pieļaujama tikai iepriekš rūpīgi izvērtējot tās arhitektonisko veidolu. Jāatsedz skati uz ezeriem ceļu tuvumā. Jāparedz piekļūšana ezeriem, vienlaikus plānojot to aizsardzību. Jākontrolē celtniecība ezeru krastos, it sevišķi Viraudas ezera apkārtnē, lai nenotiktu piesārņošanās un netiktu mainīta ainavas struktūra (t.sk. traucēta zīdītāju (lielo plēsēju un zālēdāju) pārvietošanās). Vizuāli vērtīgajās ainavās jākontrolē būvniecības procesi un teritorijas plānojumā jāiestrādā papildus nosacījumi jaunas apbūves veidošanai, sevišķi Viraudas un Žuguru ezeru krastos. Primāri apbūve attīstāma esošajās un vecajās mājvietās. Jāizmanto vēsturiskās apbūves elementi – divslīpu jumti, koka apdare, neuzkrītoši krāsu toņi. Nav pieļaujama daudzstāvu un liela apjoma apbūve (ne mūra, ne ķieģeļu ēkas, fermu kompleksi) ainaviski nozīmīgajās vietās.
8. Meliorēto un iztaisnoto upīšu dabisko gultņu atjaunošanās maksimāli jāsekmē dabisko procesu (t.sk., bebru darbības) rezultātā. Pieļaujami arī meliorācijas sistēmu uzturēšanas pasākumi. Tā kā, piemēram, Maltas upes augštece pašlaik ir aizkritusi un aizaugusi, tā ir jāattīra un jāatjauno ūdens apmaiņa starp ezeriem (izteka no Visūnu ezera).
9. Saglabājamas iespējami dabiskas ainavas ainavu telpas austrumu, ziemeļu un dienvidu daļā (starp Salāja un Viraudas ezeriem) – kā lielo zīdītājdzīvnieku pārvietošanās koridori.
10. Diunokļa un Luknāja ezeros nodrošināta dabiskā attīstība
11. Lai aizsargātu ezeru ekosistēmas, jāpievērš pastiprināta uzmanība notekūdeņu risinājumiem ezeru un upju aizsargjoslās. Pie apbūvēm jābūt izvietotām attīrīšanas iekārtām. Individuālām viensētām, pirtīm, jānodrošina notekūdeņu izvešana. Perspektīvā veicot papildus izpēti un saskaņošanu, izvēloties atbilstošus risinājumus, attīrīšanas iekārtas nelieliem objektiem veidojamas ar iesūcināšanu gruntī. Nav pieļaujama notekūdeņu iepludināšana ezeros un upītēs. Pie izplūdes jābūt noteiktiem kvalitātes rādītājiem arī fosforam (vēlamais 2 mg/l). Ja notekūdeņu attīrīšana netiek veikta pietiekamā kvalitātē, tad jānodrošina notekūdeņu izvešana uz attīrīšanas iekārtām. Lielāka apjoma

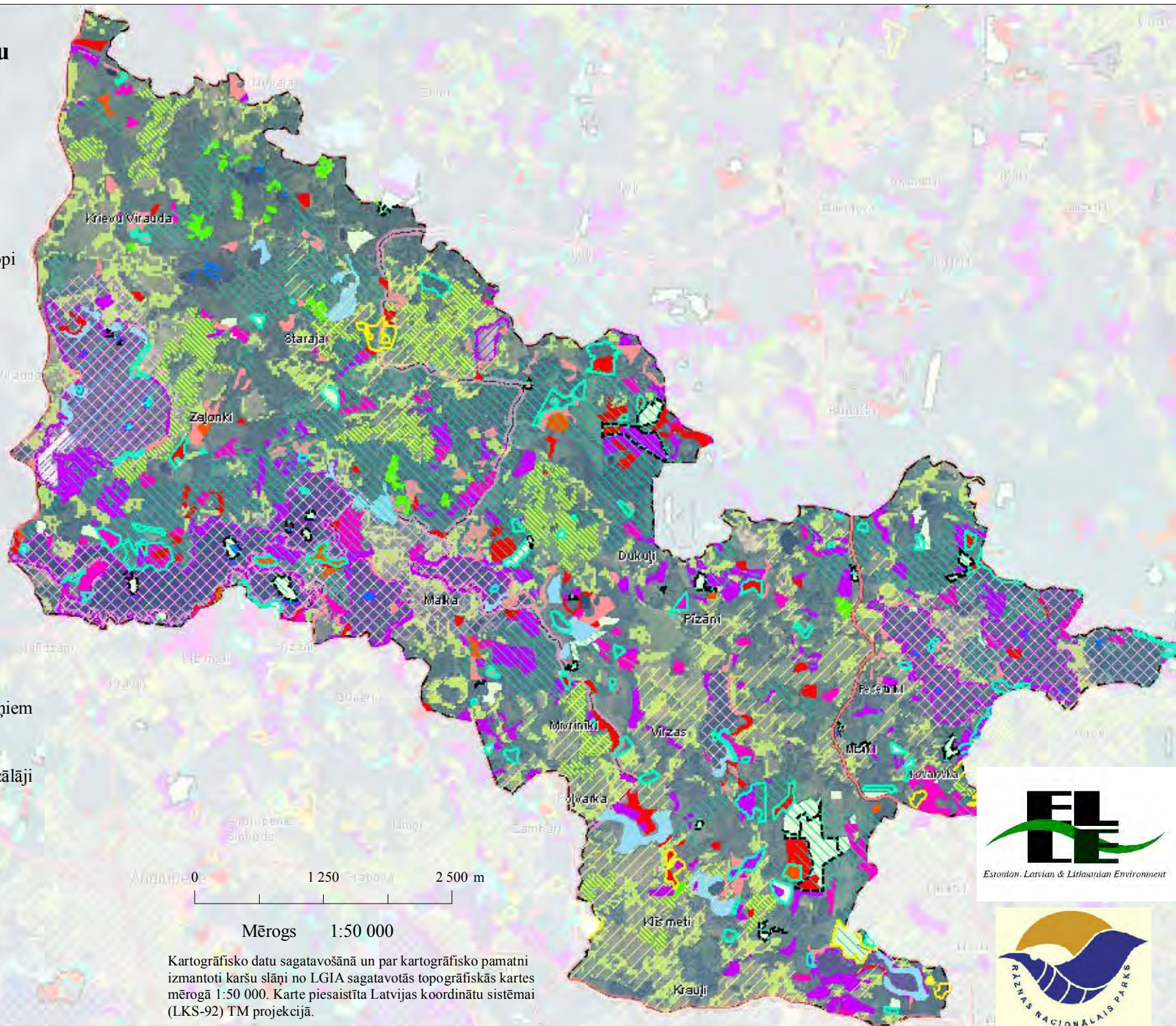
teritorijas apbūvei (viesu nami, atpūtas kompleksi u.c.) ezeru un upju aizsargjoslās, jāparedz notekūdeņu izvešana.

12. Ainavu telpas ezera krastos jā saglabā lielais mežainums. Ezeru krastmalu ainavas var kopt, izcērtot pamežu, krūmus, izņemot vietas, kur sastopami DMB, slīkšņas vai pārmitras krasta joslas vismaz aizsargjoslas platumā ap ietekošajām vai iztekošajām ūdenstecēm. Krastu kopšana veicama noteiktos posmos skatu līnijās no ceļiem un pie publiskiem atpūtas objektiem maksimāli līdz 200 m garumā, pie viensētām un individuāliem atpūtas objektiem līdz 50 m garumā, pie tam vēlams 2/3 no ezera krasta saglabāt dabiski neizmainītas. Krasta joslās transformācija pieļaujama atsevišķās sausās vietās uz bijušajām lauksaimniecības zemēm. Aramzemēs pie ezeriem būtu vēlams veidot sakņu dārzu vagas paralēli ezera krastam.
13. Publiskajos ezeros to apsaimniekotājiem (pašvaldībām vai apsaimniekošanas organizācijām) vēlams piekrastes zemju īpašniekiem nodrošināt lielākas prioritātes attiecībā uz zveju un tās nosacījumiem kā pārējiem iedzīvotājiem.

Rešetnīku-Viraudas ezeru virknes ainavu telpa

Bioloģiski vērtīgās un indikatorsugām piemērotās teritorijas

- dabiskie meža biotopi
- potenciālie dabiskie meža biotopi
- mazais ērglis (barošanās)
- mazais ērglis (lizgdošana)
- zivju ērglis
- melnā dzilna
- lakstīgala
- kormorāns
- dumpis
- baltmugurdzenis
- tumšais kailgliemezis
- spožā skudra
- lielā krāšņvabole
- bioloģiski vērtīgie zālāji
- izcili barošanās biotopi sikspārņiem
- griezei piemērotas teritorijas
- potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji
- plaudis
- zutis
- lielākie autoceļi
- ainavu telpu robežas
- pagastu robežas
- Rāznas nacionālā parka robeža

Mērogs 1:50 000

Kartogrāfisko datu sagatavošanā un par kartogrāfisko pamatni izmantoti karšu slāņi no LGIA sagatavotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000. Karte piesaistīta Latvijas koordinātu sistēmai (LKS-92) TM projekcijā.

Ežezera ainavu telpa

Statistiskie rādītāji

Vispārējie rādītāji

Platība:

6395 ha

Administratīvais iedalījums:

Atrodas Ezernieku (3430 ha) un Andzeļu (2965 ha) pagastā (pēc novadu reformas – Dagdas novadā).

Lielākie ciemi, viensētu grupas: Andzeļi, Andžāni, Udrija, Zaikova, Bondariški, Sloboda, Murāni, Krivina, Novomisļi.

Abiotiskais raksturojums

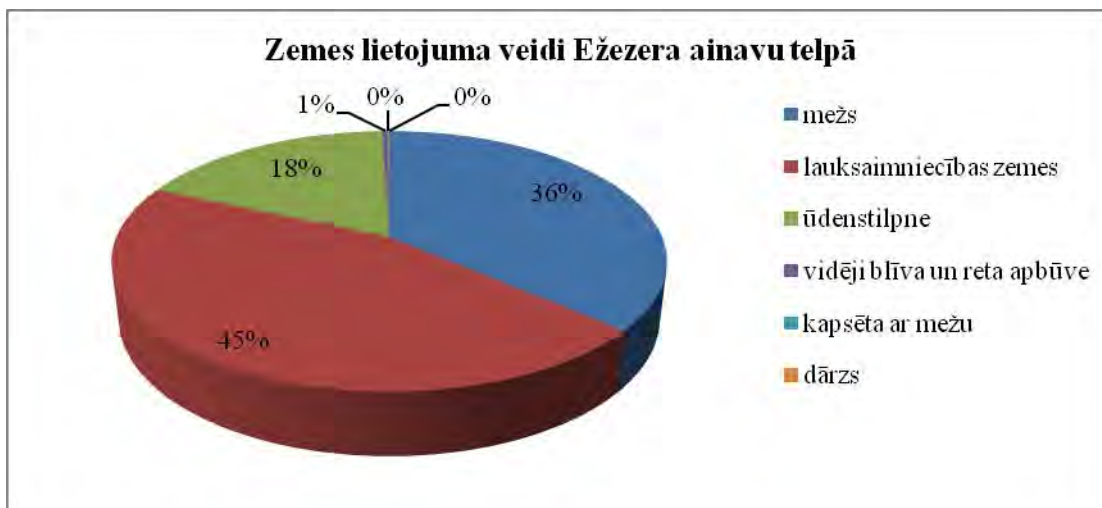
Ainavu telpā dominē morēnas nogulumi, taču samērā lielās platībās sastopami arī smilts-grants un smilts nogulumi. Ainavu telpas ziemeļu daļā, reljefa pazeminājumos, atrodama kūdra, savukārt, atsevišķos paaugstinājumos – māls. Lielu daļu ainavu telpas platības aizņem Ežezers un līdzenais reljefa pazeminājums uz austrumiem no tā. Ainavu telpas rietumu un ziemeļrietumu daļā reljefs paaugstinās un ir samērā saposmots.

Ainavu telpa ietilpst Asūnīcas upes baseinā, un tās lielākais ūdensobjekts ir Ežezers, no kura iztek Narūtas upe. Apakšbaseinus veido galvenokārt upītes, kas ietek Ežezērā – Akmineica, Paulinka un Židovka, kā arī nelielu ūdensteču un ezeriņu sistēma ainavu telpas rietumu daļā. Šai teritorijā, tāpat kā ainavu telpas ziemeļaustrumu daļā, veikta meliorācija, vairākas upītes (piemēram, Židovka un Akmineica) taisnotas.

Zemes lietojuma veidi

Zemes lietojuma veids*	Platība, ha
mežs	2325
lauksaimniecības zemes	2891
ūdenstilpne	1147
vidēji blīva un reta apbūve	24
kapsēta ar mežu	2
dārzs	5

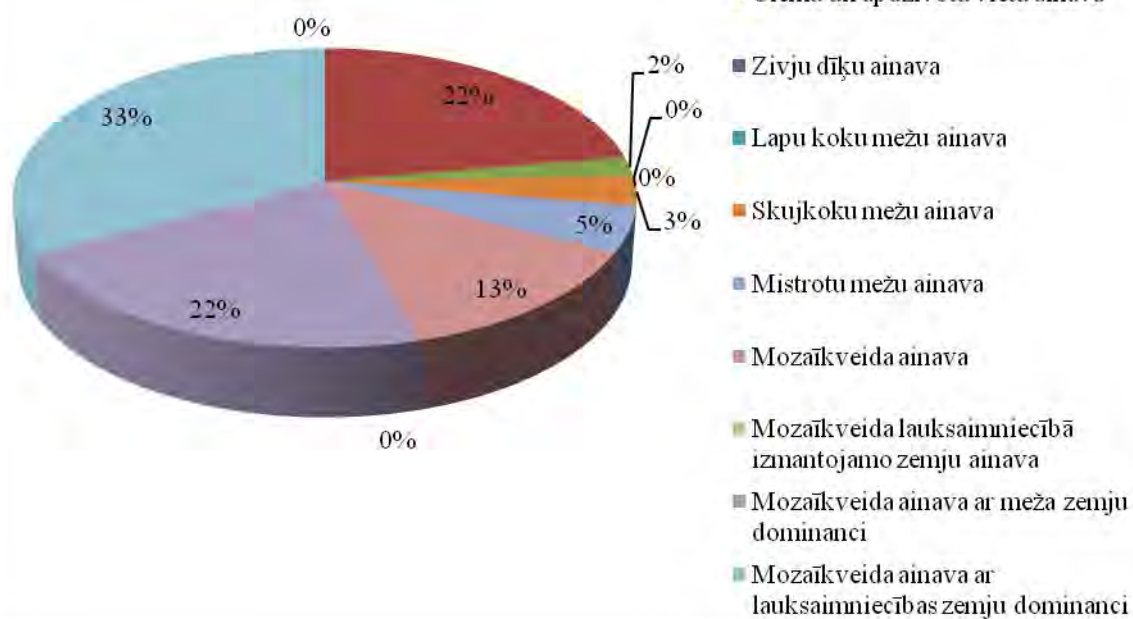
* sagatavots pēc LĢIA topogrāfiskā kartes mērogā 1:50 000

Ainavu platības

Ainava	Platība, ha
Atklāta ezera iedobes ainava	
Mozaīkveida ezera iedobes ainava	1439
Ciemu un apdzīvotu vietu ainava	140
Zivju dīķu ainava	
Lapu koku mežu ainava	
Skujkoku mežu ainava	201
Mistrotu mežu ainava	326
Mozaīkveida ainava	829
Mozaīkveida lauksaimniecībā izmantojamo zemju ainava	
Mozaīkveida ainava ar meža zemju dominanci	1395
Mozaīkveida ainava ar lauksaimniecības zemju dominanci	2114

Ainavu platības Ežezera ainavu telpā

Mežaudžu statistika

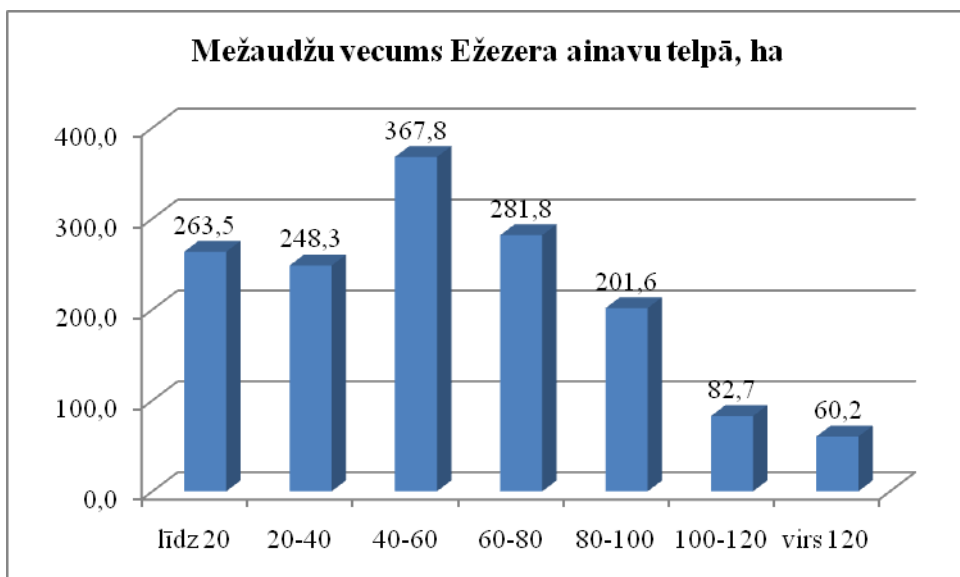
Mežaudžu sadalījums pēc valdošās sugas

Valdošā suga	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
priede	300,7	20%
egle	359,0	24%
bērzs	378,0	25%
melnalksnis	59,5	4%
apse	98,5	7%
baltalksnis	172,6	11%
pārējās sugas	42,3	3%
nezināms	95,4	6%

Mežaudžu sadalījums pēc vecuma

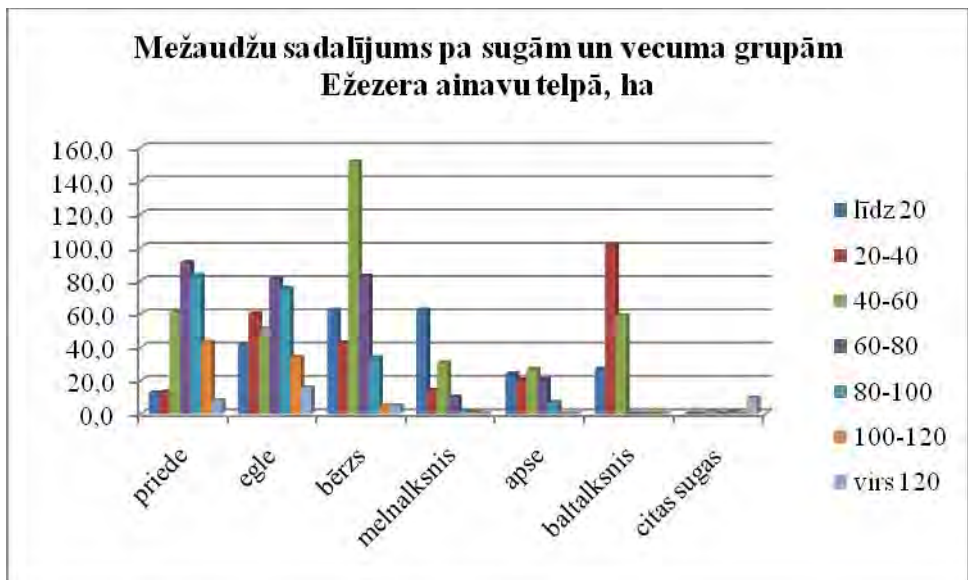
Mežaudzes vecums	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
līdz 20	263,5	17%
20-40	248,3	16%
40-60	367,8	24%
60-80	281,8	19%
80-100	201,6	13%
100-120	82,7	5%
virs 120	60,2	4%

Mežaudžu sadalījums pēc sugas un vecuma grupas

	Vecuma grupu platība, ha

	līdz 20	20-40	40-60	60-80	80-100	100-120	virš 120
priede	12,5	13,1	61,3	90,9	83,1	43,1	7,9
egle	41,7	60,3	51,0	81,4	75,3	34,0	15,7
bērzs	62,2	42,6	151,4	82,7	33,7	4,6	5,0
melnalksnis	62,2	14,1	30,6	10,1	1,7	0,9	
apse	24,2	20,3	26,8	20,6	7,0		
baltalksnis	26,9	101,6	59,1				
citas sugas			1,7		1,3	0,1	9,6

Mežaudzes, kuras sasniegs ciršanas vecumu tuvāko 5 gadu laikā: 291 ha (19% no kopējās mežaudžu platības).

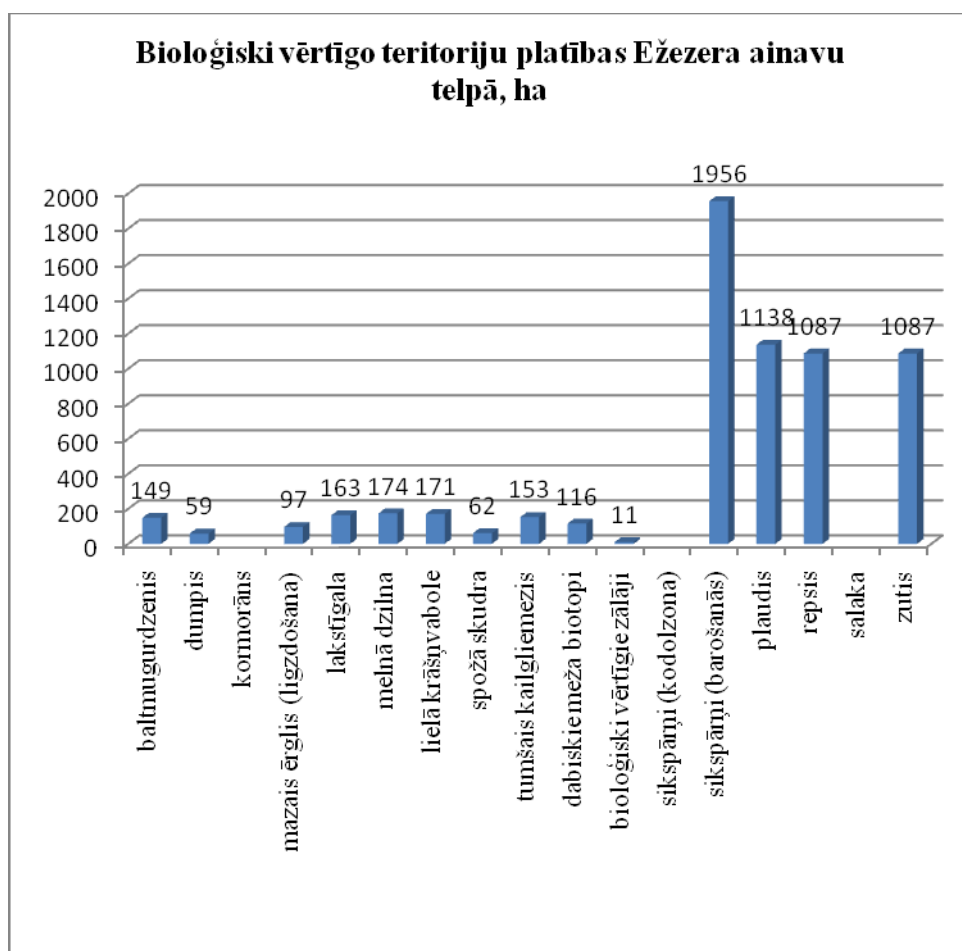
Meža teritoriju platības izmaiņas 20.gs laikā: 1920.-1930.g. – 1180 ha, 1950.-1990.g. – 1869 ha, 2007.g. – 2286 ha.

Bioloģiski vērtīgo teritoriju platības

Veids	Platība, ha
baltmugurdzenis	149
dumpis	59
kormorāns	
mazais ērglis (ligzdošana)	97
mazais ērglis (barošana)	2405
zivju ērglis	723
lakstīgala	163
melnā dzilna	174
lielā krāšņvabole	171
spožā skudra	62
tumšais kailgliemzis	153
dabiskie meža biotopi	116

bioloģiski vērtīgie zālāji	11
sikspārņi (kodolzona)	
sikspārņi (barošanās)	1956
plaudis	1138
repsis	1087
salaka	
zutis	1087
potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji	780

Piezīme – platības, kurās iespējama mazā ērgļa barošanās, zivju ērgļa ligzdošanai piemērotās platības un potenciālo bioloģiski vērtīgo zālāju platības pārskatāmības dēļ nav iekļautas grafikā.

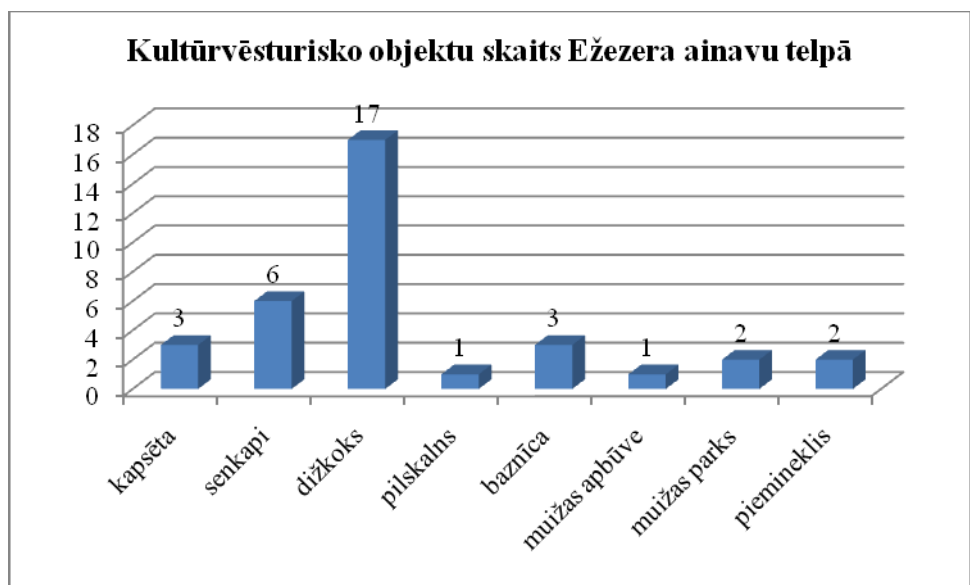
Zonējuma statistika

Zonējums	Platības no ainavu telpas			
	Pēc spēkā esošā zonējuma		Pēc DAP piedāvātā zonējuma	
	ha	%	ha	%
dabas lieguma zona	98	2%	1133	18%
neitrālā zona	974	15%	355	6%
dabas parka zona	5323	83%	2467	39%
ainavu aizsardzības			2455	38%

zona				

Kultūrvēsturisko objektu skaits

Veids	Skaitis
kapsēta	3
senkapi	6
dižkoks	17
pilskalns	1
baznīca	3
muižas apbūve	1
muižas parks	2
piemineklis	2

Ainavu telpas apraksts

Ainavu telpā nozīmīgākais ainavas elements ir viens no nacionālā parka teritorijā ainaviski vērtīgākajiem un izcilākajiem objektiem – Ežezers ar mežainajām salām, uz kurām ir konstatēti vairāki reti dabiskie meža biotopi, tai skaitā platlapju mežs un slapjš egļu mežs. Īpašu vērtību ainavai piešķir tās mainīgums – kopumā Ežezērā ir 67 salas, to skaits mainās atkarībā no ūdens līmeņa svārstībām. Ezera krasti aizauguši ar krūmiem un kokiem. Ezers no ceļa uztverams īsos posmos. Ezera krastā – Piļoru ozolu audze, iespējams, kādreiz bijušas meža ganības (parkveida pļavas), jo plašie vainagi nav tipiski pastāvīgai mežaudzei. Teritorijā daudz vērtīgu skatu punktu, no kuriem daudzi ir grūti pieejami. Ainaviski pievilcīgi ceļu posmi atrodas maršrutā Armaņi – Ezernieki, Ezernieki – Andžāni gar Udrijas ezeru. Vizuāli augstvērtīgas ainavas vērojamas, pārvietojoties pa Ežezeru. Ainavu telpā ir gan unikāli dabas dotumi, gan kultūrvēsturiskā vide (piemēram, Jaundomes un Andzeļu muižas apkārtnē, Ežezērā uz Lāču salas atrodas bez naglām būvētas mājas pamati, ezerā ir nogrimis vecais ceļš uz Eža salu,). Ežezera austrumu daļā degradējošas ainavu dominantes veido kādreizējā tūristu bāze un vairāki praktiski vienuviet izvietoti torņi.

Ežezers ir unikāls ne tikai Rāznas nacionālajam parkam, bet arī visai Latvijai. Tā stāvoklis patlaban ir salīdzinoši labs – ezerā ir konstatēts liels reto augu sugu skaits (tai skaitā iegrimušie augi, kas visātrāk reaģē uz piesārņojumu), niedru audzes ir sastopamas šaurā joslā, izņemot dažus ličus. Ežezērā atrodams vērtīgs biotops – ezeri ar mieturaļģu *Charophyta* augāju. Gar krastiem un salām vietām ir piekraste ar minerālgrunti. Lauksaimnieciskās darbības samazināšanās vērtējama neviennozīmīgi, jo, lai arī pasliktinās dažu ezera sateces baseina ainavu kvalitāte, eutrofikācijas palēnināšanās ir svarīga dabiskas ezera ekosistēmas (t. sk. repša populācijas, aizsargājamo augu sugu) pastāvēšanai Ežezērā. Patlaban uz divām ezera salām ligzdo kormorāns, bet nav zināms, vai šī suga turpinās izplesties – daudz kas atkarīgs no barības bāzes. Visticamāk, maksimālais skaits Ežezērā būs 2-3 kolonijas. Kormorāns ir ļoti konkurētspējīga suga, pret tās izplatību nav iespējams cīnīties. Ilggadīgajās kolonijās perifērijā veidojas īpatnēja flora un kukaiņu fauna. Pēdējā laikā novērots arī baltais gārnis – iespējams, ienākoša suga – un baltmuguras mušķērājs – jauna suga Latvijā, ienākoša suga (tuvākā vieta – Gotlande un Belovežas gārša). Kormorāna dabiskais ienaidnieks ir jūras ērglis, kurš varētu ierobežot tā populāciju.

Nozīmīgs ir Obiteļa valsts mežu masīvs ainavu telpas dienvidu daļā, kur pārsvarā sastopami skuju koki, un mežu masīvs ainavu telpas ziemeļaustrumu daļā, kur sastopamas galvenokārt priežu un bērzu mežaudzes. Obiteļa masīvs ir labvēlīga dzīvotne ne tikai plēsīgajiem putniem, bet arī pūcēm. Tā kā ainavu telpā daudzviet ir sastopamas mozaīkveida ainavas ar atbilstošu zemes lietojumu un mežaudzēm, tad teritorija piemērota mozaīkveida ainavu indikatorsugai – mazajam ērglim.

Ostravļanta pussalā lielās platībās atrodas aitu ganības. Ap Ezerniekiem un Andzeļiem izvietoti lieli lauksaimniecības zemju masīvi.

Ezernieku ciema, Udrijas ezera un autoceļa Rēzekne – Dagda apkārtnē sastopamas blīvas latvāņu audzes.

Vēlamā ainavu struktūra un attīstības nosacījumi

Saglabātas mozaīkveida ainavas un saglabāti dabiskie meža biotopi, mežu aizsargzonas gar ūdeņiem, mitrzemēm, skuju un lapu koku mežu masīvi dienvidu un ziemeļaustrumu daļā. Saglabāta dabiska mozaīkveida ezera iedobes ainava ar lielāko ainavu telpas vērtību – Ežezeru. Ežezers ar sarežģīto krasta līnijas konfigurāciju, daudzām salām, daudzveidīgiem ličiem ir piemērota dzīvotne daudzām piekrastes un ūdens aizsargājamajām dzīvnieku sugām.

Saglabātas reto augu sugu atradnes Ežezērā (*Najas flexilis*, *Najas marina*, *Hydrilla verticillata*, *Chara filiformis*), kā arī biotopi. Saglabāta Ežezera kvalitāte, dabiski ezeru krasti. Netiek izmainīta ezeru krasta līnija, kā arī krasta reljefs. Saglabāti meži Ežezera krastos, kontrolēta apbūves intensitāte.

Apbūve iekļaujas Ežezera krastu ainavā, neveidojot dominējošu lomu, un nekontrastē ar to. Apbūve tiek attīstīta esošajās un vecajās mājvietās, izmantojot vēsturiskās apbūves elementus.

Saglabāta Ežezera piekrastes ainavu struktūra ar lielu dabisko elementu īpatsvaru (t.sk. pļavas, kurās sastopama salīdzinoši liela tauriņu un citu bezmugurkaulnieku daudzveidība – aizsargājamās sugas *Papilio machaon*, *Lycaena dispar*, u.c.)

Saglabātas Ežezera apkārtnes ozolu audzes kā unikālas reto un aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu (*Lasius fuliginosus*, *Liocola marmorata* u.c.) dzīvotnes.

Izcelta ezera ainavas (ezeraines) vērtība, palielināta tās uztveramība.

Ežezera sateces baseinā dominē ilggadīgie zālāji, dabiskas pļavas un ganības. Notece no intensīvi izmantotām lauksaimniecības zemēm un krasta joslas apbūves teritorijām nepalielina biogēnu ielūdi Ežezērā.

Ezernieku ciema, Udrijas ezera un autoceļa Rēzekne – Dagda apkārtnē nav sastopamas blīvas latvāņu audzes.

Ierobežojumi vēlamās ainavu struktūras sasniegšanai

Mežaudžu vecuma struktūra nav izlīdzināta. Nav veikta meža biotopu ekspertīze potenciālajās vietās.

Ezera krastu, ceļmalu un pļavu aizaugšana t.sk. pļavu aizaugšana ar latvāņiem ainavu telpas ziemeļaustrumu daļā.

Ežezera salās netiek kontrolēta apmeklētāju plūsma, bebru darbības rezultātā izgāzti koki. Uz divām Ežezera salām kormorāna koloniju ietekmē tiek degradēts to biotops.

Piļoru ozolu audzē apmeklētāji apdraud dabas vērtības, salasot kritālas vai ņemot malku uguns kuriem. Apmeklētāji rada ievērojamu slodzi arī uz ezera salām, tāpat kā Piļoru ozolu audzes atpūtas vietā, problēma ir veco kritālu izvākšana uguns kuru vajadzībām.

Dabas aizsardzības režīms nenodrošina bioloģiskai daudzveidībai nepieciešamās mežaudzes struktūras – pārauguši koki, kritālas dažādās sadalīšanās pakāpēs, liela izmēra sausokņi, stumbeņi ir nepietiekošā vairumā

Aizsardzības režīms nenodrošina teritorijas dabas vērtību aizsardzību.

Iespējas sasniegt vēlamo ainavu struktūru, priekšlikumi ainavas izmantošanai un apsaimniekošanai

1. Jāveic dabisko meža biotopu inventarizācija potenciālajās vietās un jāveido mikroliegumi dabiskajos meža biotopos (tai skaitā jāpārbauda dabā, vai uz dienvidiem no Ostravļantiem nav mazā ērgļa ligzdas, nepieciešamības gadījumā jāveido mikroliegums). Jāveicina mežu atjaunošana ar platlapjiem un priedēm tam piemērotās vietās. Valsts mežos vēlamas pakāpeniskās cirtes, jāsauglabā mežu struktūra, kas vajadzīga bioloģiskajai daudzveidībai. Jāsauglabā izteiktā mozaīkveida ainava, it sevišķi telpas ziemeļu daļā, lai nodrošinātu zīdītāju pārvietošanos.
2. Jāizvērtē iespējas apsaimniekot daļu Piļoru ozolu audzes, atjaunojot kādreizējo parkveida pļavu.
3. Labvēlīgai piekrastes un ūdens bezmugurkaulnieku sugu eksistencei ir svarīgi saglabāt nemainīgu hidroloģisko režīmu ainavu telpas ezeros.

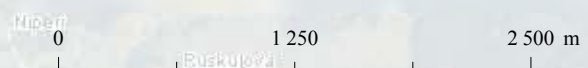
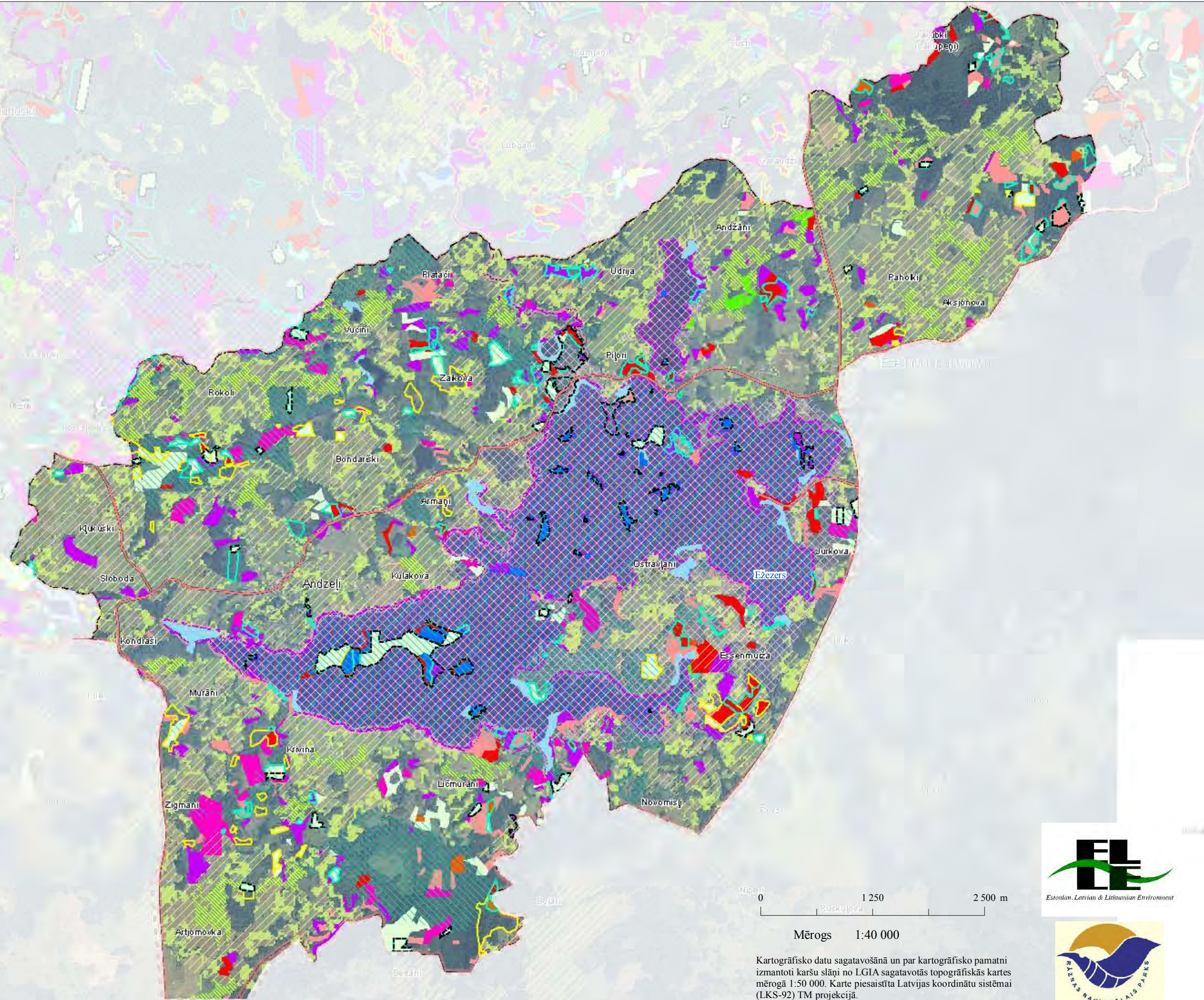
4. Ežezers pašlaik atrodas lieguma zonā, bet perspektīvā būtu nepieciešams arī rezervāta režīms uz atsevišķām salām. Vispārējs salu apmeklējuma aizliegums nav nepieciešams, jo tās ir iecienītas apmeklējuma vietas un līdz šim nozīmīgs dabas vērtību apdraudējums nav novērots. Rezervāta režīms jāievieš atsevišķās salās. Apmeklētājiem jābūt pieejamai informācijai par noteikumiem salu apmeklēšanā (nekurināt ugunsurus, nemest atkritumus, neuzvesties skaļi utt.). Salu apmeklējumi nav vēlami pavasara sezonā, putnu ligzdošanas laikā. Uz Lielās Lāču salas bijušajā mājvietā saglabājušos aizaugošo pļavu nepieciešams uzturēt to nopļaujot, perspektīvā iekļaujot to apmeklētāju maršrutos.
5. Lai pasargātu no bebru nograušanas, vecākie un vērtīgākie koki ir jāapliek ar metāla sietu.
6. Lai nodrošinātu sikspārņu dzīvotnes un barošanas, jāsaglabā lineāri ainavu elementi (koku un krūmu rindas) atklātajā ainavā, it īpaši virzienā uz Ežezeru. Tāpat saglabājami veci, dobumaini koki, tai skaitā, Andzeļu muižas parkā, gar ezera krastiem un uz ezeru salām. Sikspārņiem draudzīgi apsaimniekojami visa veida pagrabi, it īpaši lielie muižas pagrabi.
7. Jāsekmē lauksaimniecības zemju apsaimniekošanu, it sevišķi ierobežojot un iznīcinot esošās latvāņa audzes ainavu telpas ziemeļaustrumu daļā, novēršot latvāņa tālāko izplatību. Latvāņa iznīcināšana veicama arī gar ceļiem un ūdenstecēm. Jāpalielina bioloģiski vērtīgo zālāju platības ainavu telpā.
8. Nepieciešama ainavu kopšana un apsaimniekošana no ceļiem vērojāmās ainaviski pievilcīgās vietās (ceļa posmos Armaņi – Ezernieki, Ezernieki - Andžāni) – skatu atvēršana, ceļmalu sakopšana, pļaušana un skatus aizsedzošu otrā stāva koku, krūmu ciršana. Jāsaglabā publiskas piekļūšanas iespēja Ežezeram.
9. Lai aizsargātu Ežezera ekosistēmu, ir jāpievērš pastiprināta uzmanība notekūdeņu risinājumiem ezera aizsargjoslā. Individuālām viensētām, pirtīm jāizveido notekūdeņu hermētiski krājrezervuāri vai attīrīšanas iekārtas (objektiem ārpus ezerdobes). Nav pieļaujama notekūdeņu iepludināšana ezerā. Lielāka apjoma teritorijas apbūvei (viesu nami, atpūtas kompleksi u.c.) ezeru un upju aizsargjoslās, jāparedz notekūdeņu izvešana vai pilna cikla attīrīšanas iekārtas. Ezernieku ciemā apbūves teritorijās jānodrošina centralizēta ūdensapgāde un notekūdeņu savākšana. Primāri apbūve attīstāma esošajās un vecajās mājvietās.
10. Jāizmanto vēsturiskās apbūves elementi - divslīpu jumti, koka apdare, neuzkrītoši krāsu toņi. Nav pieļaujama jauna liela apjoma apbūve Ežezera krastos.
11. Teritorijas plānojumos jānosaka precīzas virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas un jāaktualizē aprobežojumi teritorijās starp ūdensteci, ūdenstilpni, mitrzemi un vietu, no kuras sāk mērīt aizsargjoslu. TP jāprecizē ūdensteces un jānosaka aizsargjosla visām ūdenstecēm (arī nelieliem strautiem), mitrzemēm un ūdenstilpnēm.
12. Meža īpašniekiem, kuru mežos noteikti mežsaimnieciskie aizliegumi, jānodrošina iespēja saņemt kompensācijas.
13. Andzeļu ciema apkārtnē jāsakārto (jārekultivē) bijušo lauksaimniecības kompleksu un fermu teritorijas.

14. Piļoru ozolu audzē nepieciešams uzturēt esošo infrastruktūru – atkritumu tvertnes, labiekārtotas takas, stendu, ugunsgrābekļa vietas (ar sagatavotu malku kurināšanai, lai novērstu kritālu izvākšanu). Nepieciešama skatu līniju atsegšana ceļa posmā Armaņi – Ezernieki. Krastu tīrīšana jāveic īpaši uzmanīgi. Jāņem vērā ne tikai estētiskie, bet arī ekoloģiskie apsvērumi. Vietās ar palielinātu apmeklētāju slodzi regulāri jāveic atkritumu tīrīšana. Jāplāno skatu platformas vai torņa ierīkošana, izvērtējot pieejamās vietas. Torņa ierīkošana nav vēlama Piļoros, jo šai vietā svarīgāka ir tuvā skatu perspektīva. Vērtīgajiem skatu punktiem būtu jāparādās teritorijas plānojumos, atsevišķos gadījumos nepieciešama vienošanās ar privātīpašniekiem par šādu skatu punktu izmantošanu un apsaimniekošanu.
15. Rāznas nacionālā parka valdījumā esošajos mežos potenciālie dabiskie meža biotopi (atlasīti Meža valsts reģistrā pēc pielikumā dotajiem kritērijiem) un dabā konstatētie dabiskie meža biotopi jāatstāj neskarti dabiskai attīstībai.
16. Lai novērstu mežu fragmentāciju, nav ieteicama jaunu ceļu būve lielajos mežu masīvos. Lai nesamazinātu esošo bioloģisko daudzveidību, nav ieteicama jaunu meliorācijas sistēmu būve visos mežos un veco meliorācijas sistēmu rekonstrukcija Rāznas nacionālā parka valdījumā esošajos mežos.
17. Ainavu telpas apsaimniekošanā izceļami kultūrvēsturiski nozīmīgie objekti.
18. Attiecībā uz Ežezera pašvaldībai jāizveido saistošie noteikumi, nosakot tā izmantošanas kārtību. Administrējot ezera apsaimniekošanu, pašvaldībām jāveicina, lai piekrastes zemju īpašniekiem tiktu nodrošinātas lielākas prioritātes attiecībā uz zveju un tās nosacījumiem kā pārējiem iedzīvotājiem.
19. Jāizveido organizēta Ežezera salu apmeklētāju plūsma.
20. Pastiprināti jāizvērtē ainaviski nozīmīgi elementi (komunikācijas torņi utt.) parādīšanos ainavā. Rekonstrējot Ezernieku tūristu bāzi, tā harmoniski jāiekļauj apkārtnes ainavā.
21. Ežezera salām jāveic papildus pētījumi par dabas vērtībām un antropogēnajām ietekmēm un jānosaka atbilstošs aizsardzības režīms.
22. Ezernieku ciema, Udrijas ezera un autoceļa Rēzekne – Dagda apkārtnē jāveic latvāņu audžu iznīcināšana.

Ežezera ainavu telpa

Bioloģiski vērtīgās un indikatorugām piemērotās teritorijas

- dabiskie meža biotopi
- potenciālie dabiskie meža biotopi
- mazais ērglis (barošanās)
- mazais ērglis (lizgdošana)
- zivju ērglis
- melnā dzilna
- lakstīgala
- kormorāns
- dumpis
- baltmugurdzenis
- tumšais kailgliemezis
- spožā skudra
- lielā krāšņvabole
- bioloģiski vērtīgie zālāji
- izcili barošanās biotopi sikspārņiem
- griezei piemērotas teritorijas
- potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji
- plaudis
- repsis
- zutis
- lielākie autoceļi
- ainavu telpu robežas
- pagastu robežas
- Rāznas nacionālā parka robeža

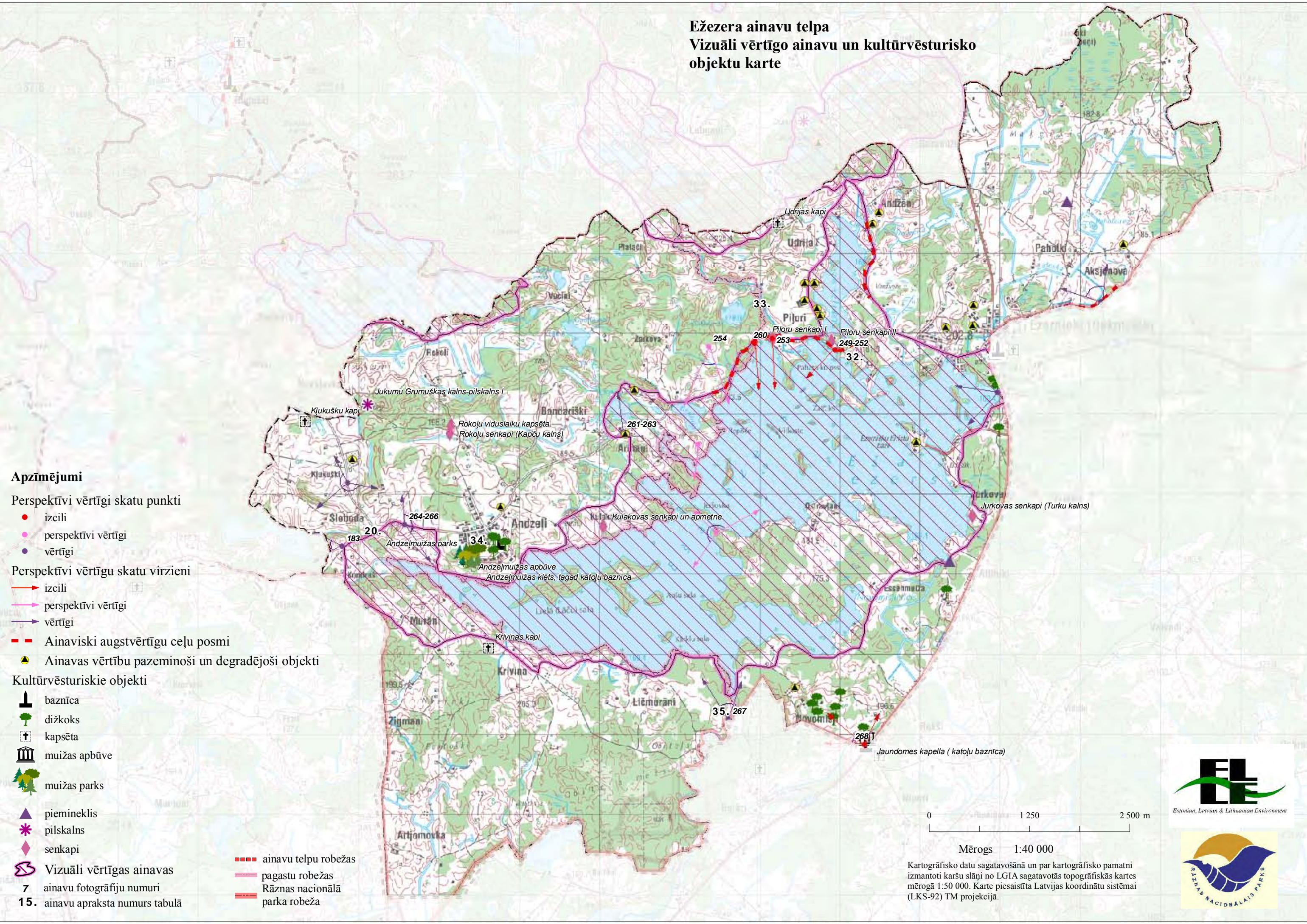

Mērogs 1:40 000

Kartogrāfisko datu sagatavošanā un par kartogrāfisko pamatni izmantoti karšu slāņi no LGIA sagatavotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000. Karte piesaistīta Latvijas koordinātu sistēmai (LKS-92) TM projekcijā.

Ežezera ainavu telpa Vizuāli vērtīgo ainavu un kultūrvēsturisko objektu karte

Apzīmējumi

Perspektīvi vērtīgi skatu punkti

- izcili
- perspektīvi vērtīgi
- vērtīgi

Perspektīvi vērtīgu skatu virzieni

- izcili
- perspektīvi vērtīgi
- vērtīgi

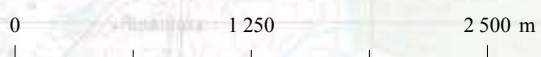
Ainaviski augstvērtīgu ceļu posmi

- ▲ Ainavas vērtību pazeminoši un degradējoši objekti

Kultūrvēsturiskie objekti

- ⊥ baznīca
- 🌳 dižkoks
- ⊕ kapsēta
- 🏛️ muižas apbūve
- 🌳 muižas parks
- ▲ piemineklis
- ✳️ pilskalns
- ◆ senkapi
- 🌀 Vizuāli vērtīgas ainavas
- 7 ainavu fotogrāfiju numuri
- 15. ainavu apraksta numurs tabulā

- ainavu telpu robežas
- pagastu robežas
- Rāznas nacionālā parka robeža

Mērogs 1:40 000

Kartogrāfisko datu sagatavošanā un par kartogrāfisko pamatni izmantoti karšu slāņi no LGIA sagatavotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000. Karte piesaistīta Latvijas koordinātu sistēmai (LKS-92) TM projekcijā.

Bļižņevas ainavu telpa

Statistiskie rādītāji

Vispārējie rādītāji

Platība:

2838 ha

Administratīvais iedalījums:

Atrodas Kaunatas (100 ha), Ezernieku (173 ha) un Rundēnu (2565 ha) pagastā (pēc novadu reformas – 273 ha Rāznas novadā un 2565 ha Ludzas novadā).

Lielākie ciemi, viensētu grupas: Bļižņeva, Gorodoks, Ķļeščova, Drozdovka, Devjatniki, Vertulova.

Abiotiskais raksturojums

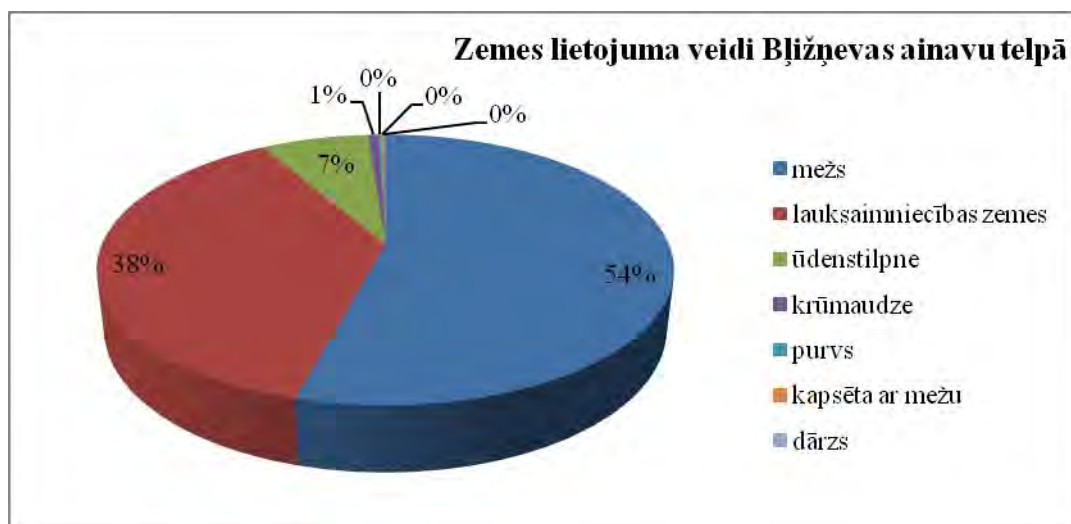
Ainavu telpā dominē morēnas nogulumi. Lielāko pauguru vietās, Bižas ezera apkārtnē, sastopami māla nogulumi, savukārt, ainavu telpas dienvidu daļā - kūdras un smilts, grants nogulumi. Ainavu telpas reljefs salīdzinoši maz saposmots – ziemeļu daļā sastopami atsevišķi augsti pauguri, savukārt centrālajai daļai raksturīgs sīkpaugurains reljefs. Ainavu telpas dienvidu daļā reljefs ir līdzens un Volčicas upītes apkārtnē sastopamas pārmitras teritorijas, kurās novērojami pārpurvošanās procesi.

Ainavu telpa ietilpst Sarjankas upes apakšbaseinā. Sarjankas upe iekļauta valsts nozīmes meliorācijas ūdensobjektu sistēmā. Mazākus sateces baseinus veido šādi nozīmīgākie ūdensobjekti – Bižas, Bezļesjes, Bļižņevas un Pakalnu ezeri, kā arī Volčicas upīte. Atsevišķos ūdensobjektus savieno mazas ūdensteces, strauti. Lauksaimniecības zemju meliorācija veikta minimāli, jo to īpatsvars ainavu telpā ir ļoti mazs. Savulaik Bezļesjes ezers ar meliorācijas grāvi savienots ar Volčicas upīti.

Zemes lietojuma veidi

Zemes lietojuma veids*	Platība, ha
mežs	1539
lauksaimniecības zemes	1062
ūdenstilpne	206
krūmaudze	20
purvs	5
kapsēta ar mežu	4
dārzs	4

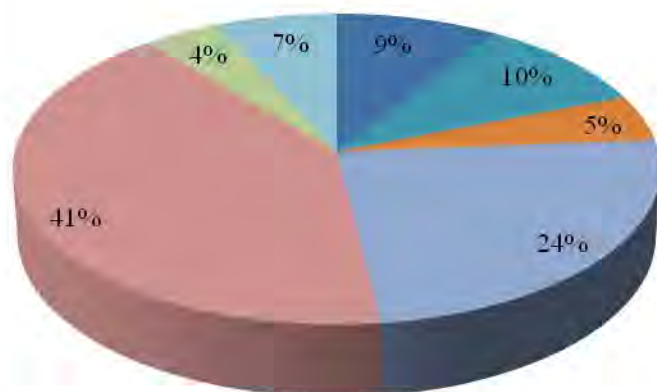
* sagatavots pēc LĢIA topogrāfiskā kartes mērogā 1:50 000

Ainavu platības

Ainava	Platība, ha
Atklāta ezera iedobes ainava	257
Mozaīkveida ezera iedobes ainava	
Ciemu un apdzīvotu vietu ainava	
Zivju dīķu ainava	
Lapu koku mežu ainava	286
Skujkoku mežu ainava	137
Mistrotu mežu ainava	695
Mozaīkveida ainava	1171
Mozaīkveida lauksaimniecībā izmantojamo zemju ainava	123
Mozaīkveida ainava ar meža zemju dominanci	
Mozaīkveida ainava ar lauksaimniecības zemju dominanci	193

Ainavu platības Bļižņevas ainavu telpā

- Atklāta ezera iedobes ainava
- Mozaīkveida ezera iedobes ainava
- Ciemu un apdzīvotu vietu ainava
- Zivju dīķu ainava
- Lapu koku mežu ainava
- Skujkoku mežu ainava
- Mistrotu mežu ainava
- Mozaīkveida ainava
- Mozaīkveida lauksaimniecībā izmantojamo zemju ainava
- Mozaīkveida ainava ar meža zemju dominanci
- Mozaīkveida ainava ar lauksaimniecības zemju dominanci

Mežaudžu statistika

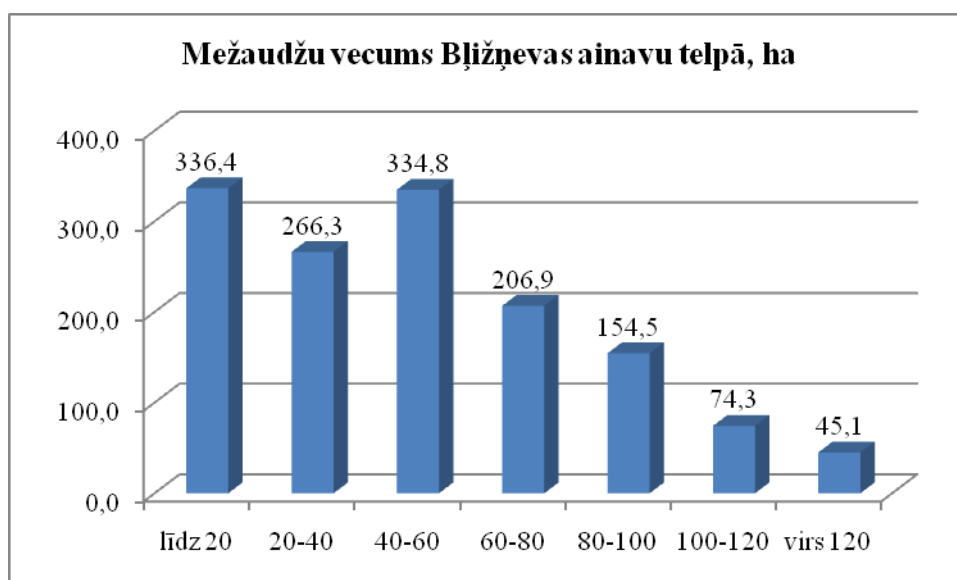
Mežaudžu sadalījums pēc valdošās sugas

Valdošā suga	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
priede	162,2	11%
egle	329,7	23%
bērzs	352,1	25%
melnalksnis	57,0	4%
apse	115,8	8%
baltalksnis	282,0	20%
pārējās sugas	1,4	0%
nezināms	118,0	8%

Mežaudžu sadalījums pēc vecuma

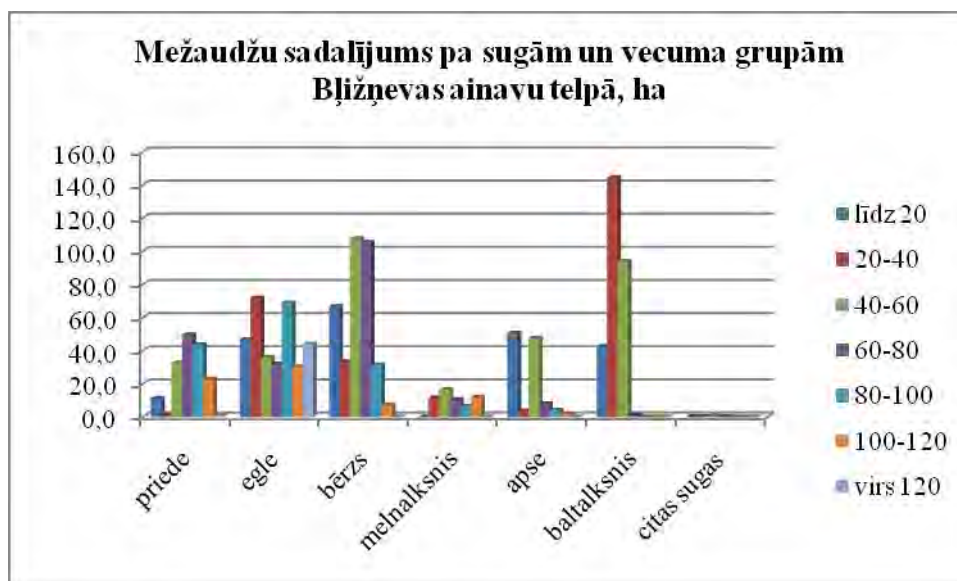
Mežaudzes vecums	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
līdz 20	336,4	24%
20-40	266,3	19%
40-60	334,8	24%
60-80	206,9	15%
80-100	154,5	11%
100-120	74,3	5 %
virs 120	45,1	3%

Mežaudžu sadalījums pēc sugas un vecuma grupas

	Vecuma grupu platība, ha

	līdz 20	20-40	40-60	60-80	80-100	100-120	virs 120
priede	11,3	1,2	32,5	49,7	43,6	22,9	1,0
egle	46,7	71,7	36,0	32,0	68,8	30,3	44,1
bērzs	66,7	33,5	107,7	105,4	31,4	7,4	
melnalksnis	0,0	11,6	16,5	10,4	6,5	12,0	
apse	50,6	3,6	47,7	8,0	4,2	1,7	
baltalksnis	42,6	144,4	93,9	1,1			
citas sugas	0,2	0,3	0,4	0,2			

Mežaudzes, kuras sasniegs ciršanas vecumu tuvāko 5 gadu laikā: 341 ha (24% no kopējās mežaudžu platības).

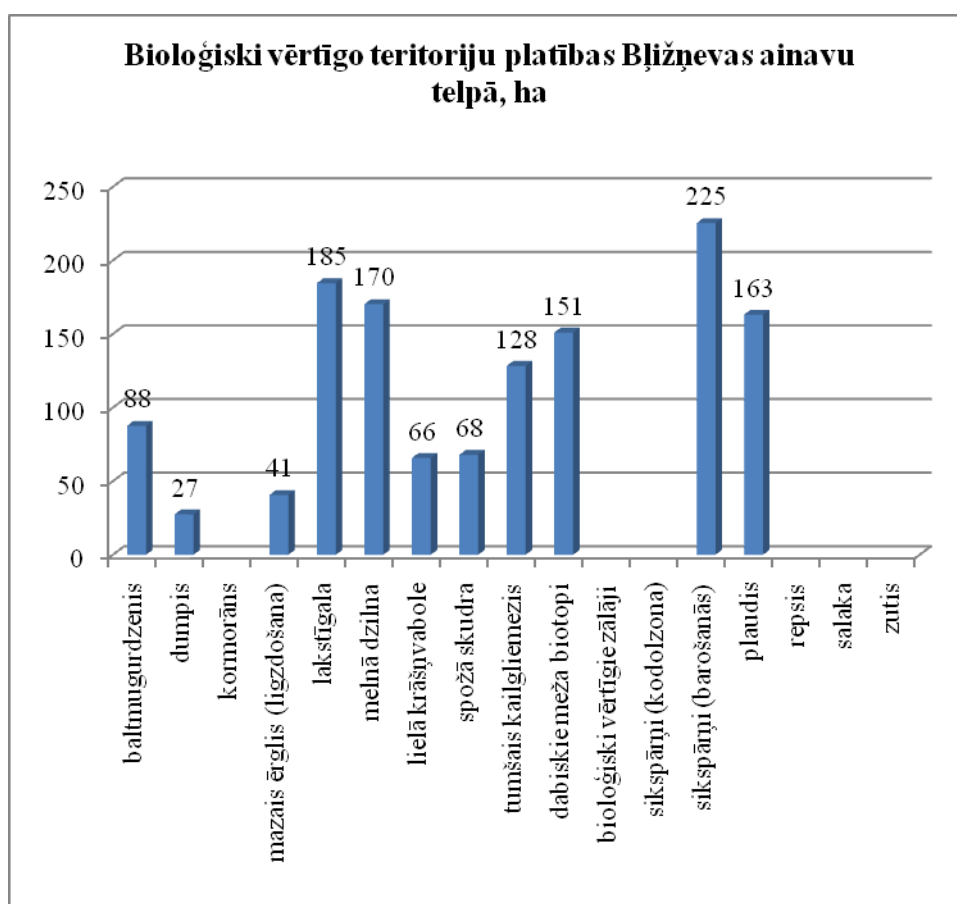
Meža teritoriju platības izmaiņas 20.gs laikā: 1920.-1930.g. – 793 ha, 1950.-1990.g. – 1257 ha, 2007.g. – 1536 ha.

Indikatoru sugām un biotopiem piemēroto un bioloģiski vērtīgo teritoriju platības

Veids	Platība, ha
baltmugurdzenis	88
dumpis	27
kormorāns	
mazais ērglis (ligzdošana)	41
mazais ērglis (barošanās)	380
zivju ērglis	515
lakstīgala	185
melnā dzilna	170
lielā krāšņvabole	66
spožā skudra	68
tumšais kailgliemezis	128
dabiskie meža biotopi	151

bioloģiski vērtīgie zālāji	
sikspārņi (kodolzona)	
sikspārņi (barošanās)	225
plaudis	163
repsis	
salaka	
zutis	
potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji	446

Piezīme – platības, kurās iespējama mazā ērgļa barošanās, zivju ērgļa ligzdošanai piemērotās platības un potenciālo bioloģiski vērtīgo zālāju platības pārskatāmības dēļ nav iekļautas grafikā.

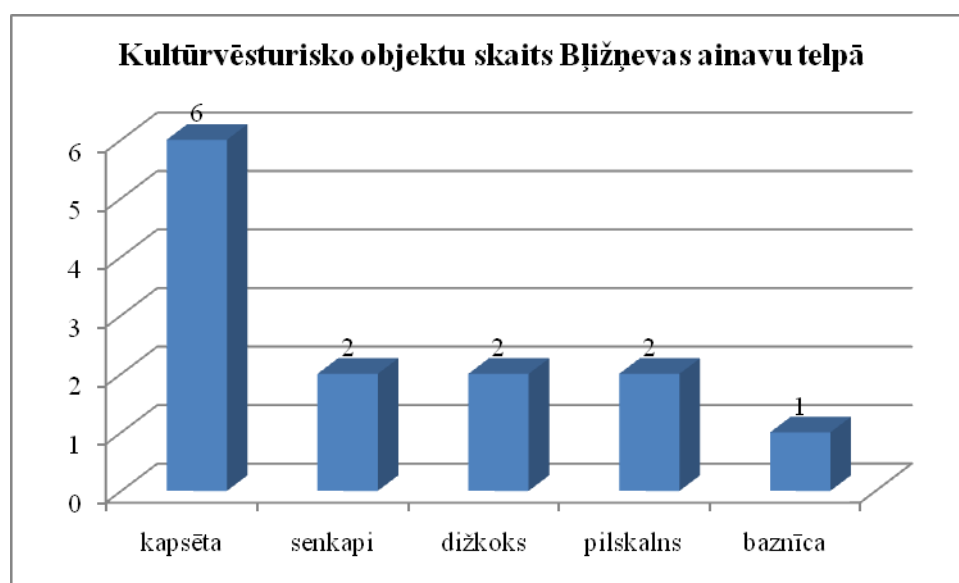

Zonējuma statistika

Zonējums	Platības no ainavu telpas			
	Pēc spēkā esošā zonējuma		Pēc DAP piedāvātā zonējuma	
	ha	%	ha	%
dabas lieguma zona	0	0%	106	4%
neitrālā zona	0	0%	0	0%
dabas parka zona	2838	100%	2570	91%
ainavu aizsardzības zona	0	0%	173	6%

Kultūrvēsturisko objektu skaits

Veids	Skaitis
kapsēta	6
senkapi	2
dižkoks	2
pilskalns	2
baznīca	1

Ainavu telpas apraksts

Ainavu telpas vizuālo vērtību ietekmē augstais mežainums un salīdzinoši līdzenais reljefs. Vizuāli augstvērtīgas ainavas vērojamas no vairākiem atsevišķiem skatu punktiem (Bļižņevā, Pešļevā, no Bižas ezera krastiem, Puncelovā) un ceļu posmiem (Bļižņeva – Dvorišče – Pešļeva – Pakalni, uz Bižas ezeru no ceļa Krāslava – Ludza – Ezernieki (P 49)), tajos izcili skatu punkti no ceļa uz ezeru mijas ar vēl veidojamiem skatu punktiem, jo daudzviet lauksaimniecības zemes un ezeru krastmalas ir aizaugušas. Skatu vērsumiem pamatā raksturīgas vidēji tālas skatu perspektīvas. Gan vizuāli, gan kultūrvēsturiski augstvērtīga ir ainavu telpas ziemeļu daļā esošā Bļižņevas vecticībnieku baznīca ar zvanu torni, kas veido ainavas dominanti. Bižas ezers ar tā salām veido vienu no vizuāli pievilcīgākajām ezeru ainavām RNP, taču to pamatā var uztvert tikai, atrodoties ezera krastā vai pārvietojoties ar laivu pa ezeru. Vizuāli savdabīgi un pievilcīgi ir arī mazie purvu ezeriņi (Bižas ezera ziemeļrietumu daļā un ainavu telpas dienvidu daļā), tāpat Pakalnes ezeriņš ar neapaugušajiem krastiem. Bižas ezers nozīmīgs arī kā ezeru biotops un retu augu sugu atradne. Bižas ezerā sastopami aizsargājami biotopi – piekraste ar minerālgrunti, kā arī mieturalģu audzes. Ezera rietumu malā atrodas izcils pļavas biotops, kurš pašlaik sācis aizaugt.

Ainavu telpa interesanta kā teritorija, kurā notiek procesi, kad mežs sāk pārņemt laukus un apdzīvotas vietas – to iespajds uz ainavu kvalitāti vērtējams neviennozīmīgi, taču var būt interesants pētniecībai un arī vizuāli.

Būtiska nozīme ainavas struktūrā ir samērā lielai (74,4 ha) pāraugušu mistrotu lapu un skuju koku mežu teritorijai – dabisko meža biotopu koncentrācijas vietai, kas atrodas ainavu telpas austrumu daļā autoceļa (P 49) malā. Ainavu telpā sastopami īpaši aizsargājami nogāžu un gravu meži, dabiski apšu, egļu meži ar ievērojami lielu retu sugu koncentrāciju. Ainavu telpas dienvidu daļā atrodas nacionālajam parkam neraksturīgie melnalkšņu staignāji. Šīs ainavu telpas dabiskā ainava atzīmējama kā dzīvniekiem labvēlīga, jo cilvēki tajā uzturas reti.

Ainavu telpā lielāko daļu lauksaimniecības zemju veido pļavas un ganības, taču tās pārsvarā aizaug.

Vēlamā ainavu struktūra un tās attīstības nosacījumi

Saglabāta mistrotu, skuju un lapu koku mežu ainava DMB koncentrācijas vietā ainavu telpas austrumu daļā. Saglabāta mozaīkveida ainava ar meža zemju dominanci.

Teritorijā dominē ilggadīgi un bioloģiski vērtīgi zālāji ar atsevišķiem aramzemju un tīrumu ieslēgumiem. Teritorijā daudzviet sastopams īpaši aizsargājams biotops – sugām bagātas atmatu pļavas.

Saglabātas kultūrvēsturiskās ainavas vērtības, jo īpaši Bližņevas apkārtnē. Bližņevas vecticībnieku lūgšanu nams iekļauts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā.

Saglabāti Bižas ezera dabiskie biotopi un Pakalnes ezera krastu ainavas struktūra. Saglabāti ezeru krasti ar slīkšņām. Ezeru krastos saglabāts mazo purvu un slīkšņu hidroloģiskais režīms.

Ierobežojumi vēlamās ainavu struktūras sasniegšanai

Ainavu telpā ievērojami samazinājusies apdzīvotība, kas atstāj būtisku ietekmi uz ainavu.

Nav veikta biotopu ekspertīze (izņemot valsts mežus). Nav aizsargātas LVĢMA sarakstos neesošas dabiskās ūdensteces, strauti. Novērojama lauksaimniecības zemju (t.sk. pļavu), ceļmalu aizaugšana ievērojamās platībās, kas samazina ainavas estētisko kvalitāti un pārskatāmību, kā arī maina augu sugu sastāvu.

Ar lielo apaugumu ainava zaudē vērtību, jo veidojas plašas krūmāju teritorijas. Sastopamas lielas vienlaidus izcirtumu platības, kas rada nedabiskus „pārrāvumus” un samazina sugu pārvietošanās iespējas.

Dabas aizsardzības režīms nenodrošina bioloģiskai daudzveidībai nepieciešamās mežaudzes struktūras – pārauguši koki, kritālas dažādās sadalīšanās pakāpēs, liela izmēra sausokņi, stubeņi ir nepietiekošā vairumā.

Iespējas sasniegt vēlamo ainavu struktūru, priekšlikumi ainavas izmantošanai un apsaimniekošanai

1. Jāveic inventarizācija dabiskajiem meža biotopiem piemērotajās vietās un jāveido mikroliegumi. Lai saglabātu un aizsargātu dabiskajos meža biotopos (biodaudzveidības centros) konstatētās bioloģiskās vērtības, būtu nepieciešams paplašināt biotopu koncentrācijas vietas ar tādām platībām, kas atbilst biodaudzveidības centrā esošajiem dabiskajiem meža biotopiem (DMB) un kalpo kā turpinājums, kur pēc aptuveni 40 gadiem iespējami atbilstošie DMB. Teritorijas daļā, kur atrodami melnalkšņu staignāji, nevajadzētu veikt meliorāciju. Rāznas nacionālā parka valdījumā esošajos mežos potenciālie DMB (atlasīti Meža valsts reģistrā pēc noteiktajiem kritērijiem) un dabā konstatētie dabiskie meža biotopi jāatstāj neskarti dabiskai attīstībai.
2. Pārējos nacionālā parka valdījumā esošajos mežos ciršanas vecumu sasniegušajās audzēs jāsaimeņo ar nekailciršu metodēm, jāpielieto pakāpeniskās izlases, grupu izlases cirtes. Cirsmas visos mežos jāveido, maksimāli imitējot dabiskus procesus, jācenšas neveidot taisnstūrveida, kvadrātveida cirsmas ar taisnām cirsmu malām. Bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai mežos galvenajā un kopšanas cirtēs jā saglabā šādas mežaudzes struktūras:
 - vismaz 10 dzīvotspējīgus vecākos un lielāko izmēru kokus uz 1 ha, vispirms izvēloties ozolu, liepu, priedi, osi, gobu, vīksnu, kļavu, kā arī bērzu, apsi, melnalksni, kā arī kokus ar lieliem un resniem zariem, dobumainus kokus un kokus ar deguma rētām.
 - vismaz 10 lielāko izmēru kritālas uz 1 ha,
 - vismaz 10 lielāko izmēru stumbeņus vai sausokņus uz 1 ha,
 - cirmās jā saglabā neskartas mitras mikroieplakas (teritorijas līdz 0,1ha ar atšķirīgu mitruma režīmu un atšķirīgu mežaudzes sastāvu.
 - pārejas josla no meža uz nemeža ekosistēmām jā saglabā necirstas meža joslas platumā, kas nav mazāks par mežaudzes pirmā stāva vidējo augstumu.
3. Lai novērstu mežu fragmentāciju, nav pieļaujama jaunu ceļu un meliorācijas sistēmu būve meža masīvā ar DMB koncentrācijas vietu.
4. Teritorijas plānojumos precīzi jānosaka aizsargjoslas visām ūdenstecēm (arī nelieliem strautiem), mitrzemēm un ūdenstilpnēm.
5. Jāsekmē lauksaimniecības zemju apsaimniekošana. Jānodrošina apdzīvotības saglabāšanās un jāveicina tās pieaugums.
6. Lai atjaunotu optimālu ainavu struktūru, no lielajām krūmāju un aizaugošo lauksaimniecības zemju platībām iegūstamā šķelda un siens izmantojami bioenerģijas ražošanā.
7. Jākontrolē jaunas apbūves veidošana Bļižņevas baznīcas tuvumā, lai saglabātu esošās ainavas unikalitāti. Jauna apbūve veidojama uz veciem ēku pamatiem vai vietās, kur savulaik atradušās viensētas. Jaunajai apbūves arhitektūrai izmantojami šim reģionam raksturīgi vēsturiski apbūves elementi, apjoms, detaļas, kā arī materiāli (piem. koks, kokgriezumi). Apbūves augstums nedrīkst pārsniegt esošo māju un ēku augstumus.

8. Nepieciešams atsegt skatus uz Bižas ezeru ceļu tuvumā. Jāsaglabā pieklūšana Bižas ezeram esošajā peldvietā.
9. Bižas ezera apkārtnē iespējams pielietot Ziemeļvalstu praksi – pie ezera izvietot putnu būrus, kuros apmetas gaigalas un tām līdzīgi putni, vide tiek aizpildīta un dzīvās dabas daudzveidība piesaista tūristus, radot dabiski daudzveidīgas ainavas iespaidu.
10. Bižas ezera krasta joslā veicama mežaudžu kopšana. Apsaimniekojamas lauksaimniecības zemes platības Pakalnu ezera apkārtnē, lai saglabātu atklātu ainavu.
11. Bližņevas vecticībnieku lūgšanu namam ar tā tuvāko apkārtni veidojams kultūrvēsturiskas zonas aizsardzības statuss.
12. Jāveicina atklātu lauksaimniecības zemju apsaimniekošana, īpaši atbalstāma ganāmpulku turēšana. Jāatjauno atbalsta maksājumi par visiem lauksaimniecībā izmantojamo zemju veidiem RNP, nevis tikai par dabiskām pļavām un ganībām.
13. Atsevišķās vietās skatu līnijās no ceļiem pieļaujama skatu atsegšana uz Bižas ezeru.

Bioloģiski vērtīgās un indikatoraugu piemērotās teritorijas

- mazais ērglis (barošanās)
- dabiskie meža biotopi
- potenciālie dabiskie meža biotopi
- mazais ērglis (lizgdošana)
- zivju ērglis
- melnā dzilna
- lakstīgala
- kormorāns
- dumpis
- baltmugurdzenis
- tumšais kailgliemezis
- spožā skudra
- lielā krāšņvabole
- bioloģiski vērtīgie zālāji
- izcili barošanās biotopi sikspārņiem
- griezei piemērotas teritorijas
- potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji
- plaudis

- lielākie autoceļi
- ainavu telpu robežas
- pagastu robežas
- Rāznas nacionālā parka robeža

0 1 250 2 500 m

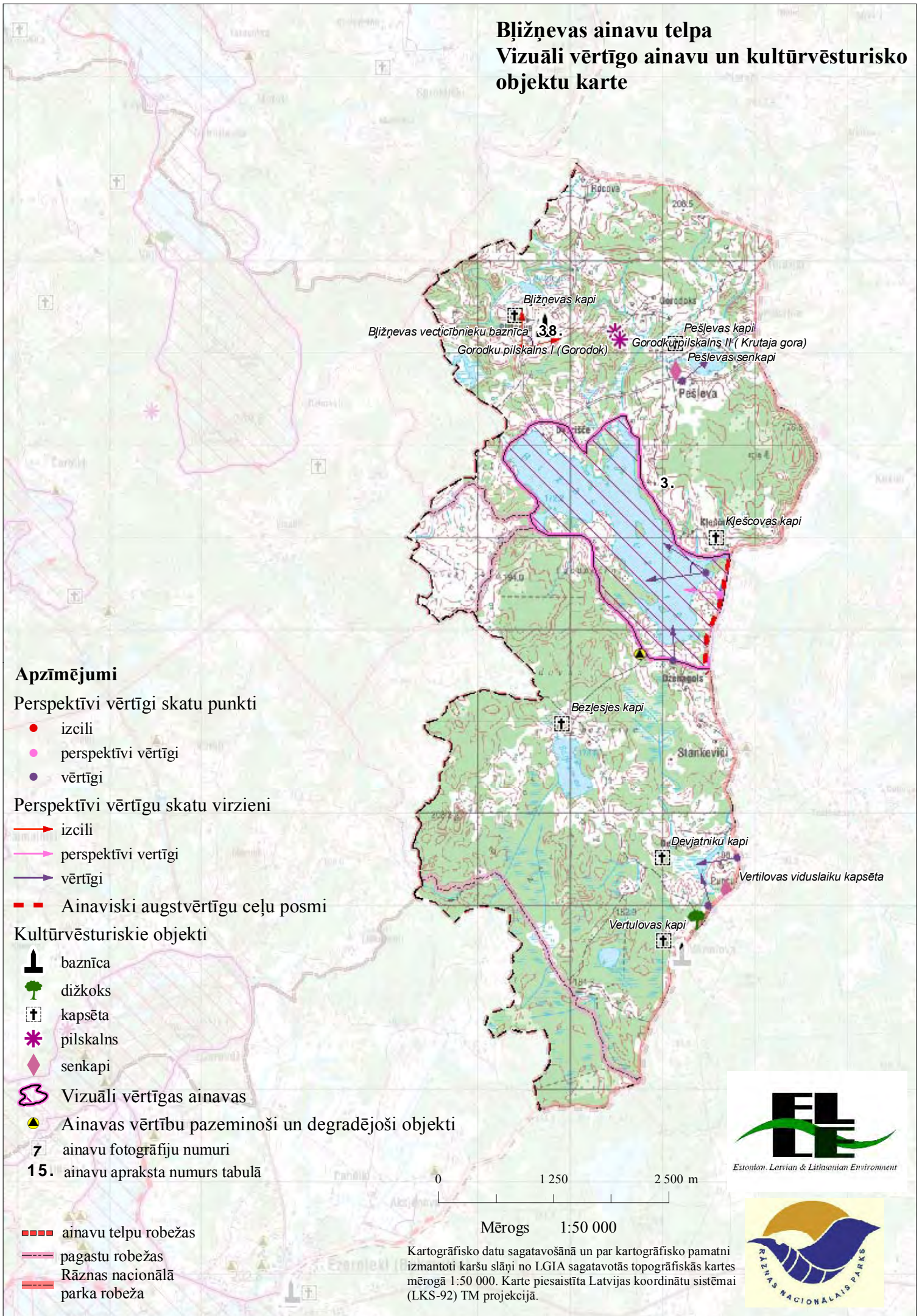
Mērogs 1:50 000

Kartogrāfisko datu sagatavošanā un par kartogrāfisko pamatni izmantoti karšu slāņi no LGIA sagatavotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000. Karte piesaistīta Latvijas koordinātu sistēmā (LKS-92) TM projekcijā.

Bļižņevas ainavu telpa

Vizuāli vērtīgu ainavu un kultūrvēsturisko objektu karte

Apzīmējumi

Perspektīvi vērtīgi skatu punkti

- izcili
- perspektīvi vērtīgi
- vērtīgi

Perspektīvi vērtīgu skatu virzieni

- ➔ izcili
- ➔ perspektīvi vērtīgi
- ➔ vērtīgi

— — — — — Ainaviski augstvērtīgu ceļu posmi

Kultūrvēsturiskie objekti

- baznīca
- dižkoks
- kapsēta
- pilskalns
- senkapi
- Vizuāli vērtīgas ainavas
- Ainavas vērtību pazeminoši un degradējoši objekti
- ainavu fotogrāfiju numuri
- ainavu apraksta numurs tabulā

0 1250 2500 m

Mērogs 1:50 000

Kartogrāfisko datu sagatavošanā un par kartogrāfisko pamatni izmantoti karšu slāņi no LGIA sagatavotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000. Karte piesaistīta Latvijas koordinātu sistēmā (LKS-92) TM projekcijā.

Sprestišku ainavu telpa

Statistiskie rādītāji

Vispārējie rādītāji

Platība:

2809 ha

Administratīvais iedalījums:

Atrodas Kaunatas (2721 ha) un Rundēnu (88 ha) pagastā (pēc novadu reformas – attiecīgi Rāznas un Ludzas novadā).

Lielākie ciemi, viensētu grupas: Sprestiški, Matuļi, Mihailovka, Tarasovka. Ainavu telpas centrālajā un austrumu daļā samērā daudz pamestu viensētu un sādžu.

Abiotiskais raksturojums

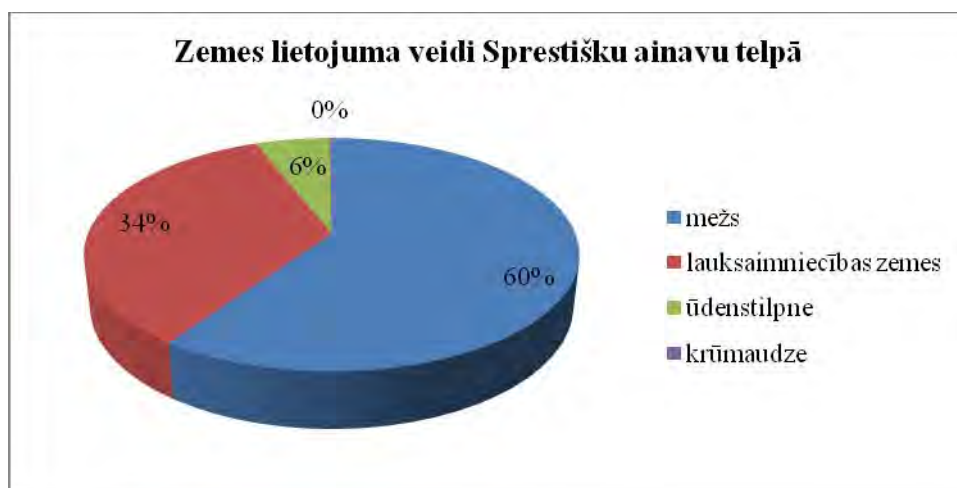
Ainavu telpā dominē morēnas nogulumi, ar nelieliem smilts-grants laukumiem un māla nogulumiem uz ziemeļaustrumiem no Pārtovas ezera, reljefa paaugstinājumā. Sprestišku ainavu telpas reljefs pieder pie augstām paugurainēm, plašāki reljefa pazeminājumi ir tikai teritorijas rietumu un dienvidaustrumu daļā, tajos izvietojies nelielu ūdensteču tīkls.

Ainavu telpa ietilpst trīs dažādos apakšbaseinos – Sarjankas (uz to notece veidojas teritorijas dienvidu daļā, no Silvestrinās-Sprestišku-Zabeljes ezeru grupas), Rēzeknes (caur Pārtovas ezeru un Pārtovas upīti) un Pildas (caur Idzepoles ezeru ainavu telpas ziemeļaustrumu daļā). Tā kā teritorijā ir samērā maz lauksaimniecības zemju, meliorācija nav tikusi veikta pārāk intensīvi.

Zemes lietojuma veidi

Zemes lietojuma veids*	Platība, ha
mežs	1679
lauksaimniecības zemes	969
ūdenstilpne	163
krūmaudze	4

* sagatavots pēc LĢIA topogrāfiskā kartes mērogā 1:50 000

Ainavu platības

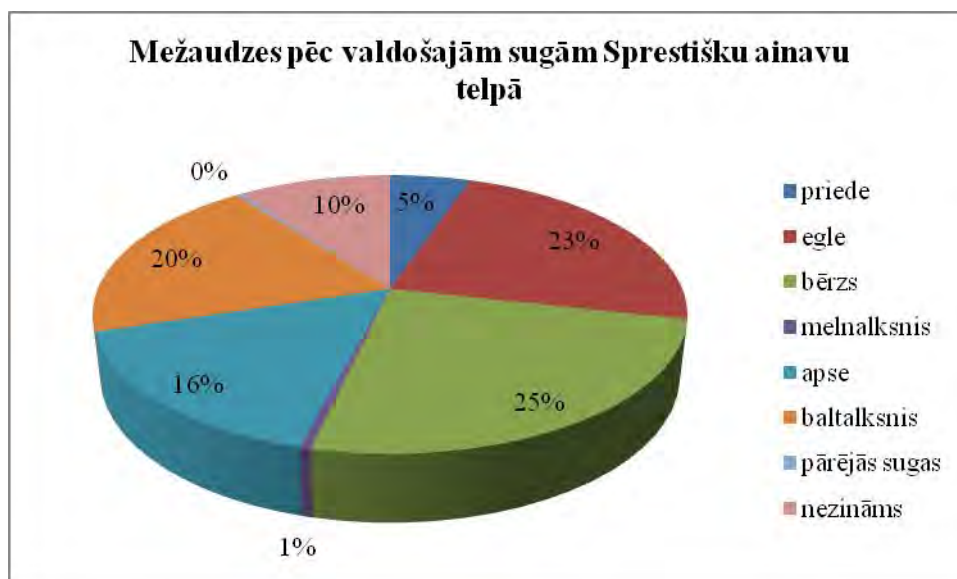
Ainava	Platība, ha
Atklāta ezera iedobes ainava	114
Mozaīkveida ezera iedobes ainava	69
Ciemu un apdzīvotu vietu ainava	
Zivju dīķu ainava	
Lapu koku mežu ainava	224
Skujkoku mežu ainava	
Mistrotu mežu ainava	187
Mozaīkveida ainava	596
Mozaīkveida lauksaimniecībā izmantojamo zemju ainava	
Mozaīkveida ainava ar meža zemju dominanci	1642
Mozaīkveida ainava ar lauksaimniecības zemju dominanci	

Mežaudžu statistika

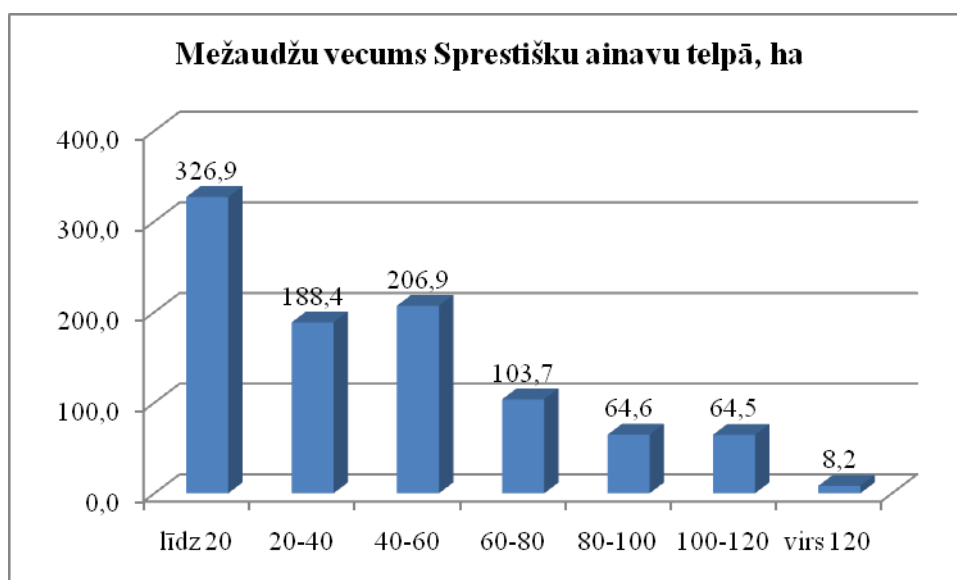
Mežaudžu sadalījums pēc valdošās sugas

Valdošā suga	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
priede	50,6	5%
egle	223,9	23%
bērzs	241,5	25%
melnalksnis	4,9	1%
apse	154,2	16%
baltalksnis	188,9	20%
pārējās sugas	3,2	0%
nezināms	96,0	10%

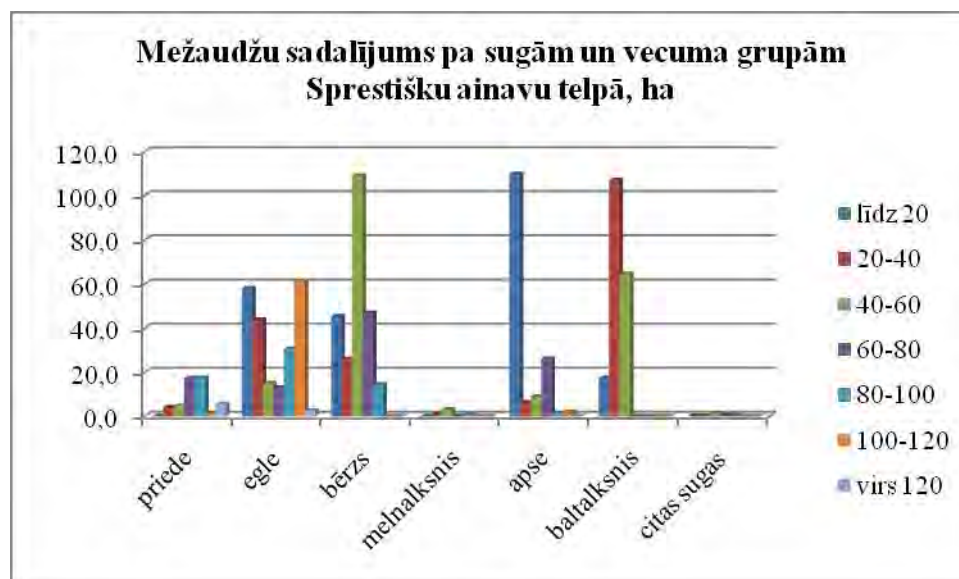
Mežaudžu sadalījums pēc vecuma

Mežaudzes vecums	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
līdz 20	326,9	34%
20-40	188,4	20%
40-60	206,9	21%
60-80	103,7	11%
80-100	64,6	7%
100-120	64,5	7%
virs 120	8,2	1%

Mežaudžu sadalījums pēc sugas un vecuma grupas

	Vecuma grupu platība, ha						
	līdz 20	20-40	40-60	60-80	80-100	100-120	virs 120
priede		4,1	4,7	17,3	17,3	1,5	5,6
egle	57,9	43,8	15,0	13,0	30,5	61,1	2,5
bērzs	45,3	25,9	109,1	46,8	14,4		
melnalksnis		1,0	3,2		0,7		
apse	109,9	6,3	8,9	26,0	1,3	1,9	
baltalksnis	17,3	107,1	64,5				
citas sugas	0,2	0,1	1,3	0,6	0,4		

Mežaudzes, kuras sasniegs ciršanas vecumu tuvāko 5 gadu laikā: 138 ha (14% no kopējās mežaudžu platības).

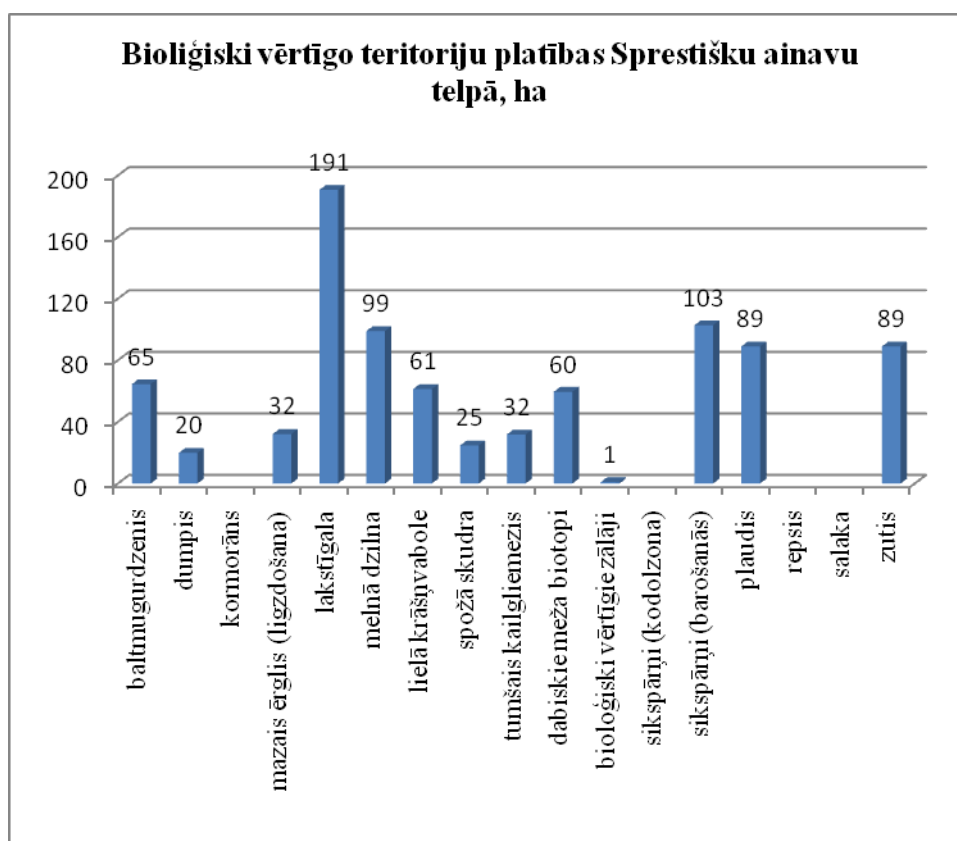
Meža teritoriju platības izmaiņas 20. gs. laikā: 1920.-1930.g. – 1015 ha, 1950.-1990.g. – 1153 ha, 2007.g. – 1679 ha.

Indikatoraugiem un biotopiem piemērotu un bioloģiski vērtīgu teritoriju platības

Veids	Platība, ha
baltmugurdzenis	65
dumpis	20
kormorāns	
mazais ērglis (ligzdošana)	32
mazais ērglis (barošana)	446
zivju ērglis	806
lakstīgala	191
melnā dzilna	99
lielā krāšņvabole	61
spožā skudra	25

tumšais kailgliemezis	32
dabiskie meža biotopi	60
bioloģiski vērtīgie zālāji	1
sikspārņi (kodolzona)	
sikspārņi (barošanās)	103
plaudis	89
repsis	
salaka	
zutis	89
potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji	411

Piezīme – platības, kurās iespējama mazā ērgļa barošanās, zivju ērgļa ligzdošanai piemērotās platības un potenciālo bioloģiski vērtīgo zālāju platības pārskatāmības dēļ nav iekļautas grafikā.

Zonējuma statistika

Zonējums	Platības no ainavu telpas			
	Pēc spēkā esošā zonējuma		Pēc DAP piedāvātā zonējuma	
	ha	%	ha	%
dabas lieguma zona	0	0%	0	0%
neitrālā zona	0	0%	0	0%
dabas parka zona	2809	100%	1677	60%

ainavu aizsardzības zona	0	0%	1120	40%

Kultūrvēsturisko objektu skaits

Sprestišķu ainavu telpā atrodas 2 kapsētas.

Ainavu telpas apraksts

Šīs teritorijas individuālo raksturu veido dabiskas ainavas. Vizuāli augstvērtīgi ceļu posmi atrodas ezeru tuvumā. Nozīmīgākie skatu virzieni ir no ceļa Kaunata – Mihailovka – Roceva uz Pārtovas ezeru, Sprestiškos uz mazajiem ezeriem un panorāmas ainava uz Latgales augstienes centrālo daļu Kalinovkas apkārtnē. Šajās vietās vizuāli augstvērtīgi ir ne tikai atsevišķi skatu punkti, bet arī garāki ceļu posmi.

Pārtovas ezera apkārtnes ainavu vērtību palielina ezera salas un ezera ziemeļaustrumu krastā RNP valdījumā esošais mežu masīvs ar vairākiem DMB.

Ainavu telpā ietilpstošie pieci RNP valdījumā esošie nelieli mežu masīvi palielina ainavas struktūras bioloģisko daudzveidību, jo tajos ir biežāk nekā pārējos mežos sastopamas skuju koku sugas. Ainavu telpā ievērojamās platībās atrodami sekundārie meži uz bijušajām lauksaimniecības zemēm. Savdabīgi ir mazie meža ezeriņi ainavu telpas austrumu daļā (Orehovkā un Martinopolē).

Ainaviski pievilcīgs ir arī Idzepoles ezers, taču tā dabiskā ainava uztverama tikai tiešā ezera tuvumā vai braucot ar laivu pa to. Lauksaimniecības zemju plankumi strauji aizaug, samazinoties apdzīvotībai. Šī ir viena no mežainākajām RNP ainavu telpām.

Vēlamā ainavu struktūra un attīstības nosacījumi

Saglabāta mozaīkveida ainavu struktūra ar meža zemju dominanci. Saglabātas esošās vizuāli augstvērtīgās ainaviskās vērtības.

Ainavu telpā Pārtovas, Sprestišķu, Silvestrinās ezeri ir pārskatāmi, pārvietojoties pa tuvākajiem ceļiem.

Nesamazinās teritorijas apdzīvotība. Lauksaimniecības zemju plankumi tiek apsaimniekoti un uzturēti, prioritāri – noganīti. Lauksaimniecības zemēs dominē ilggadīgie un bioloģiski vērtīgie zālāji ar atsevišķiem aramzemju un tīrumu ieslēgumiem.

Mežaudzēs vecuma struktūra ir izlīdzināta. Saglabāti dabiskie meža biotopi, mežu aizsargzonas gar ūdeņiem un mitrzemēm.

Saglabāti dabīgi eutrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (Pārtovas, Sprestišķu u.c.).

Ierobežojumi vēlamās ainavu struktūras sasniegšanai

Būtiski samazinājusies teritorijas apdzīvotība. Ievērojamās platībās notiek lauksaimniecības zemju aizaugšana.

Mežaudžu (īpaši skuju koku) vecuma struktūra nav izlīdzināta. Nav veikta meža biotopu ekspertīze bioloģiski nozīmīgās vietās. Sastopamas lielas vienlaidus izcirtumu platības, kas rada nedabiskus „pārrāvumus” un samazina sugu pārvietošanās iespējas. Dabas aizsardzības režīms nenodrošina bioloģiskai daudzveidībai nepieciešamās mežaudzes struktūras – pārauguši koki, kritālas dažādās sadalīšanās pakāpēs, liela izmēra sausokņi, stubeņi ir nepietiekošā vairumā.

Nav pietiekami aizsargātas dabiskās ūdensteces, strauti, nav noteikts atbilstošs apsaimniekošanas režīms teritorijās starp ūdensteci, ūdenstilpni vai mitrzemi un vietu, kur sāk mērīt aizsargjoslu.

Nav veikta mazo ezeru (Ababļevas, Martinopoles u.c.) floras un biotopu izpēte.

Iespējas sasniegt vēlamo ainavu struktūru, priekšlikumi ainavas izmantošanai un apsaimniekošanai

1. Sugu un biotopu aizsardzībai jāveido mikroliegumi. Rāznas nacionālā parka valdījumā esošajos mežos potenciālie dabiskie meža biotopi (atlasīti Meža valsts reģistrā pēc pielikumā dotajiem kritērijiem) un dabā konstatēties dabiskie meža biotopi jāatstāj neskarti dabiskai attīstībai. Pārējos nacionālā parka valdījumā esošajos mežos ciršanas vecumu sasniegušajās audzēs jāapsaimnieko ar nekailciršu metodēm, jāpielieto pakāpeniskās izlases, grupu izlases cirtes. Cirsmas visos mežos jāveido, maksimāli imitējot dabiskus procesus – jācenšas neveidot taisnstūrveida, kvadrātveida cirsmas ar taisnām cirsmu malām. Pārejas joslā no meža uz nemeža ekosistēmām jāsauglabā necirstas meža joslas platumā, kas nav mazāks par mežaudzes pirmā stāva vidējo augstumu. Jāveicina mežu atjaunošana ar skuju kokiem tam piemērotās vietās.
2. Bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai mežos galvenajā un kopšanas cirtēs jāsauglabā sekojošas mežaudzes struktūras:
 - vismaz 10 dzīvotspējīgus vecākos un lielāko izmēru kokus uz 1 ha, vispirms izvēloties ozolu, liepu, priedi, osi, gobu, vīksnu, kļavu, kā arī bērzu, apsi, melnalksni, kā arī kokus ar lieliem un resniem zariem, dobumainus kokus un kokus ar deguma rētām.
 - vismaz 10 lielāko izmēru kritālas uz 1 ha,
 - vismaz 10 lielāko izmēru stubeņus vai sausokņus uz 1 ha,
 - cirmās jāsauglabā neskartas mitras mikroieplakas (teritorijas līdz 0,1 ha ar atšķirīgu mitruma režīmu un atšķirīgu mežaudzes sastāvu).
3. Jāsekmē lauksaimniecības zemju apsaimniekošana. Tā kā liela daļa no lauksaimniecības zemēm veido dabiskas pļavas un ganības, tad tās būtu jāpiesaka bioloģiski vērtīgo zālāju noteikšanai, *Agrovides un Natura 2000* maksājumiem. Jāatjauno atbalsta maksājumi par visiem lauksaimniecībā izmantojamo zemju veidiem RNP, nevis tikai par dabiskām pļavām un ganībām.

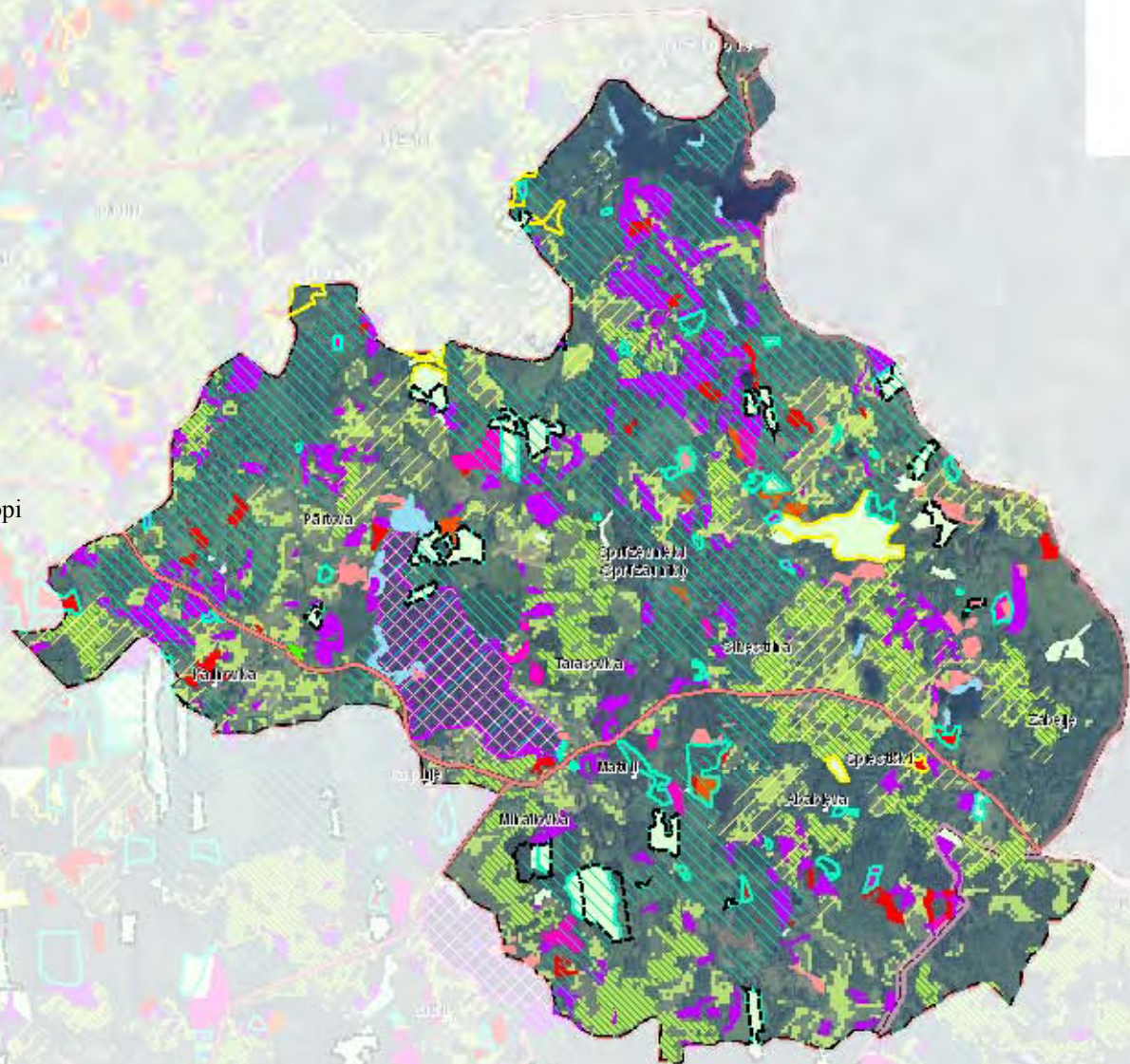
4. Lai nesamazinātu esošo bioloģisko daudzveidību, nav ieteicama jaunu meliorācijas sistēmu būve visos mežos un veco meliorācijas sistēmu rekonstrukcija RNP valdījumā esošajos mežos.
5. Teritorijas plānojumos jānosaka precīzas virszemes ūdensobjektu (jo īpaši nelielo ezeru, upju) aizsargjoslas un jāaktualizē aprobežojumi teritorijās starp ūdensteci, ūdenstilpni, mitrzemi un vietu, no kuras sāk mērīt aizsargjoslu. TP jāprecizē ūdensteces un jānosaka aizsargjosla visām ūdenstecēm (arī nelieliem strautiem), mitrzemēm un ūdenstilpnēm.
6. Lai uzturētu vēlamo ainavu, baltalkšņu un aizaugošo lauksaimniecības zemju platībās ir iespējams iegūt šķeldu un sienu, kuri būtu izmantojami bioenerģijas ražošanai.
7. Lai saglabātu esošos skatus uz ezeriem, ir jāveic ceļmalu un ezeru krastu kopšana. Pieļaujama pameža un krūmu ciršana Pārtovas ezera krasta posmā gar ceļu, izņemot vietas kur sastopamas slīkšņas vai pārmitras krasta joslas vismaz aizsargjoslas platumā ap ietekošajām vai iztekošajām ūdenstecēm. Lai saglabātu panorāmas ainavas skatu Kalinovkas apkārtnē, ir jāveic ceļmalu kopšana. Skatu vietas apkārtnē nav pieļaujama zemes transformācija uz meža zemēm, skatus aizsedzošu apstādījumu vai apbūves veidošana.
8. Krasta joslas mežu transformācija pieļaujama atsevišķās sausās vietās uz bijušajām lauksaimniecības zemēm. Aramzemēs pie ezeriem vagas vēlams veidot paralēli ezera krastam.
9. Ainavu telpā ļoti maz bioloģiski vērtīgo zālāju, tāpēc to īpatsvars būtu jāpalielina.
10. Lai aizsargātu ezeru ekosistēmas, jāpievērš pastiprināta uzmanība notekūdeņu risinājumiem ezeru un upju aizsargjoslās. Pie apbūvēm jābūt izvietotām attīrīšanas iekārtām. Individuālām viensētām, pirtīm, jānodrošina notekūdeņu izvešana. Perspektīvā veicot papildus izpēti un saskaņošanu, izvēloties atbilstošus risinājumus, attīrīšanas iekārtas nelieliem objektiem veidojamas ar iesūcināšanu gruntī. Nav pieļaujama notekūdeņu iepludināšana ezeros un upītēs. Pie izplūdes jābūt noteiktiem kvalitātes rādītājiem arī fosforam (vēlamais 2 mg/l). Ja notekūdeņu attīrīšana netiek veikta pietiekamā kvalitātē, tad jānodrošina notekūdeņu izvešana uz attīrīšanas iekārtām. Lielāka apjoma teritorijas apbūvei (viesu nami, atpūtas kompleksi u.c.) ezeru un upju aizsargjoslās, jāparedz notekūdeņu izvešana.
11. Jāveic ainavu telpas mazo ezeru floras un biotopu izpēte.

Sprestišku ainavu telpa

Bioloģiski vērtīgās un indikatorugām piemērotās teritorijas

- dabiskie meža biotopi
- potenciālie dabiskie meža biotopi
- mazais ērglis (barošanās)
- mazais ērglis (lizgdošana)
- zivju ērglis
- melnā dzilna
- lakstīgala
- kormorāns
- dumpis
- baltmugurzenis
- tumšais kailgliemezis
- spožā skudra
- lielā krāšņvabole
- bioloģiski vērtīgie zālāji
- izcili barošanās biotopi sikspārņiem
- griezei piemērotas teritorijas
- potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji
- plaudis
- zutis

- lielākie autoceļi
- ainavu telpu robežas
- pagastu robežas
- Rāznas nacionālā parka robeža

Mērogs 1:50 000

Kartogrāfisko datu sagatavošanā un par kartogrāfisko pamatni izmantoti karšu slāņi no LGIA sagatavotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000. Karte piesaistīta Latvijas koordinātu sistēmai (LKS-92) TM projekcijā.

Lielā Liepu kalna (augsto pauguru) ainavu telpa

Statistiskie rādītāji

Vispārējie rādītāji

Platība:

9656 ha

Administratīvais iedalījums:

Atrodas Kaunatas (4471 ha), Mākoņkalna (236 ha), Ezernieku (2466 ha), Andzeļu (2127 ha) un Rundēnu (356 ha) pagastā (pēc novadu reformas – 4707 ha Rāznas novadā, 4593 ha Dagdas novadā un 356 ha Ludzas novadā).

Lielākie ciemi, viensētu grupas: Dubuļi, Ruduški, Domoriški, Lubgaņi, Eisaki, Kumpiņi.

Abiotiskais raksturojums

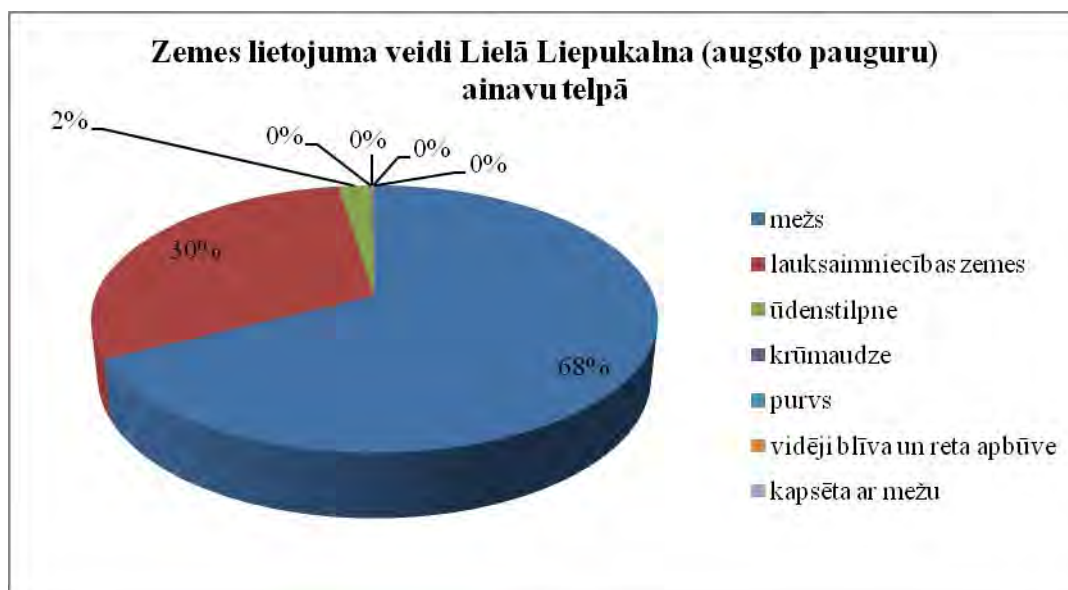
Ainavu telpā kvartāra nogulumu sastāvs ir nevienmērīgs, nelielās platībās atrodami gan morēnas nogulumi, gan smilts ar granti un māls. Mālainie un smilšainie nogulumi izvietoti reljefa paaugstinājumos. Reljefs saposmots, ar augstiem pauguriem, ainavu telpā atrodas augstākie Latgales augstienes punkti – Lielais Liepukalns, Dzerkaļu kalns un citi.

Ainavu telpa ietilpst četros apakšbaseinos, kuru ūdensšķirtne atrodas Dubuļu ciema apkārtnē – Rāznas ezera, Rēzeknes upes (ūdeni uz to novada pārsvarā Orehovkas upīte), Sarjankas upes un Ežezera-Asūnīcas upes apakšbaseinā. Neliela teritorija ainavu telpas dienvidrietumu daļā atrodas arī Maltas upes apakšbaseinā. Saposmotā reljefa dēļ hidrogrāfiskais tīkls ir ļoti sazarots. Lielākās ūdensteces atsevišķos posmos ir taisnotas, to apkārtnē rakti meliorācijas grāvji.

Zemes lietojuma veidi

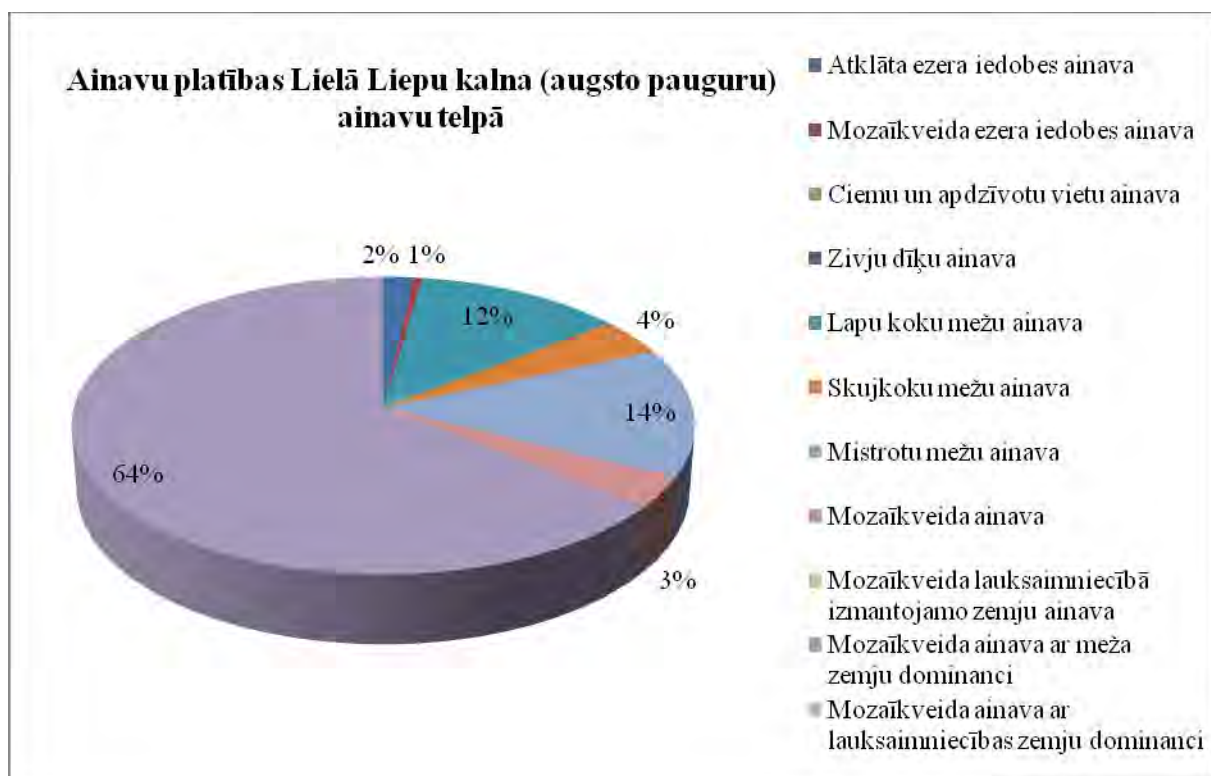
Zemes lietojuma veids*	Platība, ha
mežs	6523
lauksaimniecības zemes	2897
ūdenstilpne	208
krūmaudze	4
purvs	13
vidēji blīva un reta apbūve	9
kapsēta ar mežu	1

* sagatavots pēc LĢIA topogrāfiskā kartes mērogā 1:50 000

Ainavu platības

Ainava	Platība, ha
Atklāta ezera iedobes ainava	257
Mozaīkveida ezera iedobes ainava	
Ciemu un apdzīvotu vietu ainava	
Zivju dīķu ainava	
Lapu koku mežu ainava	286
Skujkoku mežu ainava	137
Mistrotu mežu ainava	695
Mozaīkveida ainava	1171
Mozaīkveida lauksaimniecībā izmantojamo zemju ainava	123
Mozaīkveida ainava ar meža zemju dominanci	
Mozaīkveida ainava ar lauksaimniecības zemju dominanci	193

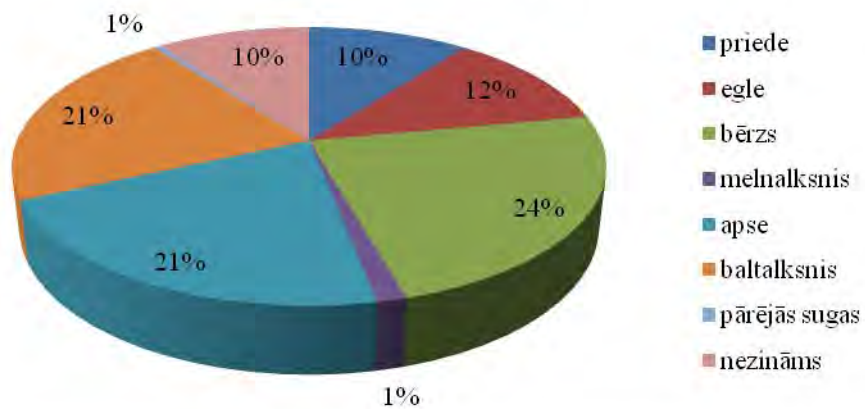

Mežaudžu statistika

Mežaudžu sadalījums pēc valdošās sugas

Valdošā suga	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
priede	470,3	10%
egle	520,9	12%
bērzs	1057,1	24%
melnalksnis	60,7	1%
apse	959,7	21%
baltalksnis	956,5	21%
pārējās sugas	23,1	1%
nezināms	446,0	10%

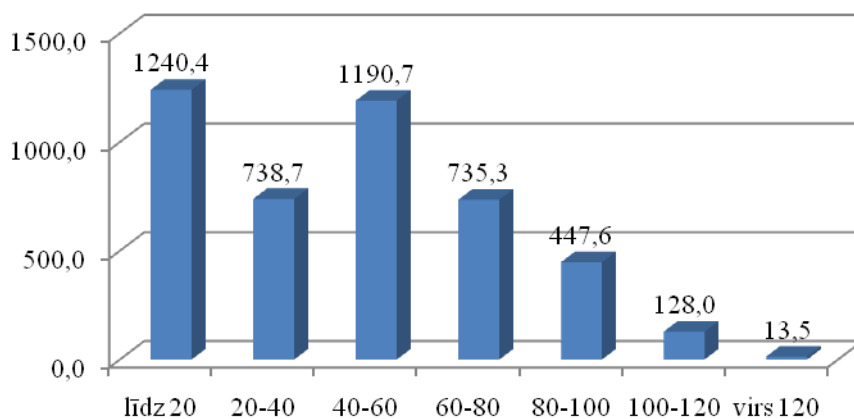
Mežaudzes pēc valdošajām sugām Lielā Liepukalna (augsto pauguru) ainavu telpā

Mežaudžu sadalījums pēc vecuma

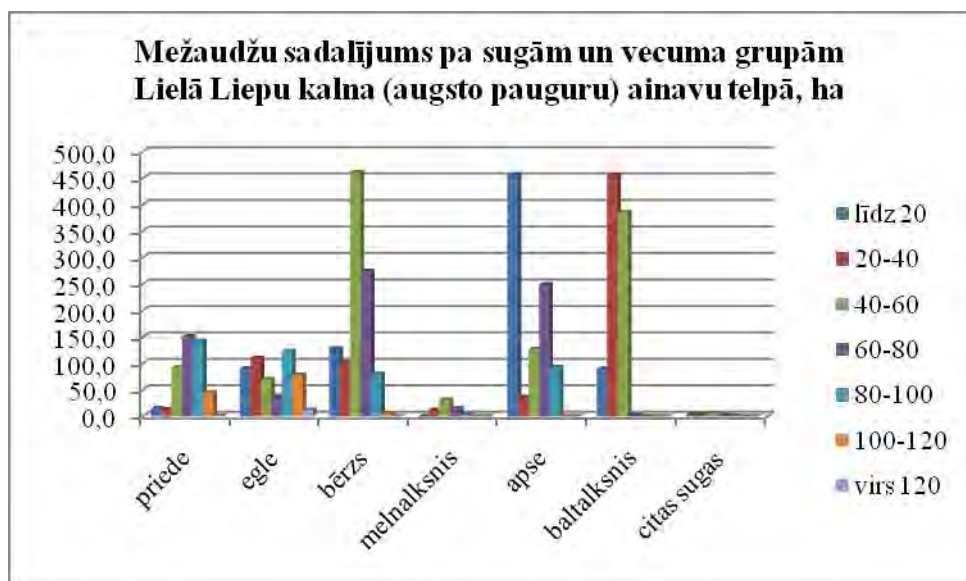
Mežaudzes vecums	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
līdz 20	1240,4	28%
20-40	738,7	16%
40-60	1190,7	26%
60-80	735,3	16%
80-100	447,6	10%
100-120	128,0	3%
virs 120	13,5	0%

Mežaudžu vecums Lielā Liepu kalna (augsto pauguru) ainavu telpā, ha

Mežaudžu sadalījums pēc sugas un vecuma grupas

	Vecuma grupu platība, ha						
	līdz 20	20-40	40-60	60-80	80-100	100-120	virs 120
priede	14,5	13,0	92,3	150,8	141,5	45,0	1,1
egle	90,2	109,5	69,8	38,1	122,3	78,2	12,4
bērzs	127,8	101,4	460,4	274,4	80,3	4,8	
melnalksnis	0,4	11,6	31,3	14,8	2,7		
apse	455,1	36,4	126,7	248,6	92,5		
baltalksnis	90,0	456,1	385,2	2,3			
citas sugas	3,6	3,8	4,8	1,2	0,9		

Mežaudzes, kuras sasniegs ciršanas vecumu tuvāko 5 gadu laikā: 823 ha (19% no kopējās mežaudžu platības).

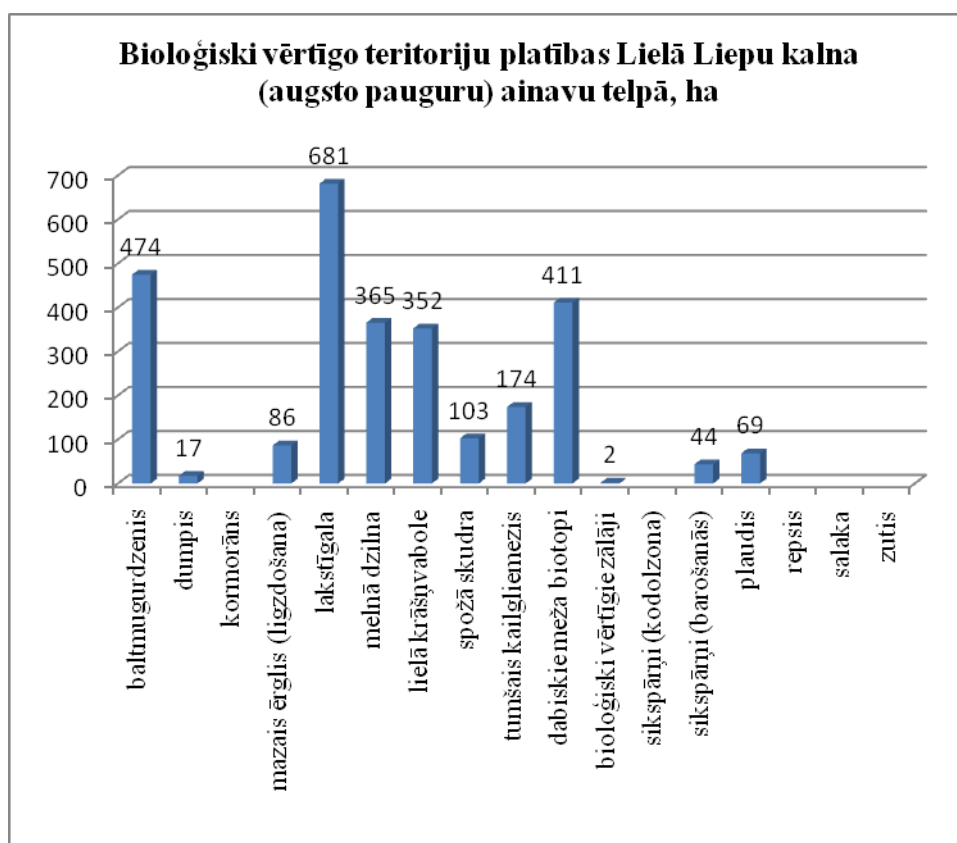
Meža teritoriju platības izmaiņas 20.gs laikā: 1920.-1930. g. – 3153 ha, 1950.-1990. g. – 5660 ha, 2007. g. – 6523 ha.

Indikatoraugiem un biotopiem piemēroto un bioloģiski vērtīgo teritoriju platības

Veids	Platība, ha
baltmugurdzenis	474
dumpis	17
kormorāns	
mazais ērglis (ligzdošana)	86
mazais ērglis (barošanās)	1164
zivju ērglis	1208
lakstīgala	681
melnā dzilna	365
lielā krāšņvabole	352
spožā skudra	103

tumšais kailgliemezis	174
dabiskie meža biotopi	411
bioloģiski vērtīgie zālāji	2
sikspārņi (kodolzona)	
sikspārņi (barošanās)	44
plaudis	69
repsis	
salaka	
zutis	
potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji	1089

Piezīme – platības, kurās iespējama mazā ērgļa barošanās, zivju ērgļa ligzdošanai piemērotās platības un potenciālo bioloģiski vērtīgo zālāju platības pārskatāmības dēļ nav iekļautas grafikā.

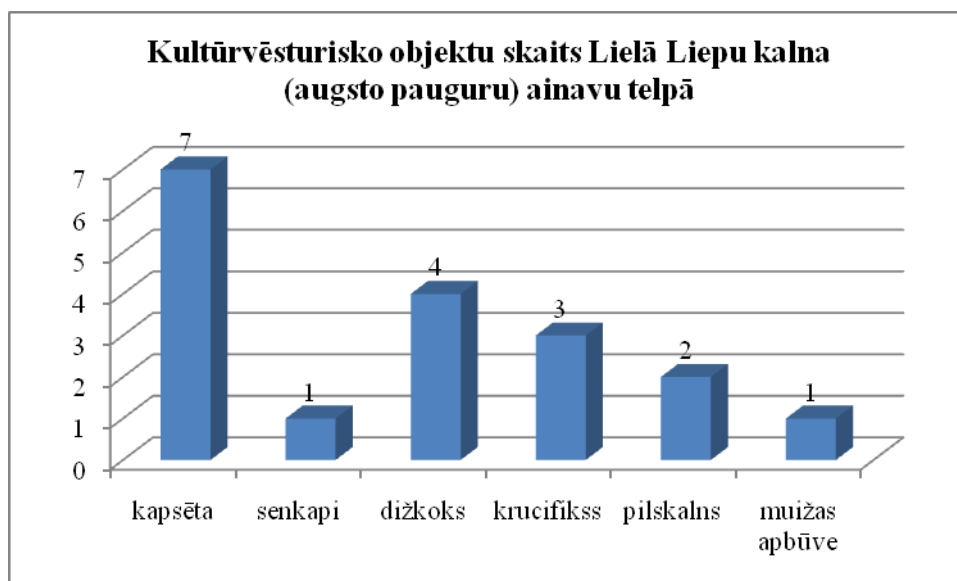
Zonējuma statistika

Zonējums	Platības no ainavu telpas			
	Pēc spēkā esošā zonējuma		Pēc DAP piedāvātā zonējuma	
	ha	%	ha	%
dabas lieguma zona	53	1%	223	3%
neitrālā zona	98	1%	58	1%
dabas parka zona	9505	98%	9205	96%

ainavu aizsardzības zona	0	0%	0	0%

Kultūrvēsturisko objektu skaits

Veids	Skaits
kapsēta	7
senkapi	1
dižkoks	4
krucifikss	3
pilskalns	2
muižas apbūve	1

Ainavu telpas apraksts

Lai gan šī ainavu telpa ir vismežainākā, tā ir viena no vizuāli augstvērtīgākajām (lielā teritorijas daļā sakrīt ar savulaik dibināto aizsargājamo ainavu apvidu “Ezernieki”) un bioloģiski daudzveidīgākajām teritorijām. Tajā esošie Latgales augstienes centrālās daļas augstie pauguri ar mežu un atklātu ainavu maiņu rada iespēju aplūkot dažāda veida ainavas gan ar tālām skatu perspektīvām, gan vizuāli augstvērtīgām iekšējām ainavām.

Ainavu telpas lielākā vērtība un atpazīstamības zīme – Lielais Liepu kalns. Paugurs ir blīvi noaudzis ar kokiem. Esošie skatu punkti kalna virsotnē nepietiekami atklāj apkārtējo panorāmas ainavu.

Vizuāli augstvērtīgas ainavas atrodas pārsvarā ezeru apkārtnē (ūdens spogulis padara ainavu estētiski daudzveidīgāku un gleznaināku) un atsevišķās vietās ar tāliem panorāmas skatiem.

Šajā ainavu telpā koncentrējusies lielākā daļa no nacionālā parka teritorijā konstatētajiem dabiskajiem meža biotopiem, pārsvarā tie ir Latvijā un Eiropā aizsargājami nogāžu un gravu meži, kas apgrūtinātas piekļūšanas dēļ palikuši neskarti.

Teritorijas centrālajā daļā ir Lielais Liepukalns, Dzerkaļu kalns un Dubuļu kalns ar stāvām, mežainām nogāzēm, uz kurām ir konstatēti reti dabiskie meža biotopi un vairākas retas gliemežu, lakstaugu, piepju, sūnu sugas. Irševā atrodas samērā liels vienlaidus meža masīvs ar skuju koku pārsvaru, kurš sedz vairāku pauguru stāvās nogāzes (Sinaižu kalns, Asticu sādžas kalns, u.c.) un kurš ir nozīmīga ainavas struktūras sastāvdaļa.

Ainavas daudzveidību pastiprina ainavu telpā sastopamie dabīgi eitrofie ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (Dubuļu ezers, Gostiuns, Lielais Košiuns, Vaišļu u.c.) un ar to krastos esošajām stāvām un mazāk stāvām mežainām nogāzēm.

Teritorijā atrodas daudz sekundāro mežu uz bijušajām lauksaimniecības zemēm, par ko liecina lielais baltalkšņu audžu īpatsvars. Lauksaimniecības zemes pārsvarā aizņem pļavas un ganības, taču patlaban tās intensīvi aizaug.

Autoceļa Rēzekne – Dagda apkārtnē ir sastopamas latvāņu audzes.

Vēlamā ainavu struktūra un tās attīstības nosacījumi

Saglabātas esošās vizuāli augstvērtīgās ainaviskās vērtības. Saglabāta mozaīkveida ainavu struktūra ar mežu dominanci.

Saglabātas neskartas mežaudzes uz stāvajām pauguru nogāzēm un dziļākajās gravās. Saglabāti dabiskie meža biotopi, mežu aizsargzomas gar ūdeņiem, mitrzemēm. Mežaudžu vecuma struktūra ir izlīdzināta un izvietojuma struktūra nodrošina sugu pārvietošanās iespējas.

Saglabāti bioloģiski vērtīgie mežsaimnieciski maz ietekmētie nogāžu meži, kas ir nozīmīga dzīvotne daudzām retām sugām.

Saglabāta viensētu apbūve. Lauksaimniecības zemju plankumi tiek apsaimniekoti un uzturēti, prioritāri – noganīti. Lauksaimniecības zemēs dominē ilggadīgie un bioloģiski vērtīgie zālāji ar atsevišķiem aramzemju un tīrumu ieslēgumiem.

Lielais Liepu kalns ir nozīmīgs tūrisma objekts ar atbilstošu tūrisma infrastruktūru.

Saglabāti dabīgi eitrofie ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju, saglabāti meži ezeru krastu slīpajās nogāzēs, novērsta piesārņojuma ieplūde ezeros.

Autoceļa Rēzekne – Dagda apkārtnē nav sastopamas latvāņu audzes.

Ierobežojumi vēlamās ainavu struktūras sasniegšanai

Teritorijas pieejamību būtiski ietekmē salīdzinoši sliktā ceļu kvalitāte. Novērojama lauksaimniecības zemju (t.sk. pļavu) un ceļmalu aizaugšana, kas veicina tuvu skatu veidošanos. Ievērojamām platībām aizaugot, mainās to sugu sastāvs, notiek

ekosistēmas vienkāršošanās (samazinās sugu daudzveidība), ieviešas sekundāri krūmāji, kas ilgstošā laika periodā izveidosies par sekundāriem mežiem.

Mežaudžu (īpaši priedes, bērza un baltalkšņa) vecuma struktūra nav izlīdzināta, kas būtiski ietekmē augu un dzīvnieku sugu dzīvotņu kvalitāti. Nav veikta meža biotopu ekspertīze potenciālajās DMB vietās. Iepriekšējos gados izcirsta ievērojama pieaugušo, pāraugušo mežu daļa, kā rezultātā izveidojušās milzīgas vienlaidus izcirtumu platības, kas apgrūtina reto sugu pārvietošanos no viena biotopa uz citu.

Nav aizsargātas LVĢMA sarakstos neesošas dabiskās ūdenstece, strauti. Netiek izmantots likumdošanā noteiktais apsaimniekošanas režīms teritorijās starp ūdensteci, ūdenstilpni vai mitrzemi un vietu, no kuras sāk mērīt aizsargjoslu.

Lielais Liepu kalns ir viena no RNP iecienītākajām tūristu apmeklējuma vietām, taču tajā trūkst tūrisma, apskates un izziņas infrastruktūras, kas ir nepieciešama tik apmeklētā un populārā tūrisma objektā. Nekontrolētā ugunsgrūdu kurināšana veicina kritālu izvākšanu, kas atstāj negatīvu iespaidu uz bezmugurkaulnieku sugu daudzveidību.

Bioloģiski vērtīgajām mežaudzēm nav nodrošināts nepieciešamais aizsardzības režīms.

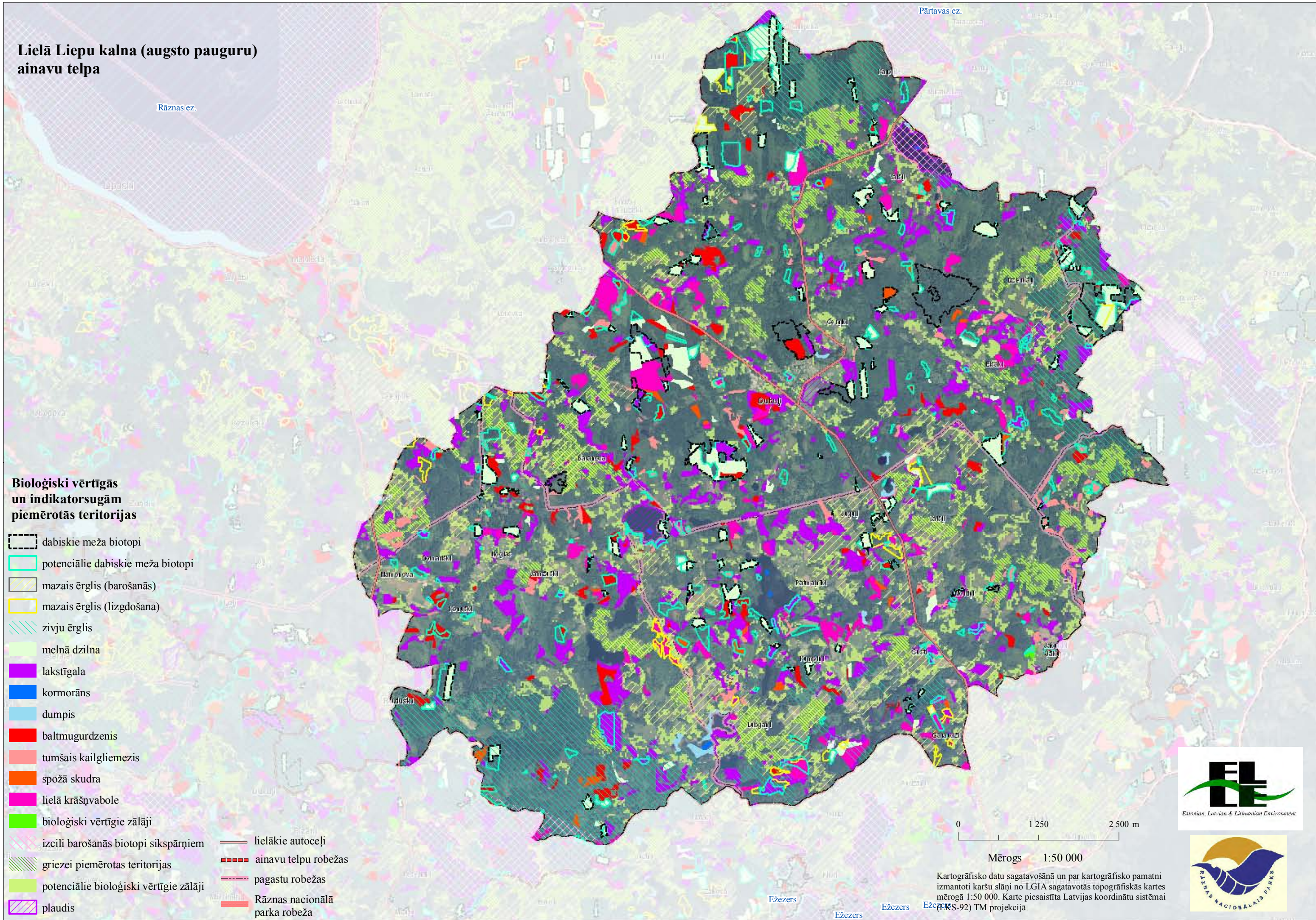
Iespējas sasniegt vēlamo ainavu struktūru, priekšlikumi ainavas izmantošanai un apsaimniekošanai

1. Lai nodrošinātu sugu pārvietošanos starpbiotopu telpā, nav pieļaujama vienlaidus kailciršu veikšana, ieteicamas pakāpeniskās cirtes, saglabājot augušu koku biezi ne mazāku par 0,4.
2. RNP valdījumā esošajos mežos potenciālie dabiskie meža biotopi (atlasīti Meža valsts reģistrā pēc pielikumā dotajiem kritērijiem) un dabā konstatēties dabiskie meža biotopi jāatstāj neskartī dabiskai attīstībai.
3. Bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai mežos galvenajā un kopšanas cirtēs jā saglabā šādas mežaudzes struktūras:
 - vismaz 10 dzīvotspējīgus vecākos un lielāko izmēru kokus uz 1 ha, vispirms izvēloties ozolu, liepu, priedi, osi, gobu, vīksnu, kļavu, kā arī bērzu, apsi, melnalksni, kā arī kokus ar lieliem un resniem zariem, dobumainus kokus un kokus ar deguma rētām.
 - vismaz 10 lielāko izmēru kritālas uz 1 ha,
 - vismaz 10 lielāko izmēru stumbeņus vai sausokņus uz 1 ha,
 - cirmsmās jā saglabā neskartas mitras mikroieplakas (teritorijas līdz 0,1 ha ar atšķirīgu mitruma režīmu un atšķirīgu mežaudzes sastāvu).
 - pārejas joslā no meža uz nemeža ekosistēmām jā saglabā necirstas meža joslas platumā, kas nav mazāks par mežaudzes pirmā stāva vidējo augstumu.
4. Meža īpašniekiem, kuru mežos noteikti mežsaimnieciskie aizliegumi, jānodrošina iespēja saņemt kompensācijas.

5. Jāsekmē lauksaimniecības zemju apsaimniekošana. Tā kā liela daļa no lauksaimniecības zemēm veido dabiskas pļavas, tad tās būtu jāpiesaka bioloģiski vērtīgo zālāju noteikšanai, kā arī *Agrovides* un *Natura 2000* maksājumiem. Jāatjauno atbalsta maksājumi par visiem lauksaimniecībā izmantojamo zemju veidiem RNP, nevis tikai par dabiskām pļavām un ganībām.
6. Cirsma visos mežos jāveido, maksimāli imitējot dabiskus procesus – jācenšas neveidot taisnstūrveida, kvadrātveida cirsmas ar taisnām cirsmu malām.
7. Lai nodrošinātu retām sugām, kas sastopamas uz stāvām nogāzēm un gravās un kas nespēj izdzīvot saimnieciskajos mežos, ilgtspējīgas attīstības iespējas, jāveic dabisko meža biotopu inventarizācija potenciālajās vietās un jāveido mikroliegumi dabiskajos meža biotopos (Asticu, Irševas meža masīvos, Lielajā Liepu, Dzerkaļu, Kromaņu, Dubuļu kalnā.)
8. Lielajos pauguros nav vēlama zemes lietojuma veidu maiņa.
9. Ainavu telpā ir pieļaujams ierīkot slēpošanas trases vienā vai divās vietās, prioritāri - savulaik veidoto trašu vietās. Ierīkojot slēpošanas trases, jāveic aizsardzības pasākumi (drenāžas ierīkošana, maksimāla zemesedzes saglabāšana utt.) erozijas novēršanai.
10. Lai nesamazinātu esošo bioloģisko daudzveidību, nav ieteicama jaunu meliorācijas sistēmu būve visos mežos un veco meliorācijas sistēmu rekonstrukcija RNP valdījumā esošajos mežos.
11. Teritorijas plānojumos jānosaka precīzas virszemes ūdensojektu (jo īpaši nelielo ezeru) aizsargjoslas un jāaktualizē aprobežojumi teritorijās starp ūdensteci, ūdenstilpni, mitrzemi un vietu, no kuras sāk mērīt aizsargjoslu. TP jāprecizē ūdensteces un jānosaka aizsargjosla visām ūdenstecēm (arī nelieliem strautiem), mitrzemēm un ūdenstilpnēm.
12. Lielajā Liepu kalnā ieteicams būvēt skatu torni, kas paceltos nedaudz virs koku galotnēm (kopējais augstums aptuveni 25 m), jo esošo skatu līniju atsegšana var nedot vēlamo rezultātu un sagādāt vilšanos apmeklētājam, kas mērojis stāvo augšupceļu. Skatu vietās un gar taku ieteicams teritoriju attīrīt no krūmiem, izvērtējot to blīvumu, un neizjaucot kopējo struktūru. Ainavu telpā atrodas vēl vairāki augsti pauguri, no kuriem arī varētu izveidot skatu punktus uz apkārtējo pauguraino Latgales ainavu. Blakus Lielajam Liepu kalnam atrodas Dzerkaļu (Gorku) pilskalns un Latvijas augstākais kalns pēc relatīvā augstuma Dzerkaļu kalns. Domājams, ka Dzerkaļu pilskalna nosaukums cēlies no lietuviešu vārdiem „giras” (mežs) un „kalēt” (sargāt) un tas atspoguļo senās nocietinātās dzīvesvietas sargājošo funkciju. Attīrot skatu punktus, vizuāli augstvērtīga ainava pavērtos arī no Ūdrāju pilskalna (Dubovkas, Ozolkalna). No tā varētu saskatīt arī Ežezaru ar tā salām. Vairākus gadsimtus izmantotā seno latgaļu pilskalna nocietinājumu grāvjus, vaļņus un terases šajā paugurā var saskatīt arī mūsdienās.

13. Lai aizsargātu ezeru ekosistēmas, jāpievērš pastiprināta uzmanība notekūdeņu risinājumiem ezeru un upju aizsargjoslās. Pie apbūvēm jābūt izvietotām attīrīšanas iekārtām. Individuālām viensētām, pirtīm, jānodrošina notekūdeņu izvešana. Perspektīvā veicot papildus izpēti un saskaņošanu, izvēloties atbilstošus risinājumus, attīrīšanas iekārtas nelieliem objektiem veidojamas ar iesūcināšanu gruntī. Nav pieļaujama notekūdeņu iepludināšana ezeros un upītēs. Pie izplūdes jābūt noteiktiem kvalitātes rādītājiem arī fosforam (vēlamais 2 mg/l). Ja notekūdeņu attīrīšana netiek veikta pietiekamā kvalitātē, tad jānodrošina notekūdeņu izvešana uz attīrīšanas iekārtām. Lielāka apjoma teritorijas apbūvei (viesu nami, atpūtas kompleksi u.c.) ezeru un upju aizsargjoslās, jāparedz notekūdeņu izvešana.
14. Autoceļa Rēzekne – Dagda apkārtnē veicama latvāņu audžu iznīcināšana.
15. Vēlamās ainavu struktūras uzturēšanai no salīdzinoši lielajām krūmāju, baltalkšņu un aizaugošo lauksaimniecības zemju platībām iegūstamā šķelda un siens izmantojami bioenerģijas ražošanā.
16. Ainavu telpas ezera krastos jā saglabā lielais mežainums. Ezeru krastmalu ainavas var kopt, izcērtot pamežu, krūmus, izņemot vietas, kur sastopami DMB, slīkšņas vai pārmitras krasta joslas vismaz aizsargjoslas platumā ap ietekošajām vai iztekošajām ūdenstecēm. Prioritāri skatu atsegšana uz ezeriem un krastmalu tīrīšana pieļaujama bijušajās lauksaimniecības zemēs. Krastu kopšana veicama noteiktos posmos skatu līnijās no ceļiem un pie publiskiem atpūtas objektiem maksimāli līdz 200 m garumā, pie viensētām un individuāliem atpūtas objektiem līdz 50 m garumā, pie tam vēlams 2/3 no ezera krasta saglabāt dabiski neizmainītas. Krasta joslās transformācija pieļaujama atsevišķās sausās vietās uz bijušajām lauksaimniecības zemēm. Aramzemēs pie ezeriem būtu vēlams veidot sakņu dārzu vagas paralēli ezera krastam.

Lielā Liepu kalna (augsto pauguru) ainavu telpa

Bioloģiski vērtīgās un indikatorsugām piemērotās teritorijas

- dabiskie meža biotopi
- potenciālie dabiskie meža biotopi
- mazais ērglis (barošanas)
- mazais ērglis (lizgdošana)
- zivju ērglis
- melnā dzilna
- lakstīgala
- kormorāns
- dumpis
- baltmugurdzenis
- tumšais kailgliemezis
- spožā skudra
- lielā krāšņvabole
- bioloģiski vērtīgie zālāji
- izcili barošanās biotopi sikspārņiem
- griezei piemērotas teritorijas
- potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji
- plaudis
- lielākie autoceļi
- ainavu telpu robežas
- pagastu robežas
- Rāznas nacionālā parka robeža

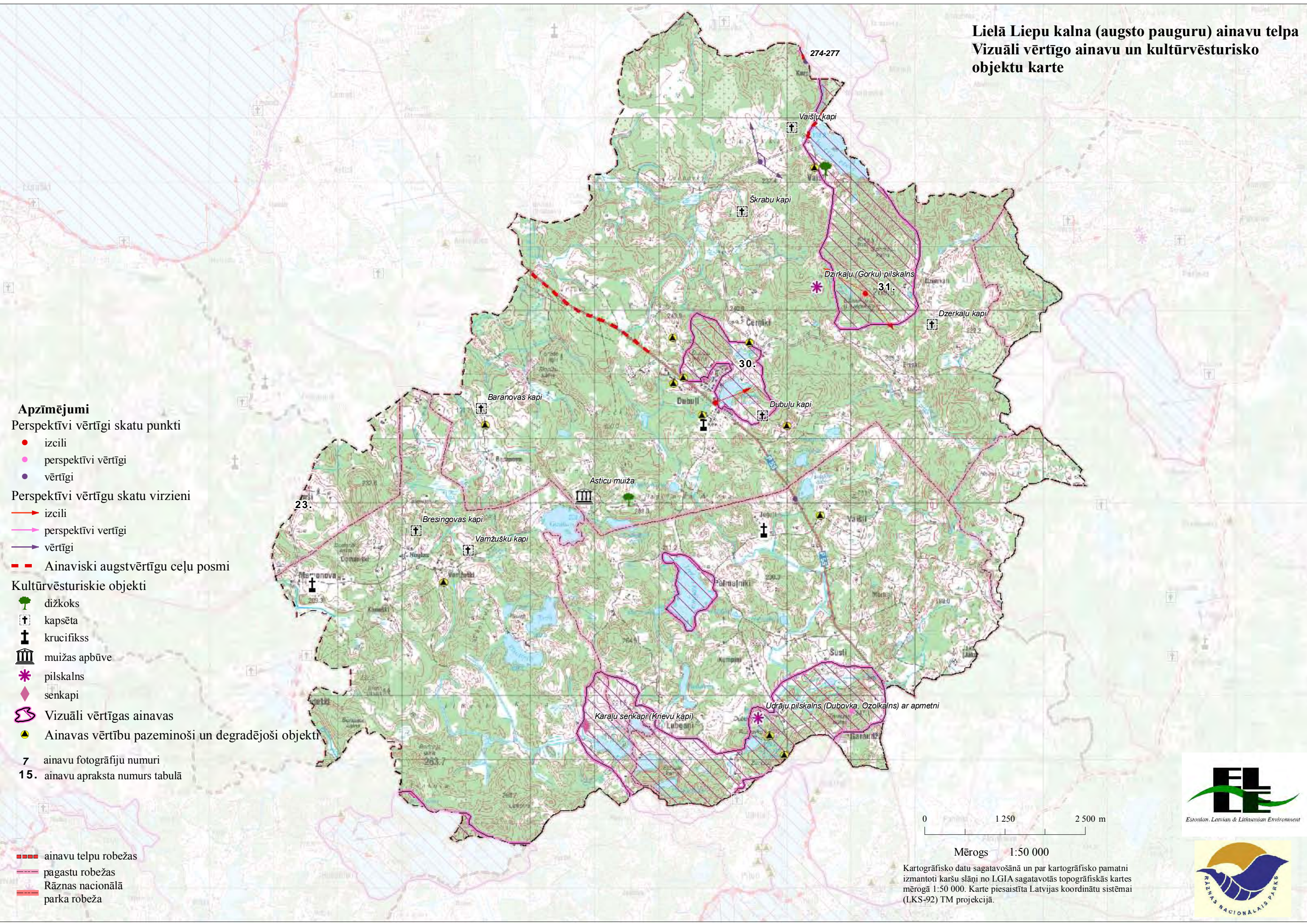
0 1 250 2 500 m

Mērogs 1:50 000

Kartogrāfisko datu sagatavošanā un par kartogrāfisko pamatni izmantoti karšu slāņi no LGIA sagatavotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000. Karte piesaistīta Latvijas koordinātu sistēmā (ERS-92) TM projekcijā.

Lielā Liepu kalna (augsto pauguru) ainavu telpa Vizuāli vērtīgo ainavu un kultūrvēsturisko objektu karte

Apzīmējumi

Perspektīvi vērtīgi skatu punkti

- izcili
- perspektīvi vērtīgi
- vērtīgi

Perspektīvi vērtīgu skatu virzieni

- izcili
- perspektīvi vērtīgi
- vērtīgi

— Ainaviski augstvērtīgu ceļu posmi

Kultūrvēsturiskie objekti

- dižkoks
- ✚ kapsēta
- ✚ krucifikss
- ✚ muižas apbūve
- ✚ piļskalns
- ◆ senkapi
- 🌀 Vizuāli vērtīgas ainavas
- ▲ Ainavas vērtību pazeminoši un degradējoši objekti

- 7 ainavu fotogrāfiju numuri
- 15. ainavu apraksta numurs tabulā

- ainavu telpu robežas
- pagastu robežas
- Rāznas nacionālā parka robeža

0 1 250 2 500 m

Mērogs 1:50 000

Kartogrāfisko datu sagatavošanā un par kartogrāfisko pamatni izmantoti karšu slāņi no LGIA sagatavotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000. Karte piesaistīta Latvijas koordinātu sistēmai (LKS-92) TM projekcijā.

Mākoņkalna ainavu telpa

Statistiskie rādītāji

Vispārējie rādītāji

Platība:

6447 ha

Administratīvais iedalījums:

Atrodas Mākoņkalna (5393 ha), Lūznavas (391 ha) un Andzeļu (663 ha) pagastā (pēc novadu reformas – 5784 ha Rāznas novadā un 663 ha Dagdas novadā).

Lielākie ciemi, viensētu grupas: Zosna, Lipuški, Ļoļi, Kozuliški, Ubogova, Luciški, Jaunstašuļi, Dvarči, Rabskova.

Abiotiskais raksturojums

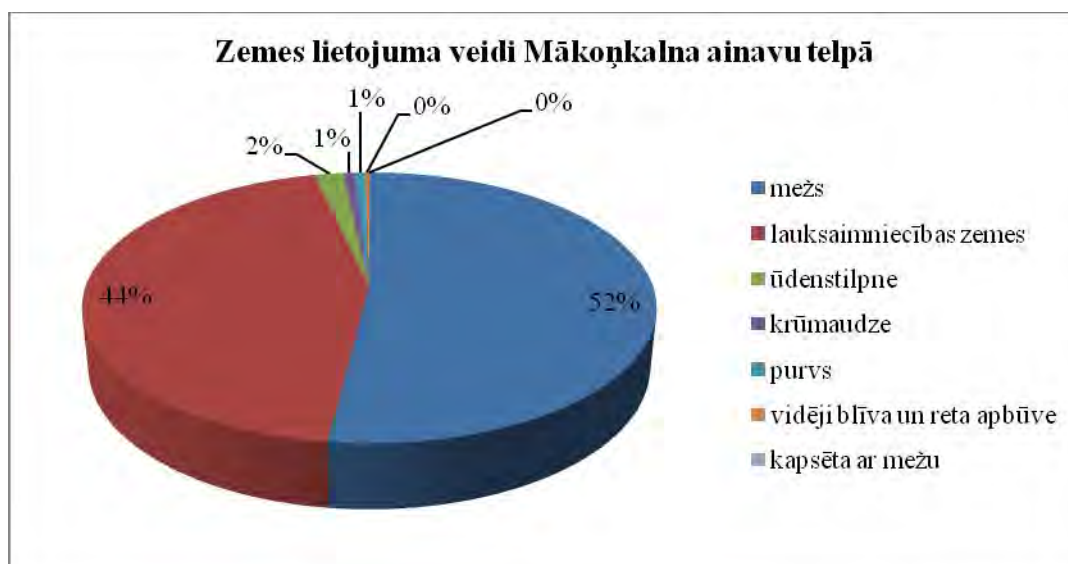
Ainavu telpā dominē morēnas nogulumi, ar māla un smilts-grants nogulumiem atsevišķos reljefa paaugstinājumos. Teritorijas ziemeļu daļā maz saposmots sīkpauguraines reljefs, kas dienvidaustrumu virzienā kļūst augstāks, līdz ainavu telpas centrālajā un dienvidaustrumu daļā pāriet saposmotā augstas pauguraines reljefā. Ainavu telpas augstākā virsotne – Mākoņkalns – izdalās uz apkārtējā reljefa fona kā atsevišķs paugurs, ainavu telpas dienvidu daļā dominē lēzenākas pauguru grupas.

Ainavu telpa ietilpst Rāznas ezera apakšbaseinā un Maltas upes apakšbaseinā, ūdensšķirtne šķērso ainavu telpu aptuveni pa tās garāko asi. Vietās, kur atrodas plašākie vienlaidus lauksaimniecības zemju masīvi, veikta meliorācija.

Zemes lietojuma veidi

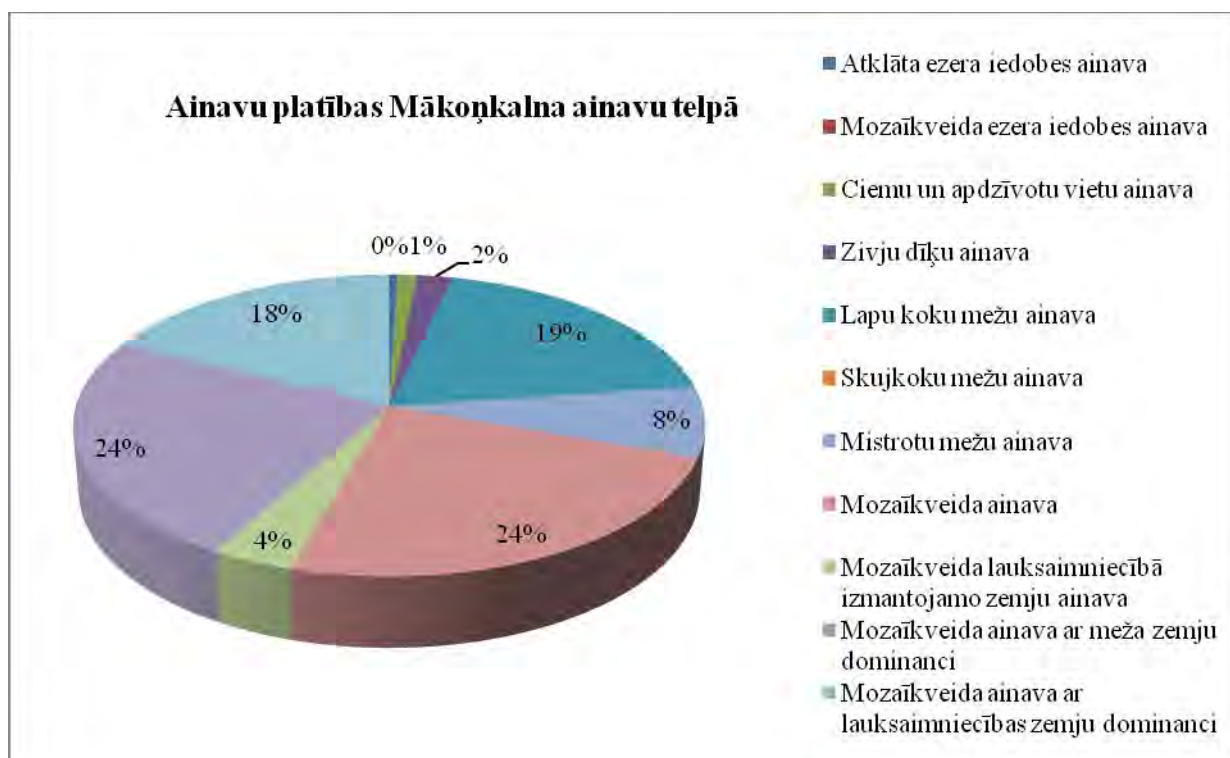
Zemes lietojuma veids*	Platība, ha
mežs	3351
lauksaimniecības zemes	2863
ūdenstilpne	122
krūmaudze	46
purvs	47
vidēji blīva un reta apbūve	17
kapsēta ar mežu	1

* sagatavots pēc LĢIA topogrāfiskā kartes mērogā 1:50 000

Ainavu platības

Ainava	Platība, ha
Atklāta ezera iedobes ainava	30
Mozaīkveida ezera iedobes ainava	
Ciemu un apdzīvotu vietu ainava	76
Zivju dīķu ainava	131
Lapu koku mežu ainava	1248
Skujkoku mežu ainava	
Mistrotu mežu ainava	488
Mozaīkveida ainava	1559
Mozaīkveida lauksaimniecībā izmantojamo zemju ainava	245
Mozaīkveida ainava ar meža zemju dominanci	1556
Mozaīkveida ainava ar lauksaimniecības zemju dominanci	1153

Mežaudžu statistika

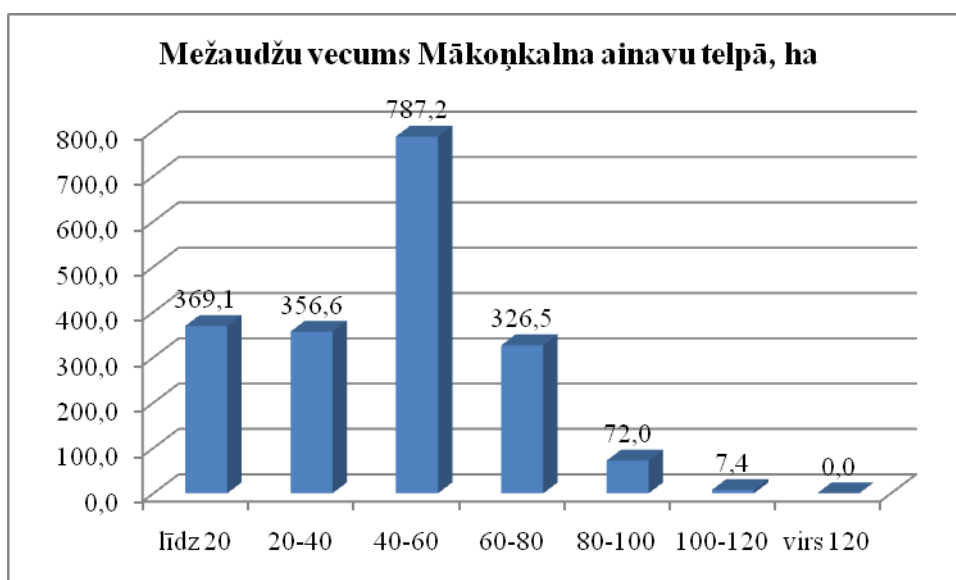
Mežaudžu sadalījums pēc valdošās sugas

Valdošā suga	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
priede	125,0	7%
egle	36,0	2%
bērzs	671,5	35%
melnalksnis	28,9	2%
apse	338,1	18%
baltalksnis	553,4	29%
pārējās sugas	3,3	0%
nezināms	161,5	9%

Mežaudžu sadalījums pēc vecuma

Mežaudzes vecums	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
līdz 20	369,1	19%
20-40	356,6	19%
40-60	787,2	41%
60-80	326,5	17%
80-100	72,0	4%
100-120	7,4	0%
virs 120		0%

Mežaudžu sadalījums pēc sugas un vecuma grupas

	Vecuma grupu platība, ha						
	līdz 20	20-40	40-60	60-80	80-100	100-120	virs 120
priede	1,1	6,7	34,3	39,4	34,2	2,1	
egle	11,8	7,3	7,4	1,3	2,1		
bērzs	22,9	69,0	363,7	168,0	25,3		
melnalksnis	0,6	5,9	14,4	8,0			
apse	118,3	13,2	90,4	96,2	10,1		
baltalksnis	46,6	246,2	251,9				
citas sugas		0,1	1,1	1,5			

Mežaudzes, kuras sasniegs ciršanas vecumu tuvāko 5 gadu laikā: 263 ha (14% no kopējās mežaudžu platības).

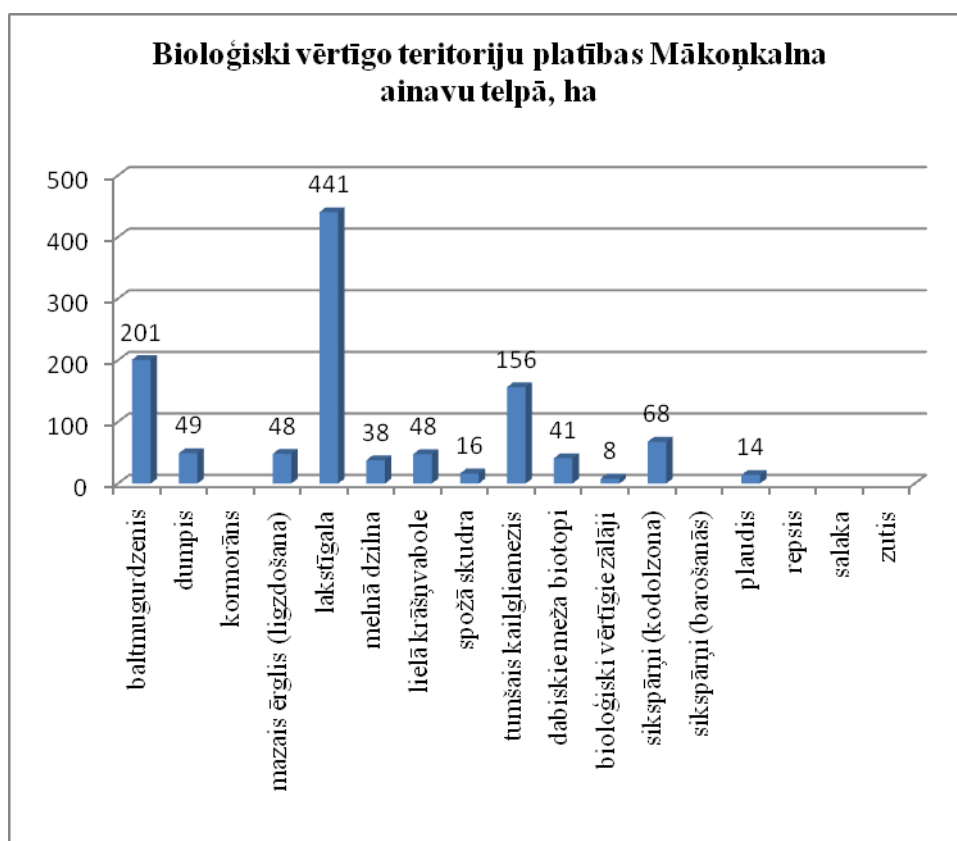
Meža teritoriju platības izmaiņas 20.gs laikā: 1920.-1930.g. – 934 ha, 1950.-1990.g. – 3106 ha, 2007.g. – 3335 ha.

Indikatoraugiem un biotopiem piemēroto un bioloģiski vērtīgo teritoriju platības

Veids	Platība, ha
baltmugurdzenis	201
dumpis	49
kormorāns	
mazais ērglis (ligzdošana)	48
mazais ērglis (barošanās)	1816
zivju ērglis	269
lakstīgala	441
melnā dzilna	38
lielā krāšņvabole	48
spožā skudra	16

tumšais kailgliemezis	156
dabiskie meža biotopi	41
bioloģiski vērtīgie zālāji	8
sikspārņi (kodolzona)	68
sikspārņi (barošanās)	
plaudis	14
repsis	
salaka	
zutis	
potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji	898

Piezīme – platības, kurās iespējama mazā ērgļa barošanās, zivju ērgļa ligzdošanai piemērotās platības un potenciālo bioloģiski vērtīgo zālāju platības pārskatāmības dēļ nav iekļautas grafikā.

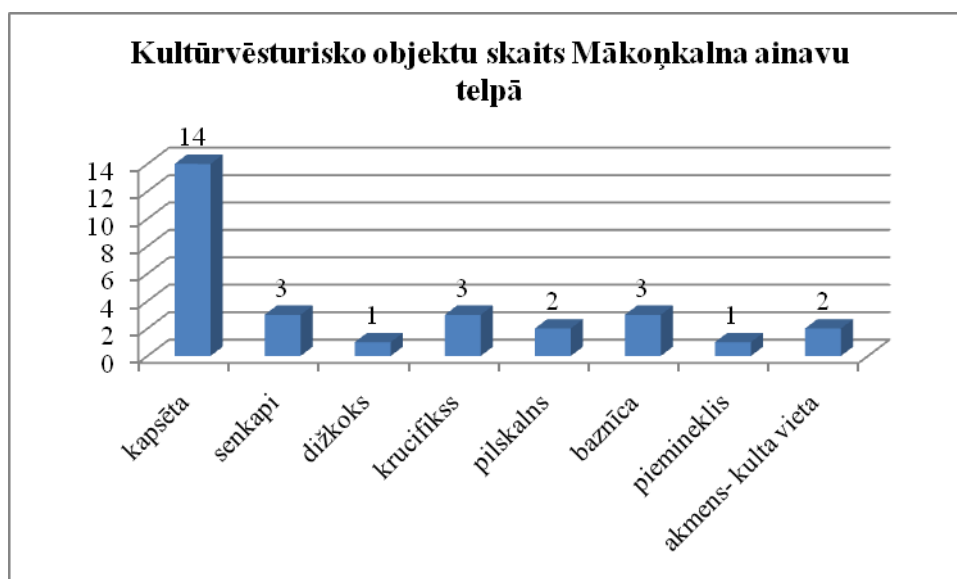
Zonējuma statistika

Zonējums	Platības no ainavu telpas			
	Pēc spēkā esošā zonējuma		Pēc DAP piedāvātā zonējuma	
	ha	%	ha	%
dabas lieguma zona	20	1%	21	1%
neitrālā zona	457	7%	306	5%
dabas parka zona	5969	92%	6143	94%

ainavu aizsardzības zona	0	0%	0	0%

Kultūrvēsturisko objektu skaits

Veids	Skaits
kapsēta	14
senkapi	3
dižkoks	1
krucifikss	3
pilskalns	2
baznīca	3
piemineklis	1
akmens- kulta vieta	2

Ainavu telpas apraksts

Mākoņkalna ainavu telpai ir cieša saikne ar Rāznas ezera ainavu telpu. Ainavu telpā atrodas ainaviski nozīmīgākā skatu vieta RNP – Mākoņkalns (Padebešu kalns, Volkenberga) ar vācu ordeņa pils drupām, kas ir gan arheoloģijas, gan arhitektūras valsts nozīmes piemineklis. Volkenbergas pilsdrupas ir vecākās vācu ordeņa pilsdrupas Latgalē. Vizuāli augstvērtīgajās skatu līnijās no Mākoņkalna uz Rāznas ezeru paveras panorāmas ainava, kura kļuvusi par RNP atpazīstamības zīmi.

Teritorijā atrodas daudz kultūrvēsturisko objektu, kas liecina par teritorijas seno vēsturi. No ainavu telpas ceļiem daudzviet vērojami izteismīgi skati ar tālām skatu perspektīvām, pārsvarā uz Rāznas ezeru. Vizuāli augstvērtīgi ceļu posmi ir Rāznas ezera tuvumā, Lipušku ciema apkārtnē. Estētiski pievilcīgas ainavas ar kultūrvēsturisku nozīmi vērojamas Ruduškos. Ainavu telpā būtiski izceļas ar mežiem noaugušais Mākoņkalns, kas ir ievērojami augstāks par apkārtējo reljefu un līdz ar to saskatāms no ļoti daudziem tuviem un attāliem skatu punktiem.

Zundos atrodas vairāki zivju dīķi, kuri ir nozīmīgi ūdensputniem. Ainavu telpas centrālais objekts Mākoņkalns piesaista ievērojamu apmeklētāju skaitu.

Vēlamā ainavu struktūra un attīstības nosacījumi

Saglabāta mozaīkveida ainavu struktūra ar apsaimniekotām lauksaimniecības zemēm un apdzīvotām viensētām. Lauksaimniecības zemēs dominē ilggadīgie un bioloģiski vērtīgie zālāji ar atsevišķiem aramzemju un tūrumu ieslēgumiem.

Izlīdzināta mežaudžu vecuma struktūra un saglabāti dabiskie meža biotopi.

Saglabātas esošās vizuāli augstvērtīgās ainaviskās vērtības un Latgales ainavai raksturīgās īpašības.

Saglabātas Mākoņkalna mežainās nogāzes. Mākoņkalnā uzturēta un attīstīta labiekārtojuma infrastruktūra. Mākoņkalns ir viens no iecienītākajiem tūrisma objektiem reģionā.

Zundu zivju dīķi tiek apsaimniekoti, nodrošinot piemērotu dzīves vidi ūdensputniem.

Ierobežojumi vēlamās ainavu struktūras sasniegšanai

Ainavu telpas nomalēs samazinās apdzīvotība, novērojama lauksaimniecības zemju (t.sk. pļavu) un ceļmalu aizaugšana, kas pazemina teritorijas ainavisko vērtību. Mežaudžu (īpaši skuju koku) vecuma struktūra nav izlīdzināta. Nav veikta meža biotopu ekspertīze DMB potenciālajās vietās. Sastopamas lielas vienlaidus izcirtumu un jaunaudžu platības, kas rada nedabiskus „pārrāvumus” un samazina sugu pārvietošanās iespējas. Dabas aizsardzības režīms nenodrošina bioloģiskai daudzveidībai nepieciešamās mežaudzes struktūras – pārauguši koki, kritālas dažādās sadalīšanās pakāpēs, liela izmēra sausokņi, stumbeņi ir nepietiekošā vairumā.

Nav aizsargātas LVĢMA sarakstos neesošas dabiskās ūdensteces, strauti, nav noteikts atbilstošs apsaimniekošanas režīms teritorijās starp ūdensteci, ūdenstilpni vai mitrzemi un vietu, kur sāk mērīt aizsargjoslu.

Netiek veicināta un nepieciešamajā apjomā atbalstīta lauksaimniecībā izmantojamo zemju apsaimniekošana. Ainavu telpā ļoti mazas bioloģiski vērtīgo zālāju platības, lai gan potenciālās platības ir ievērojamas.

Zundos patlaban tiek apsaimniekoti tikai daži zivju dīķi.

Iespējas sasniegt vēlamu ainavu struktūru, priekšlikumi ainavas izmantošanai un apsaimniekošanai

1. Jāsekmē lauksaimniecības zemju apsaimniekošana, t. sk. bioloģiski vērtīgo un ilggadīgo zālāju uzturēšana. Jāsekmē teritorijas apdzīvotība un jāveicina zemes apsaimniekotāju pieteikšanās *Agrovides un Natura 2000* atbalsta maksājumiem. Jāatjauno atbalsta maksājumi par visiem lauksaimniecībā izmantojamo zemju

veidiem RNP, nevis tikai par dabiskām pļavām un ganībām. Jāpalielina bioloģiski vērtīgo zālāju platības.

2. Bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai mežos, galvenajā un kopšanas cirtēs jāsauglabā šādas mežaudzes struktūras:
 - vismaz 10 dzīvotspējīgus vecākos un lielāko izmēru kokus uz 1 ha, vispirms izvēloties ozolu, liepu, priedi, osi, gobu, vīksnu, kļavu, kā arī bērzu, apsi, melnalksni, kā arī kokus ar lieliem un resniem zariem, dobumainus kokus un kokus ar deguma rētām.
 - vismaz 10 lielāko izmēru kritālas uz 1 ha,
 - vismaz 10 lielāko izmēru stumbeņus vai sausokņus uz 1 ha,
 - cirmsmās jāsauglabā neskartas mitras mikroieplakas (teritorijas līdz 0,1 ha ar atšķirīgu mitruma režīmu un atšķirīgu mežaudzes sastāvu).
 - pārejas joslā no meža uz nemeža ekosistēmām jāsauglabā necirstas meža joslas platumā, kas nav mazāks par mežaudzes pirmā stāva vidējo augstumu.
3. Cirmsmas visos mežos jāveido, maksimāli imitējot dabiskus procesus – jācenšas neveidot taisnstūrveida, kvadrātveida cirmsmas ar taisnām cirsmu malām.
4. Veikt nepieciešamos pasākumus visu Zundu zivju dīķu uzturēšanai un atjaunošanai.
5. Perspektīvā Rāznes ezera sateces baseinā, ainavu telpas dienvidaustrumu daļā veikt pasākumus, lai novērstu iespējamu ūdensteču piesārņošanu, kas var veicināt ezera eutrofikāciju. Patlaban šāda piesārņošana nenotiek. Lai aizsargātu Rāznes ezera ekosistēmu, jāpievērš pastiprināta uzmanība notekūdeņu risinājumiem ezera aizsargjoslā un sateces baseinā. Apbūves teritorijām aizsargjoslā jānodrošina notekūdeņu izvešana. Nav pieļaujama notekūdeņu iepludināšana ezeros un upītēs. Pie izplūdes nelieliem objektiem jābūt noteiktiem kvalitātes rādītājiem arī fosforam (vēlamais 2 mg/l).
6. Izcelt ainavā kultūras pieminekļus un objektus, kuri atrodas blakus iecienītākajiem apmeklētāju maršrutiem (piem. pilskalni, kapsētas).
7. Ainaviski nozīmīgajās teritorijās (Mākoņkalna, Rudušku un autoceļa P56 tuvākā apkārtnē) jākontrolē būvniecības procesi un teritorijas plānojumā jāiestrādā papildus nosacījumi jaunas apbūves veidošanai (apbūves augstums, apjoms utt.). Jauna apbūve pieļaujama, rūpīgi izvērtējot tās arhitektonisko veidolu. Primāri apbūve attīstāma esošajās un vecajās mājvietās. Jāizmanto vēsturiskās apbūves raksturlielumi un elementi – divslīpu jumti, koka apdare, neuzkrītoši krāsu toņi. Nav pieļaujama daudzstāvu un liela apjoma apbūve (ne mūra, ne ķieģeļu ēkas, fermu kompleksi) ainaviski nozīmīgajās vietās. Nepieciešams veicināt apbūves veidošanu veco viensētu vietās, nodrošināt teritorijas apdzīvotību stila un attīstības vienotībā, saglabājot kultūrvēsturiskās apbūves un apdzīvotības īpatnības, struktūru un pamatprincipus.
8. Rūpīgi jāizvērtē zemes lietojuma veidu maiņa un tās nosacījumi skatu virzienos no Mākoņkalna. Nav pieļaujama daudzstāvu apbūves vai būvju, kuras veido vertikālo dominanti (torņi, dūmeņi) ainavā, izvietošana, ražošanas apbūve,

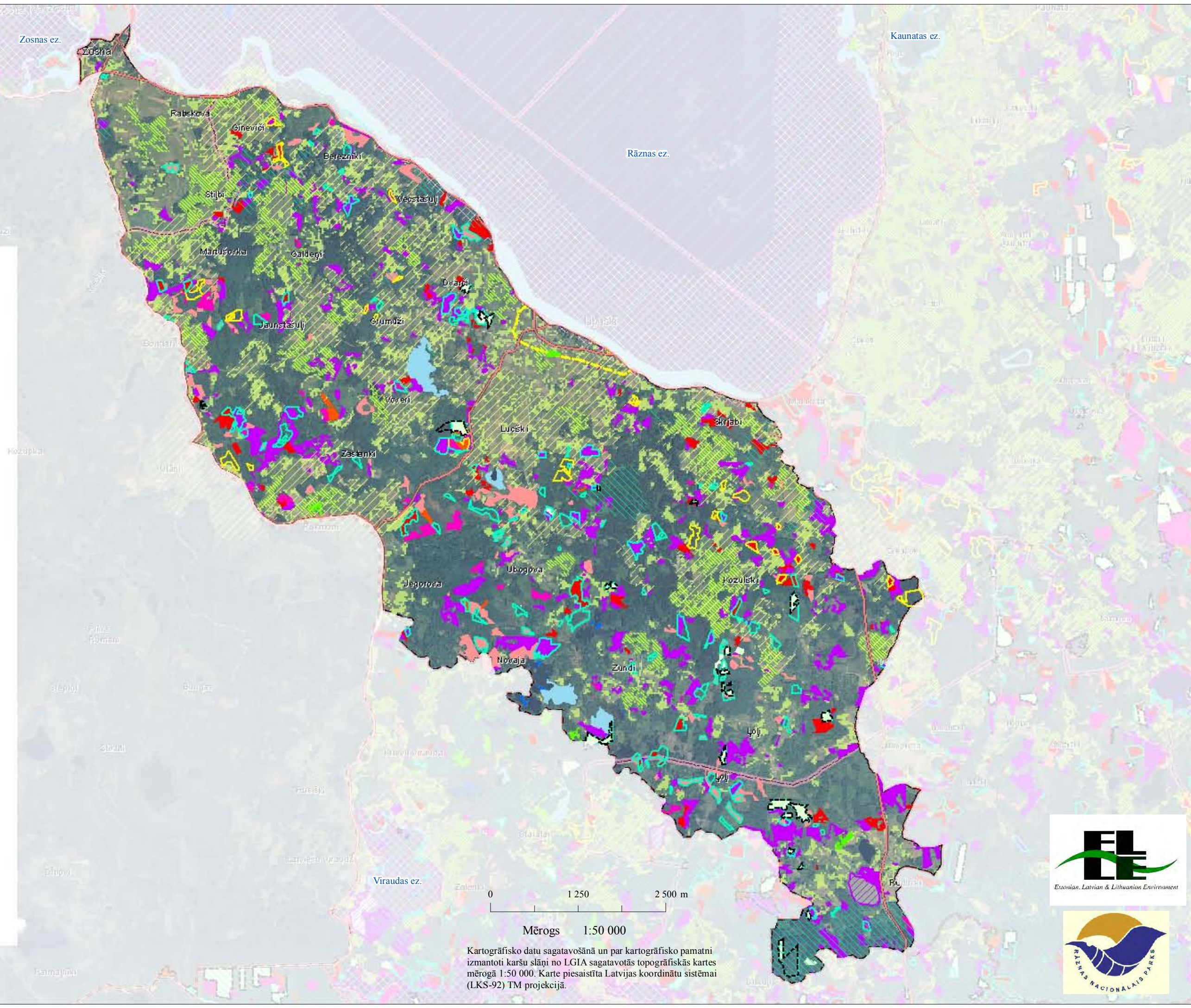
apmežošana. Ja tiks paplašināta Lipušku ciema teritorija, tā jāattīsta Lucišku virzienā, nevis gar Rāzns ezera.

9. Mākoņkalnā regulāri veicama galveno skatu līniju attīrīšana, lai pavērtos plašāka skatu panorāma. Iespējama arī papildus skatu punktu veidošana. Nav pieļaujama zemes lietojuma veidu maiņa. Veicami labiekārtošanas pasākumi – estrādes sakopšana, esošās infrastruktūras uzturēšana u.c. Minētos darbus Mākoņkalnā drīkst veikt pēc attiecīgo labiekārtošanas projektu saskaņošanas ar VKPAI.
10. Jāveic dabisko meža biotopu inventarizācija potenciālajās vietās un jāveido mikroliegumi dabiskajos meža biotopos sugu un biotopu aizsardzībai.
11. Jāprecizē aizsargjoslas ap ūdenstecēm (Malta u.c.) un jāievēro normatīvajos aktos noteiktie aprobežojumi Rāzns ezera aizsargjoslā.
12. Jāsauglabā iespējami dabiskas ainavas ar mežu dominanti ainavu telpas dienvidu daļā kā lielo zīdītājdzīvnieku kodolzona un pārvietošanās koridors.
13. Lai nodrošinātu dzīvotnes un barošanās vietas sikspārņiem, jāsauglabā lineāri ainavu elementi (koku un krūmu rindas) atklātajā ainavā, it īpaši virzienā uz Rāzns ezera. Tāpat saglabājami veci, dobumaini koki, tai skaitā, kapsētās, gar ezera krastiem. Sikspārņiem draudzīgi apsaimniekojami visa veida pagrabi.
14. Zosnas ciemu attīstīt dienvidu virzienā, nevis gar Rāzns ezera.

Mākonkalna ainavu telpa

Bioloģiski vērtīgās un indikatorsugām piemērotās teritorijas

- dabiskie meža biotopi
- potenciālie dabiskie meža biotopi
- mazais ērglis (barošanās)
- mazais ērglis (izgdošana)
- zivju ērglis
- melnā dzilna
- lakstīgala
- kormorāns
- dumpis
- baltmugurdzenis
- tumšais kailgliemezis
- spožā skudra
- lielā krāšņvabole
- bioloģiski vērtīgie zālāji
- sikspārņu kodolzonas
- izcili barošanās biotopi sikspārņiem
- griezei piemērotas teritorijas
- potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji
- plaudis
- lielākie autoceļi
- ainavu telpu robežas
- pagastu robežas
- Rāznas nacionālā parka robeža

Mērogs 1:50 000

0 1 250 2 500 m

Kartogrāfisko datu sagatavošanā un par kartogrāfisko pamatni izmantoti karšu slāņi no LGIA sagatavotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000. Karte piesaistīta Latvijas koordinātu sistēmai (LKS-92) TM projekcijā.

Mākoņkalna ainavu telpa Vizuāli vērtīgo ainavu un kultūrvēsturisko objektu karte

Apzīmējumi

Perspektīvi vērtīgi skatu punkti

- izcili
- perspektīvi vērtīgi
- vērtīgi

Perspektīvi vērtīgu skatu virzieni

- izcili
- perspektīvi vērtīgi
- vērtīgi

Ainaviski augstvērtīgu ceļu posmi

Vizuāli vērtīgas ainavas

Ainavas vērtību pazeminoši un degradējoši objekti

Kultūrvēsturiskie objekti

- akmens- kulta vieta
- ⊥ baznīca
- dižkoks
- ⊥ kapsēta
- ⊥ krucifikss
- ▲ piemineklis
- * pilskalns
- ◆ senkapi

7 ainavu fotogrāfiju numuri

15. ainavu apraksta numurs tabulā

ainavu telpu robežas

pagastu robežas

Rāznas nacionālā

parka robeža

0 1 250 2 500 m

Mērogs 1:50 000

Kartogrāfisko datu sagatavošanā un par kartogrāfisko pamatni izmantoti karšu slāņi no LGIA sagatavotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000. Karte piesaistīta Latvijas koordinātu sistēmai (LKS-92) TM projekcijā.

Kaunatas ainavu telpa

Statistiskie rādītāji

Vispārējie rādītāji

Platība:

6844 ha

Administratīvais iedalījums:

Atrodas Mākoņkalna (480 ha), Čornajas (101 ha) un Kaunatas (6260 ha) pagastā (pēc novadu reformas – Rāznas novadā).

Lielākie ciemi, viensētu grupas: Kaunata, Jaunsloboda, Strodi, Bidzāni, Katkovski, Bukateņi, Astici, Zeļņpole, Malukšta.

Abiotiskais raksturojums

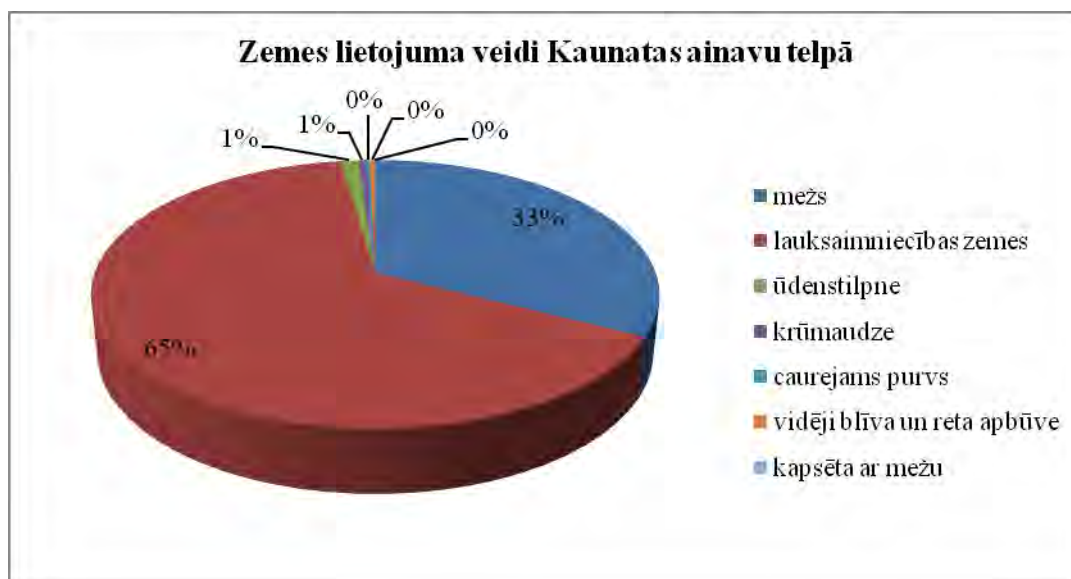
Ainavu telpas lielāku daļu aizņem morēnas nogulumi, taču samērā daudz ir reljefa pazeminājumu, kuros dominē kūdra, atsevišķās vietās māls, smilts ar granti, kā arī aluviālie nogulumi ap Rēzeknes upi. Reljefā izdalās atsevišķi līdzeni pazeminājumi ap Rēzeknes, Pārtovas un Holodnij Ručej ūdenstecēm, pārējā teritorijā reljefs samērā saposmots ar augstiem pauguriem (it sevišķi ainavu telpas centrālajā un ziemeļaustrumu daļā).

Lielākā ainavu telpas daļa ietilpst Rēzeknes upes apakšbaseinā (tai skaitā Pārtovas upītes lokālais sateces baseins) un Rāznas ezera apakšbaseinā (Akminīšu-Antropovas ezeru grupa, Aukstie avoti), neliela daļa – Pildas apakšbaseinā. Praktiski visā teritorijā veikta meliorācija, gan iztaisnojot dabiskās ūdensteces, gan veidojot meliorācijas grāvju tīklu.

Zemes lietojuma veidi

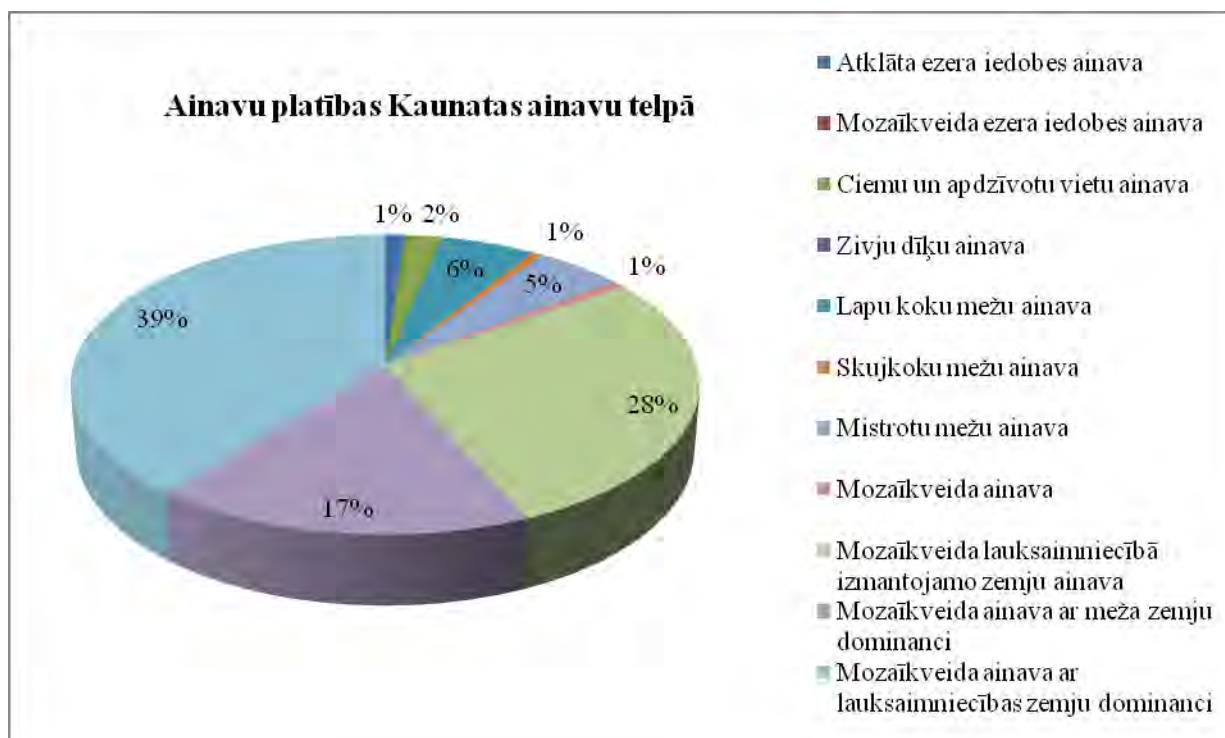
Zemes lietojuma veids*	Platība, ha
mežs	2228
lauksaimniecības zemes	4458
ūdenstilpne	82
krūmaudze	37
caurejams purvs	14
vidēji blīva un reta apbūve	25
kapsēta ar mežu	2

* sagatavots pēc LĢIA topogrāfiskā kartes mērogā 1:50 000

Ainavu platības

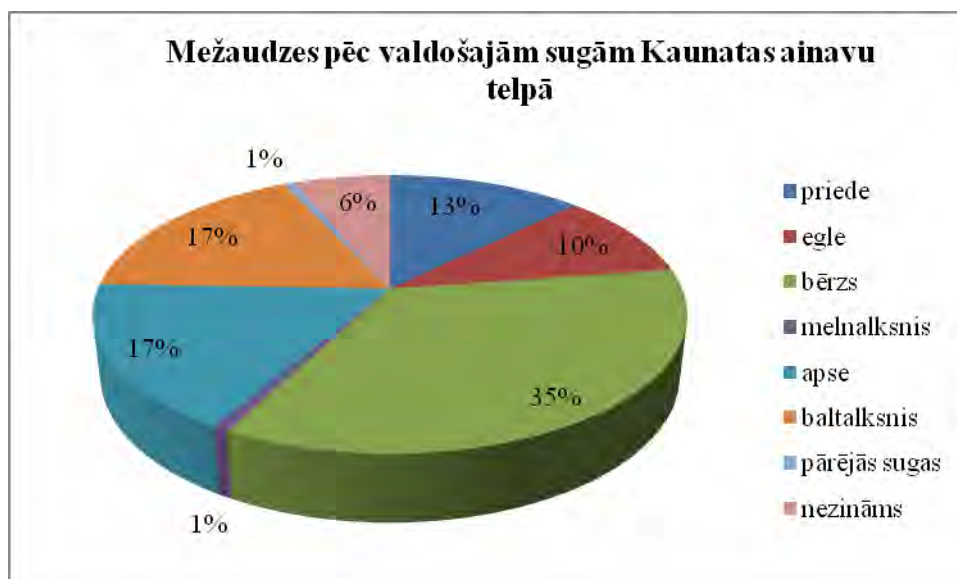
Ainava	Platība, ha
Atklāta ezera iedobes ainava	82
Mozaīkveida ezera iedobes ainava	
Ciemu un apdzīvotu vietu ainava	152
Zivju dīķu ainava	
Lapu koku mežu ainava	380
Skujkoku mežu ainava	41
Mistrotu mežu ainava	353
Mozaīkveida ainava	56
Mozaīkveida lauksaimniecībā izmantojamo zemju ainava	1930
Mozaīkveida ainava ar meža zemju dominanci	1195
Mozaīkveida ainava ar lauksaimniecības zemju dominanci	2708

Mežaudžu statistika

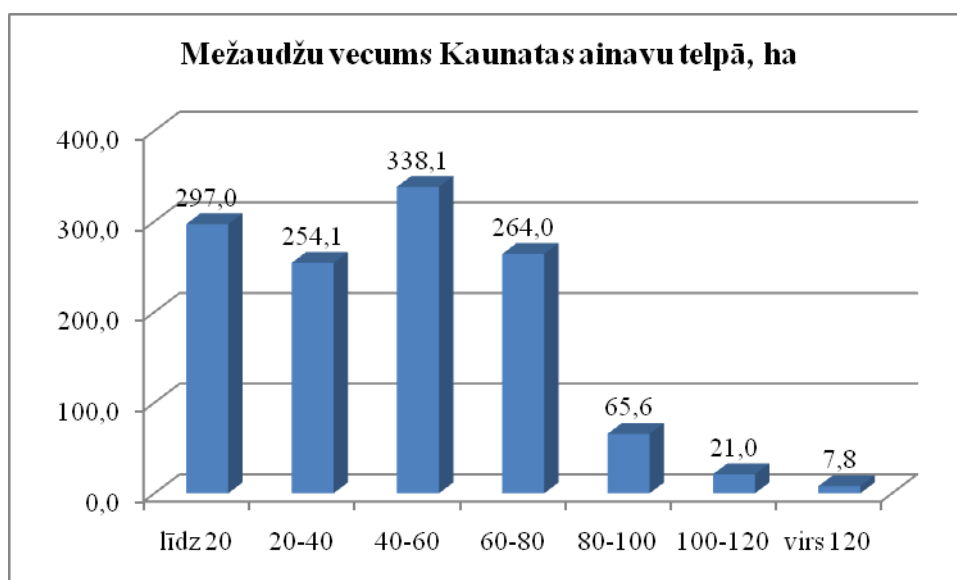
Mežaudžu sadalījums pēc valdošās sugas

Valdošā suga	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
priede	158,1	13%
egle	124,8	10%
bērzs	437,1	35%
melnalksnis	9,1	1%
apse	213,4	17%
baltalksnis	217,9	17%
pārējās sugas	9,0	1%
nezināms	78,1	6%

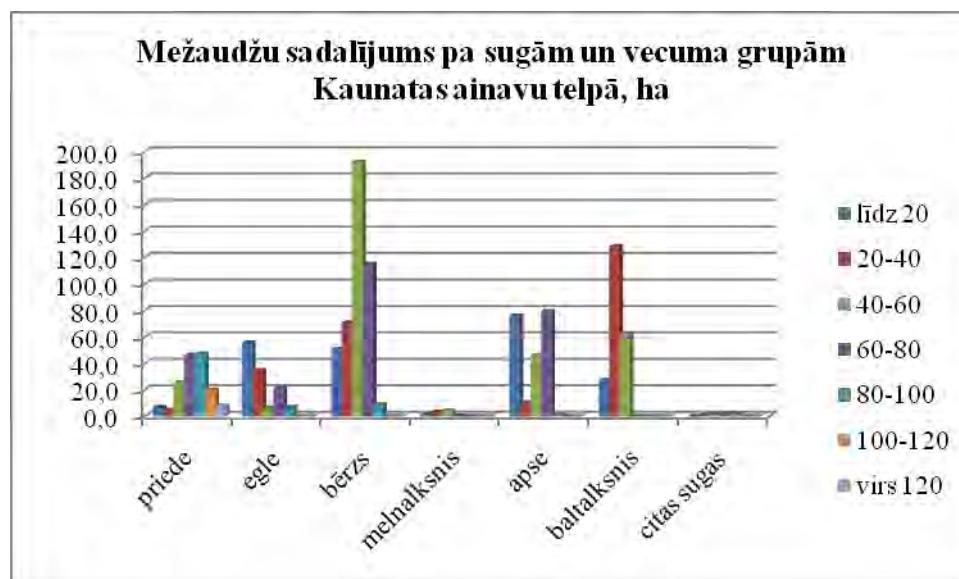
Mežaudžu sadalījums pēc vecuma

Mežaudzes vecums	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
līdz 20	297,0	24%
20-40	254,1	20%
40-60	338,1	27%
60-80	264,0	21 %
80-100	65,6	5%
100-120	21,0	2%
virs 120	7,8	1%

Mežaudžu sadalījums pēc sugas un vecuma grupas

	Vecuma grupu platība, ha						
	līdz 20	20-40	40-60	60-80	80-100	100-120	virs 120
priede	7,0	4,4	25,5	46,2	47,2	20,0	7,8
egle	55,5	34,8	6,5	21,2	6,8		
bērzs	50,7	70,7	191,9	115,0	8,9		
melnalksnis	1,3	3,3	4,3	0,3			
apse	75,8	10,3	46,1	79,3	0,8		
baltalksnis	27,1	128,3	62,5				
citas sugas		0,9	1,3	1,8	1,9		

Mežaudzes, kuras sasniegs ciršanas vecumu tuvāko 5 gadu laikā: 186 ha (15% no kopējās mežaudžu platības).

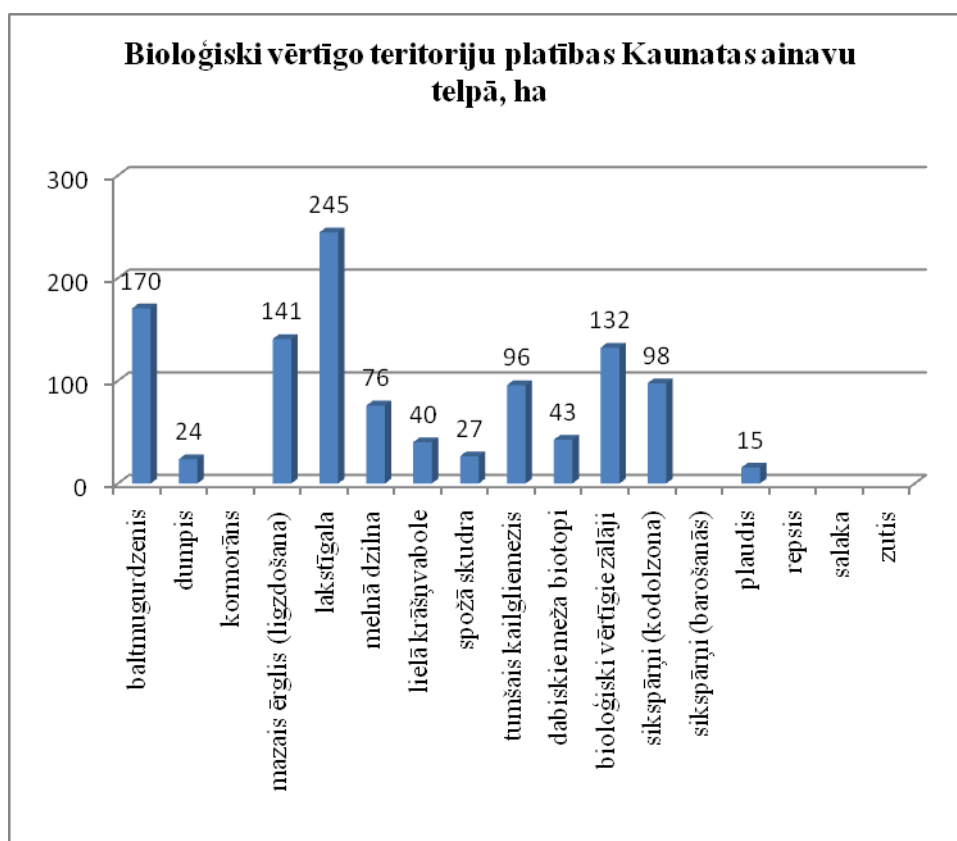
Meža teritoriju platības izmaiņas 20.gs laikā: 1920.-1930.g. – 1403 ha, 1950.-1990.g. – 1637 ha, 2007.g. – 2227 ha.

Indikatoraugiem un biotopiem piemērotu un bioloģiski vērtīgu teritoriju platības

Veids	Platība, ha
baltmugurdzenis	170
dumpis	24
kormorāns	
mazais ērglis (ligzdošana)	141
mazais ērglis (barošanās)	2522
zivju ērglis	208
lakstīgala	245
melnā dzilna	76
lielā krāšņvabole	40
spožā skudra	27

tumšais kailgliemezis	96
dabiskie meža biotopi	43
bioloģiski vērtīgie zālāji	132
sikspārņi (kodolzona)	98
sikspārņi (barošanās)	
plaudis	15
repsis	
salaka	
zutis	
potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji	1949

Piezīme – platības, kurās iespējama mazā ērgļa barošanās, zivju ērgļa ligzdošanai piemērotās platības un potenciālo bioloģiski vērtīgo zālāju platības pārskatāmības dēļ nav iekļautas grafikā.

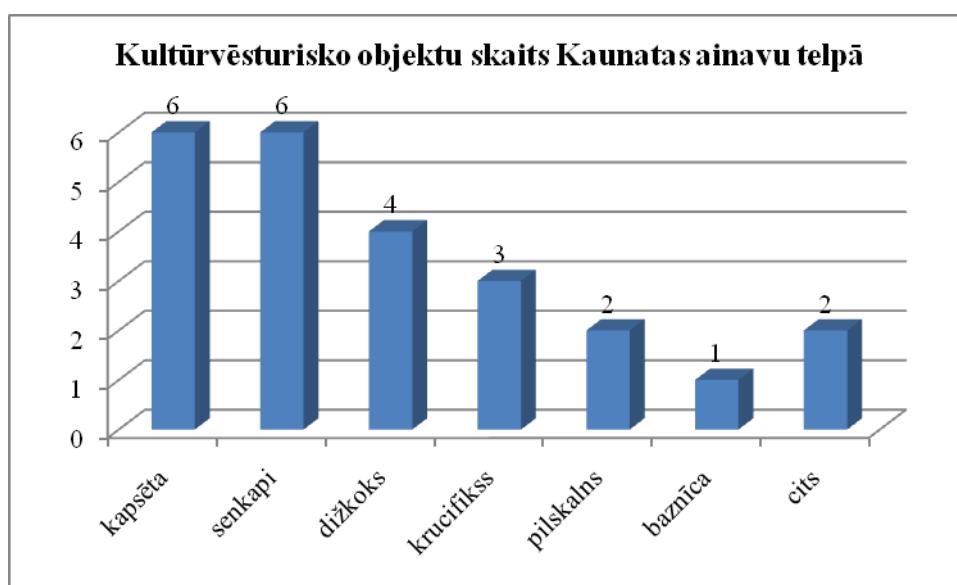
Zonējuma statistika

Zonējums	Platības no ainavu telpas			
	Pēc spēkā esošā zonējuma		Pēc DAP piedāvātā zonējuma	
	ha	%	ha	%
dabas lieguma zona	0	0%	0	0%
neitrālā zona	457	7%	170	2%
dabas parka zona	5969	93%	4878	71%

ainavu aizsardzības zona	0	0%	1793	26%

Kultūrvēsturisko objektu skaits

Veids	Skaitis
kapsēta	6
senkapi	6
dižkoks	4
krucifikss	3
pilskaļns	2
baznīca	1
cits	2

Ainavu telpas apraksts

Ainavu telpas rietumu daļai ir cieša saikne ar Rāznes ezera ainavu telpu. Ainavu telpas dienvidu daļa ietilpst Rāznes ezera sateces baseinā. Kaunatas ainavu telpā ir lielākais lauksaimniecības zemju īpatsvars visā RNP, kas nosaka to, ka daudzviet dominē atklātas ainavas. Teritorijas seno attīstības vēsturi apliecina tajā sastopamie kultūras pieminekļi.

Ainavu telpā vizuāli augstvērtīgas ainavas atrodas Rāznes ezera tuvumā ar tāliem skatu vērsumiem no autoceļa P 55 (Rēzekne – Dagda) uz Rāznes ezeru un tā apkārtnes teritorijām. Nozīmīga skatu vieta ir pie Juguļiem un Leiņiem, kur atsedzas panorāmas ainavas uz Latgales augstienes centrālo daļu. Panorāmas ainava vērojama arī Vecslobodā, bet pievilcīga iekšējā ainava no Kaunatas – Idzipoles ceļa uz Marguču ezeru. Ainavu telpā Kaunatas apkārtņē vertikālās ainavu dominantes veido telekomunikāciju torņi, kas pazemina ainavas vērtību. Kaunatas ciems ir viena no nedaudzām apdzīvotajām vietām RNP, kur atrodama pievilcīga ciema vai apdzīvotas vietas telpiskā ainava ar kultūrvēsturisku nozīmi.

Ievērojamu vietu ainavā ieņem „Akmenīšu pūra” vienlaidus meža masīvs. Ainaviski pievilcīgi meža masīvi ar nelieliem pauguriem un gravām ir ceļa Malukšta – Krepši malā.

Lielas platības no lauksaimniecības zemēm aizņem pastāvīgās pļavas un ganības, kā arī ilggadīgie zālāji, savukārt, Rēzeknes upes krastos nozīmīgās platībās sastopami mitro pļavu biotopi. Lielākā daļa lauksaimniecībā izmantojamo zemju ir meliorētas. Patlaban, samazinoties apdzīvotībai, daudzviet lauksaimniecības zemes netiek apsaimniekotas, tāpēc ainavu telpas dienvidu daļā Zelenpoles un Labovkas apkārtnē un austrumu daļā Piliku un Marguču apkārtnē novērojama intensīva lauksaimniecības zemju aizaugšana, kas pazemina ainavas vērtību.

Ainavu telpā atrodas tikai seši ezeri vai ūdenstilpnes, taču salīdzinoši daudz RNP nozīmīgas ūdensteces – Rēzekne, Pārtova, Aukstie avoti u.c. Nozīmīgs ainavu telpas elements ir Kaunatas ezers ar Latvijā īpaši aizsargājamu biotopu – mieturaļģu *Charophyta* augāju. Tajā zināmas arī divas retu un aizsargājamo augu sugu atradnes – iesārtā glīvene *Potamogeton rutilus* un rudens ūdenīte *Callitriche hermaphroditica*. Patlaban antropogēnā (pienotava un ferma) piesārņojuma rezultātā ezers ir stipri eutroficējies. Kaunatas ezers ir nozīmīga ūdensputnu migrācijas un ligzdošanas vieta, tāpēc savulaik tajā plānots veidot ornitoloģisko liegumu.

Vēlamā ainavu struktūra un attīstības priekšnosacījumi

Saglabāta mozaīkveida ainava ar lauksaimniecības zemju dominanci. Saglabāta teritorijas apdzīvotības struktūra, kultūrvēsturiskās apbūves īpatnības pamatprincipi.

Lauksaimniecības zemēs dominē ilggadīgie un bioloģiski vērtīgie zālāji ar atsevišķiem aramzemju un tīrumu ieslēgumiem.

Saglabāti mistrotie meži ainavu telpā ar vienmērīgu dabisko meža biotopu izvietojumu, mežu aizsargzonas gar ūdeņiem un mitrzemēm.

Saglabāti esošie vizuāli augstvērtīgie ainaviskie skati no autoceļiem Rēzekne – Dagda un Kaunata – Idzepole.

Saglabātas Kaunatas ezerā konstatēto reto augu sugu atradnes (*Potamogeton rutilus*, *Callitriche hermaphroditica*), kā arī nodrošināti apstākļi mieturaļģu *Charophyta* augāja pastāvēšanai ezerā.

Ierobežojumi vēlamās ainavu struktūras sasniegšanai

Ainavu telpas dienvidu un austrumu daļā novērojama lauksaimniecības zemju (t.sk. pļavu) un ceļmalu aizaugšana, jo īpaši ceļa Kaunata – Idzepole apkārtnē. Galvenie pļavu sugu daudzveidību apdraudošie faktori ir neregulāra pļaušana un nepietiekama noganīšana, kā arī pļavu biotopu apmežošana vai to aizaugšana ar krūmiem un kokiem neapsaimniekošanas rezultātā.

Mežaudžu (īpaši skuju koku) vecuma struktūra nav izlīdzināta. Sastopamas lielas vienlaidus izcirtumu platības, kas rada nedabiskus „pārrāvumus” un samazina sugu pārvietošanās iespējas. Dabas aizsardzības režīms nenodrošina bioloģiskai daudzveidībai nepieciešamās mežaudzes struktūras – pārauguši koki, kritālas dažādās sadalīšanās pakāpēs, liela izmēra sausokņi, stumbeņi ir nepietiekošā vairumā. Nav veikta meža biotopu ekspertīze potenciālajās vietās. Nav atbilstoši aizsargāti meži dabisko ūdensteču, strautu, ūdenstilpņu krastos un mitrzemju malās.

Ainavas vizuālās vērtības pazemināšanos nosaka sekojoši faktori – lauksaimniecības zemju aizaugšana, ceļmalu aizaugšana, salīdzinoši blīvais telekomunikāciju torņu izvietojums Kaunatas apkārtnē.

Kaunatas ainavu telpā stipri aizaudzis ir Kaunatas ezers, kurā, neskatoties uz salīdzinoši lielo caurteci, 2004. gada apsekošanas laikā nebija normālas plaužu populācijas. Ezera aizaugšana apdraud arī reto augu sugu atradnes.

Iespējas sasniegt vēlamu ainavu struktūru, priekšlikumi ainavas izmantošanai un apsaimniekošanai

1. Jāsekmē lauksaimniecības zemju apsaimniekošana, t. sk. bioloģiski vērtīgo un ilggadīgo zālāju uzturēšana. Jāsekmē teritorijas apdzīvotība. Jāveicina zemes apsaimniekotāju pieteikšanās atbalsta maksājumiem. Jāatjauno atbalsta maksājumi par visiem lauksaimniecībā izmantojamo zemju veidiem RNP, nevis tikai par pastāvīgām pļavām un ganībām. Jāpalielina bioloģiski vērtīgo zālāju platības. Kā prioritārā lauksaimniecības nozare attīstāma lopkopība, kas veicina pļavu noganīšanu un pļaušanu kā galvenos apsaimniekošanas veidus.
2. Jāveic dabisko meža biotopu inventarizācija potenciālajās vietās un jāveido mikroliegumi dabiskajos meža biotopos. RNP valdījumā esošajos mežos potenciālie dabiskie meža biotopi (atlasīti Meža valsts reģistrā pēc pielikumā dotajiem kritērijiem) un dabā konstatētie dabiskie meža biotopi jāatstāj neskarti dabiskai attīstībai. Pārējos nacionālā parka valdījumā esošajos mežos ciršanas vecumu sasniegušās mežaudzēs jāsaimeņo ar nekailciršu metodēm, jāpielieto pakāpeniskās izlases, grupu izlases cirtes. Cirsmas visos mežos jāveido, maksimāli imitējot dabiskus procesus – jācenšas neveidot taisnstūrveida, kvadrātveida cirsmas ar taisnām cirsmu malām.
3. Bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai mežos galvenajā un kopšanas cirtēs jāsauglabā šādas mežaudzes struktūras:
 - vismaz 10 dzīvotspējīgus vecākos un lielāko izmēru kokus uz 1 ha, vispirms izvēloties ozolu, liepu, priedi, osi, gobu, vīksnu, kļavu, kā arī bērzu, apsi, melnalksni, kā arī kokus ar lieliem un resniem zariem, dobumainus kokus un kokus ar deguma rētām.
 - vismaz 10 lielāko izmēru kritālas uz 1 ha,
 - vismaz 10 lielāko izmēru stumbeņus vai sausokņus uz 1 ha,
 - cirmās jāsauglabā neskartas mitras mikroieplakas (teritorijas līdz 0,1 ha ar atšķirīgu mitruma režīmu un atšķirīgu mežaudzes sastāvu.

- pārejas joslā no meža uz nemeža ekosistēmām jā saglabā necirstas meža joslas platumā, kas nav mazāks par mežaudzes pirmā stāva vidējo augstumu.
4. Maksimāli samazināt antropogēnās darbības ietekmi, īpaši piesārņojuma ieplūdi Kaunatas ezerā un Rāznas ezerā ietekošajās ūdenstecēs, no tuvumā esošajām ēkām, lai veicinātu ezeru stāvokļa nepasliktināšanos. Pastiprinātu uzmanību pievērst jaunceļamo ēku ūdensapgādes un kanalizācijas inženiertehniskajiem risinājumiem. Individuālām viensētām, pirtīm notekūdeņu attīrīšanas iekārtas veidojamas tikai ar iesūcināšanu gruntī. Nav pieļaujama notekūdeņu iepludināšana ezeros un upītēs. Lielāka apjoma teritorijas apbūvei (viesu nami, atpūtas kompleksi u.c.) ezeru un upju aizsargjoslās, ja objektam netiek uzstādītas pilna cikla attīrīšanas iekārtas, jāparedz notekūdeņu izvešana. Pie izplūdes nelieliem objektiem jābūt noteiktiem kvalitātes rādītājiem arī fosforam (vēlamais 2 mg/l). Rāznas ezera sateces baseinā ainavu telpas dienvidu daļā veikt pasākumus, lai novērstu iespējamu ūdensteču piesārņošanu, kas var veicināt Rāznas ezera eutrofikāciju. Prioritāri apsekot mazās ūdensteces (Aukstie avoti u.c.) un pie autoceļa P56 ņemt paraugus un veikt to analīzi.
 5. Izcelt ainavā kultūras pieminekļus un objektus, kuri atrodas blakus iecienītākajiem apmeklētāju maršrutiem (piem., pilskalni, kapsētas).
 6. Lai novērstu mežu fragmentāciju, nav ieteicama jaunu ceļu būvniecība Akmenīšu meža masīvā. Lai nesamazinātu bioloģisko daudzveidību nav ieteicama jaunu meliorācijas sistēmu būve visos parka mežos un veco meliorācijas sistēmu rekonstrukcija Akmenīšu meža masīvā.
 7. Ainavu telpas rietumu daļā (blakus Rāznas ezeram autoceļu Malta – Kaunata un Rēzekne – Dagda tuvākā apkārtnē) jākontrolē būvniecības procesi un teritorijas plānojumā jāiestrādā papildus nosacījumi jaunas apbūves veidošanai (apbūves augstums, apjoms utt.). Jauna apbūve pieļaujama, rūpīgi izvērtējot tās arhitektonisko veidolu. Primāri apbūve attīstāma esošajās un vecajās mājvietās. Jāizmanto vēsturiskās apbūves raksturlielumi un elementi – divslīpu jumti, koka apdare, neuzkrītoši krāsu toņi. Nav pieļaujama daudzstāvu un liela apjoma apbūve (ne mūra, ne ķieģeļu ēkas, fermu kompleksi, telekomunikāciju torņi u.c.) šajās ainaviski nozīmīgajās vietās. Veicināt teritorijas apdzīvotību stila un attīstības vienotībā, saglabājot kultūrvēsturiskās apbūves un apdzīvotības īpatnības, struktūru un pamatprincipus.
 8. Lai nodrošinātu dzīvotnes un barošanas sikspārņiem, jā saglabā lineāri ainavu elementi (koku un krūmu rindas) atklātajā ainavā, it īpaši virzienā uz Rāznas ezeru. Tāpat saglabājami veci, dobumaini koki, tai skaitā kapsētās un gar ezeru krastiem. Sikspārņiem draudzīgi apsaimniekojami visa veida pagrabi, baznīcas.
 9. Jauna dzīvojamā apbūve attīstāma uz austrumiem no autoceļiem P55 un P56, nevis starp ceļu un ezeru. Nav pieļaujama blīvas apbūves izveide, tai jābūt pietiekami skrajai, lai saglabātos lauku ainava.
 10. Tā kā autoceļi Malta – Kaunata un Rēzekne – Dagda ir nozīmīgākie RNP teritorijas apmeklētāju pārvietošanās maršruti, tad regulāri veicama to ceļmalu

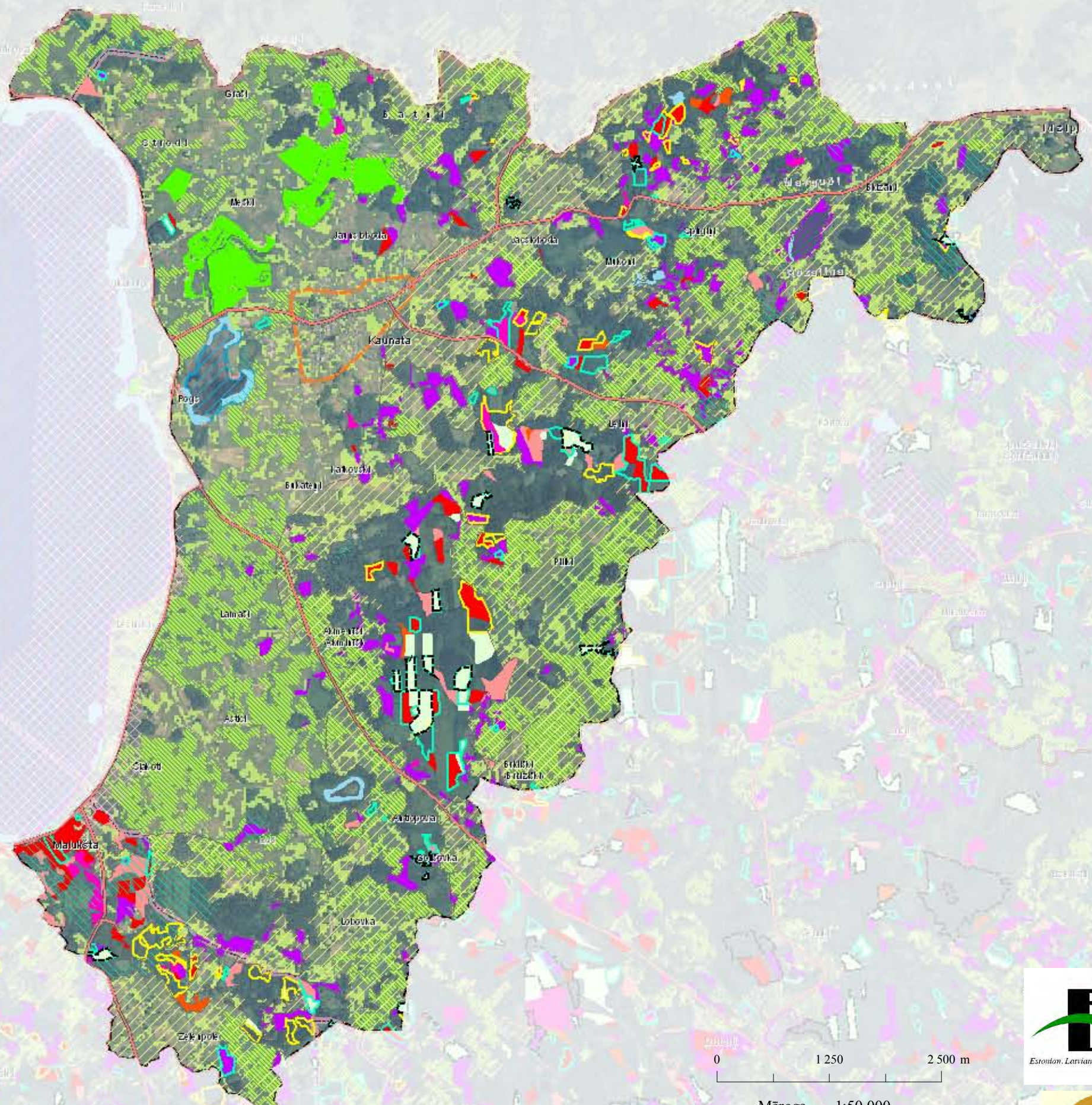
kopšana. Ainavu apsaimniekošana šo ceļu apkārtnē jānosaka par prioritāti (piemēram, piešķirami papildus atbalsta maksājumi, atvieglojumi utt.). Nav vēlama transformācija uz meža zemēm.

11. Teritorijas plānojumos visiem virszemes ūdensobjektiem jāattēlo aizsargjoslas un to aizsardzības zonas (teritorijas, kurās ir kailcirtes aizliegums u.c.).
12. Kaunatas ezers atstājams dabiskajai attīstībai ar prioritāti ūdensputnu aizsardzībai, tāpēc ezera rekultivācija vai sapropeļa ieguve nav rekomendējama. Ilgtermiņā šāda ezera ekosistēmas attīstība apdraud aizsargājamo augu sugu atradnes un atsevišķas zivju sugas. Taču, tā kā ezers ir savienots ar Rāznes ezeru un no tā iztek Rēzeknes upe, tad zivīm nodrošinātas labas migrācijas iespējas. Šāda Kaunatas ezera attīstība nodrošinās ūdensputniem piemērotu dzīves vidi arī blakus Rāznes ezeram, kura aizsardzībai nosakāmas vairākas citas prioritātes.
13. Mežu teritorijās jāsekmē meliorēto, iztaisnoto upīšu dabisko gultņu atjaunošanās (dabisko procesu, t.sk., bebru darbības rezultātā).
14. Jāizmanto ainavu telpas augstais tūrisma un rekreācijas potenciāls.

Kaunatas ainavu telpa

Bioloģiski vērtīgās un indikatorugām piemērotās teritorijas

- dabiskie meža biotopi
- potenciālie dabiskie meža biotopi
- mazais ērglis (barošanās)
- mazais ērglis (lizgdošana)
- zivju ērglis
- melnā dzilna
- lakstīgala
- kormorāns
- dumpis
- baltmugurdzenis
- tumšais kaiļgliemezis
- spožā skudra
- lielā krāšņvabole
- bioloģiski vērtīgie zālāji
- sīkspārņu kodolzonas
- izcili barošanās biotopi sīkspārņiem
- griezei piemērotas teritorijas
- potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji
- plaudis
- repsis
- zutis
- lielākie autoceļi
- ainavu telpu robežas
- pagastu robežas
- Rāznas nacionālā parka robeža

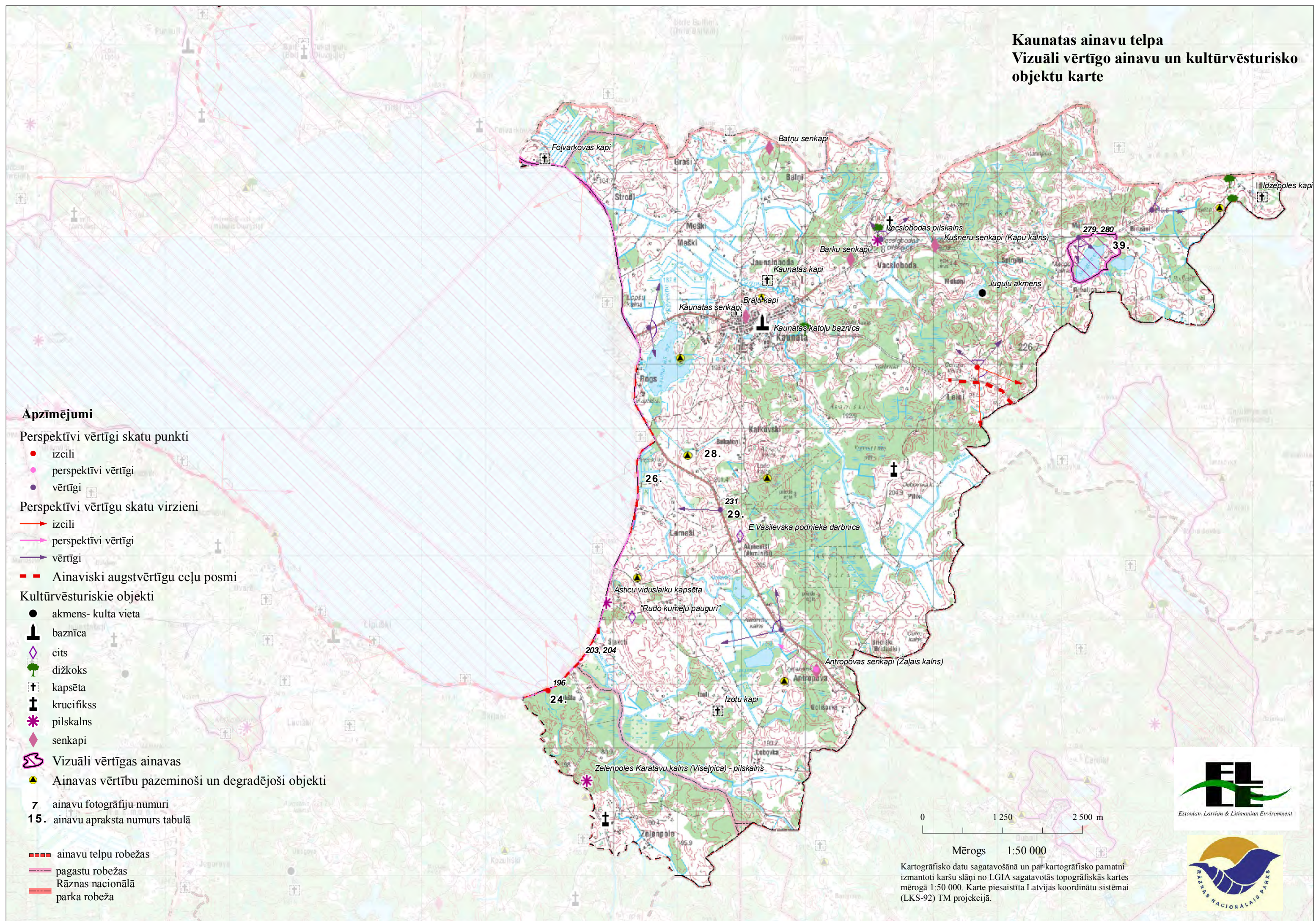
0 1 250 2 500 m

Mērogs 1:50 000

Kartogrāfisko datu sagatavošanā un par kartogrāfisko pamatni izmantoti karšu slāņi no LGIA sagatavotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000. Karte piesaistīta Latvijas koordinātu sistēmai (LKS-92) TM projekcijā.

Kaunatas ainavu telpa Vizuāli vērtīgo ainavu un kultūrvēsturisko objektu karte

Apzīmējumi

- Perspektīvi vērtīgi skatu punkti**
 - izcili
 - perspektīvi vērtīgi
 - vērtīgi
- Perspektīvi vērtīgu skatu virzieni**
 - ➔ izcili
 - ➔ perspektīvi vērtīgi
 - ➔ vērtīgi
 - Ainaviski augstvērtīgu ceļu posmi
- Kultūrvēsturiskie objekti**
 - akmens- kulta vieta
 - ✚ baznīca
 - ◇ cits
 - 🌳 dižkoks
 - ✚ kapsēta
 - ✚ krucifikss
 - ✳ pilskalns
 - ◆ senkapi
- Vizuāli vērtīgas ainavas**
 - ▲ Ainavas vērtību pazeminoši un degradējoši objekti
- 7** ainavu fotogrāfiju numuri
- 15.** ainavu apraksta numurs tabulā
- ainavu telpu robežas
- pagastu robežas
- Rāznas nacionālā parka robeža

Mērogs 1:50 000

Kartogrāfisko datu sagatavošanā un par kartogrāfisko pamatni izmantoti karšu slāņi no LĢIA sagatavotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000. Karte piesaisīta Latvijas koordinātu sistēmai (LKS-92) TM projekcijā.

Rāznas ezera ainavu telpa

Statistiskie rādītāji

Vispārējie rādītāji

Platība:

12 310 ha

Administratīvais iedalījums:

Atrodas Mākoņkalna (1938 ha), Čornajas (5157 ha), Lūznavas (3010 ha) un Kaunatas (2205 ha) pagastā (pēc novadu reformas – Rāznas novadā).

Lielākie ciemi, viensētu grupas: Veczosna, Lūznavas, Gudeļi, Markovka, Turčāni, Višķeri, Zīdi, Puncuļi, Žogotas.

Abiotiskais raksturojums

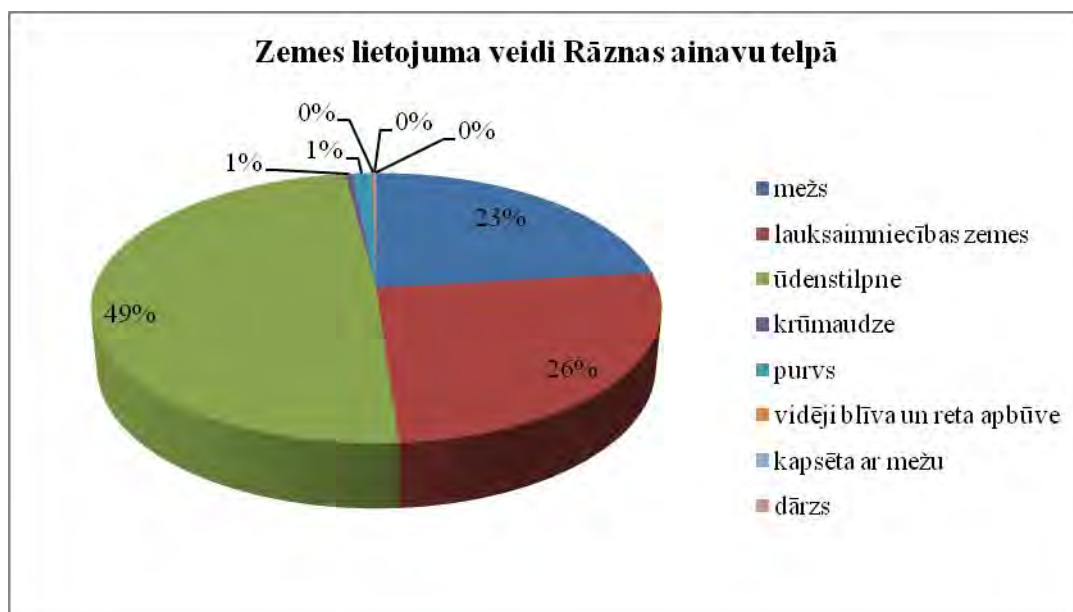
Rāznas ainavu telpas lielāko daļu aizņem morēnas nogulumi, tai skaitā tie, kas veido Rāznas ezera gultni. Ainavu telpas ziemeļrietumu daļā mozaīkveidā mijas morēnas nogulumi, kūdra un smilts ar granti (lielākoties reljefa pazeminājumos), savukārt, pauguros Rāznas ezera ziemeļrietumos – māls.

Visa ainavu telpa, izņemot nelielu teritoriju tās ziemeļrietumos, ietilpst Rāznas ezera apakšbaseinā. Tajā ūdeņus savāc vairāki lokāli ūdensobjekti – Rubčinskas strauts, Ismeru strauts un Ismeru-Žogotas ezers, Zosnas ezers, nelielu ūdensteču tīkls ap Melnā Dukstigala līci. Uz ziemeļrietumiem no Rāznas ezera atrodas daudz pārpurvotu teritoriju, kas plešas ap ūdenstilpēm un tās savienošajiem strautiem un grāvjiem. Lauksaimniecības zemēs veikta meliorācija, arī purvainajās teritorijās esošās ūdenstece daļēji taisnotas un ap tām veidots meliorācijas grāvju tīkls.

Zemes lietojuma veidi

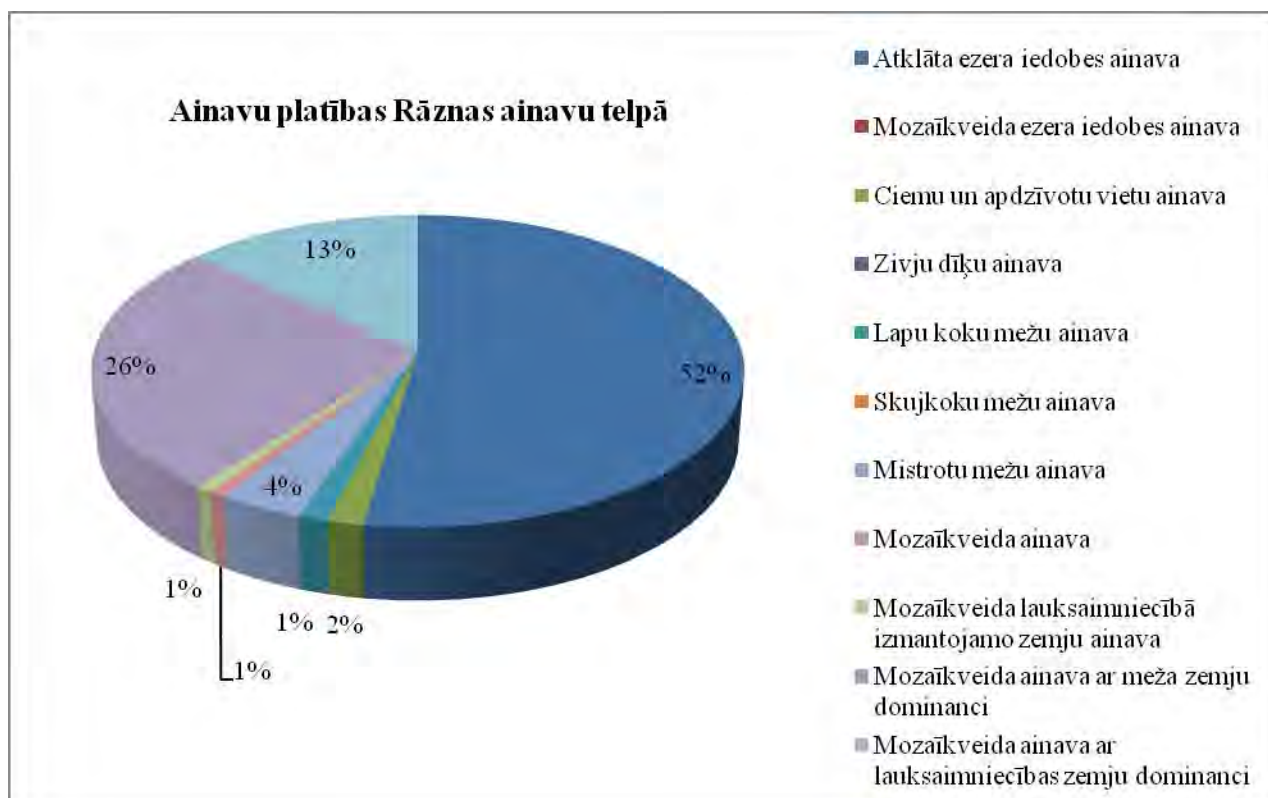
Zemes lietojuma veids*	Platība, ha
mežs	2853
lauksaimniecības zemes	3168
ūdenstilpne	6040
krūmaudze	52
purvs	165
vidēji blīva un reta apbūve	16
kapsēta ar mežu	7
dārzs	9

* sagatavots pēc LĢIA topogrāfiskā kartes mērogā 1:50 000

Ainavu platības

Ainava	Platība, ha
Atklāta ezera iedobes ainava	6495
Mozaīkveida ezera iedobes ainava	
Ciemu un apdzīvotu vietu ainava	199
Zivju dīķu ainava	
Lapu koku mežu ainava	162
Skujkoku mežu ainava	
Mistrotu mežu ainava	464
Mozaīkveida ainava	86
Mozaīkveida lauksaimniecībā izmantojamo zemju ainava	91
Mozaīkveida ainava ar meža zemju dominanci	3256
Mozaīkveida ainava ar lauksaimniecības zemju dominanci	1654

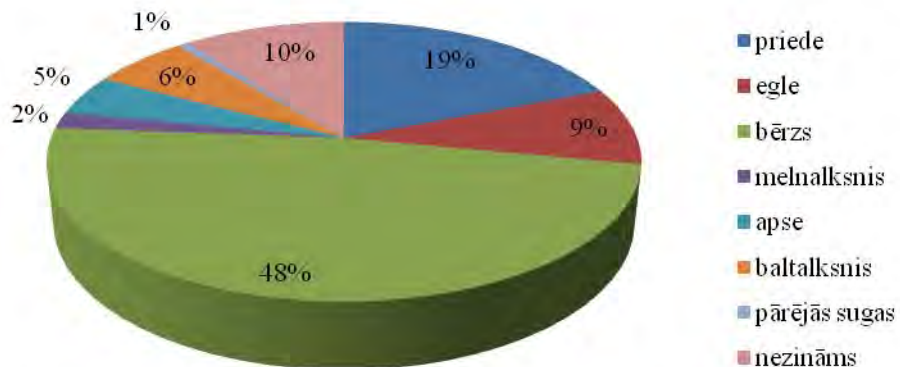

Mežaudžu statistika

Mežaudžu sadalījums pēc valdošās sugas

Valdošā suga	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
priede	267,7	19%
egle	125,9	9%
bērzs	677,3	48%
melnalksnis	26,4	2%
apse	65,3	5%
baltalksnis	87,3	6%
pārējās sugas	9,2	1%
nezināms	146,5	10%

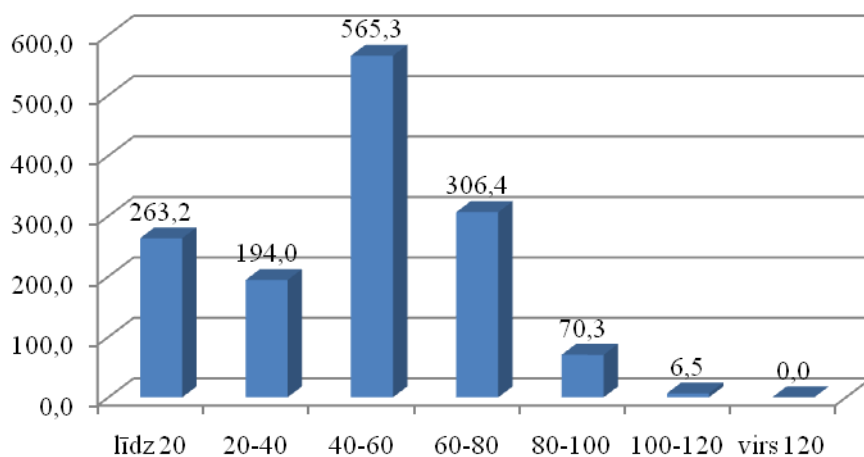
Mežaudzes pēc valdošajām sugām Rāznas ainavu telpā

Mežaudžu sadalījums pēc vecuma

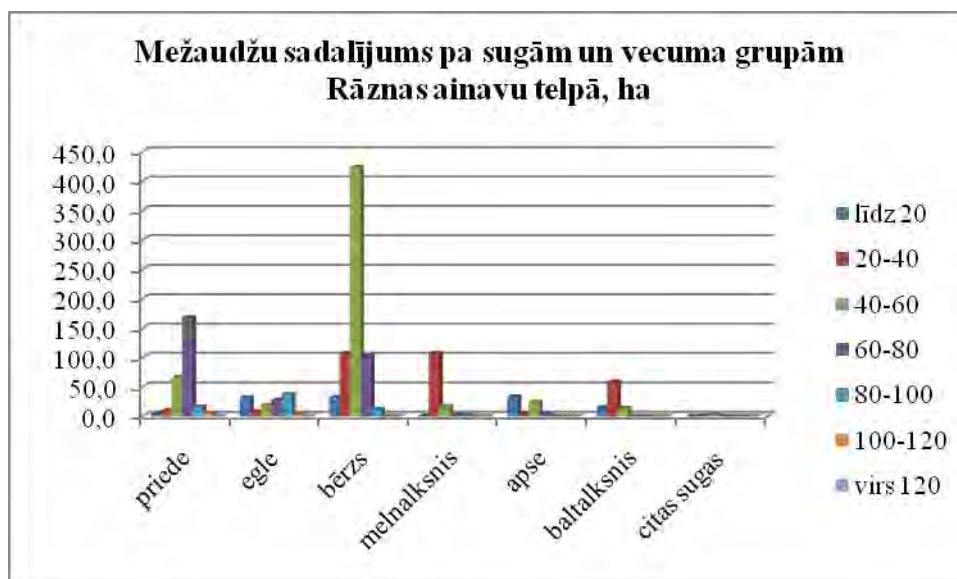
Mežaudzes vecums	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
līdz 20	263,2	19%
20-40	194,0	14%
40-60	565,3	40%
60-80	306,4	22%
80-100	70,3	5%
100-120	6,5	0%
virs 120		0%

Mežaudžu vecums Rāznas ainavu telpā, ha

Mežaudžu sadalījums pēc sugas un vecuma grupas

	Vecuma grupu platība, ha						
	līdz 20	20-40	40-60	60-80	80-100	100-120	virs 120
priede	3,4	9,9	66,4	167,9	16,0	4,1	
egle	31,8	8,0	18,7	27,6	37,5	2,4	
bērzs	31,7	106,8	423,2	103,3	12,3		
melnalksnis	0,7	106,8	16,6	2,4	1,1		
apse	33,5	4,0	24,2	3,6			
baltalksnis	15,0	58,3	14,0				
citas sugas		0,9	2,3	0,2	0,2		

Mežaudzes, kuras sasniegs ciršanas vecumu tuvāko 5 gadu laikā: 165 ha (12% no kopējās mežaudžu platības).

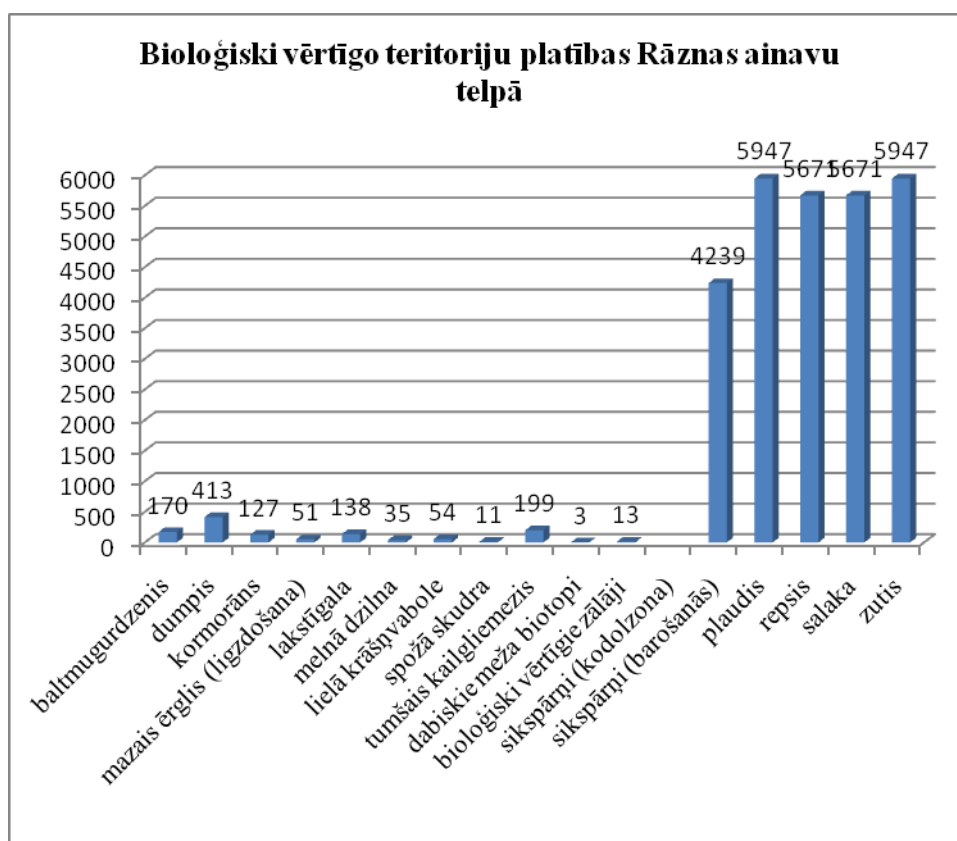
Meža teritoriju platības izmaiņas 20.gs laikā: 1920.-1930.g. – 1121 ha, 1950.-1990.g. – 2216 ha, 2007.g. – 2853 ha.

Indikatoraugiem un biotopiem piemēroto un bioloģiski vērtīgo teritoriju platības

Veids	Platība, ha
baltmugurdzenis	170
dumpis	413
kormorāns	127
mazais ērglis (ligzdošana)	51
mazais ērglis (barošanās)	870
zivju ērglis	1018
lakstīgala	138
melnā dzilna	35
lielā krāšņvabole	54
spožā skudra	11

tumšais kailgliemezis	199
dabiskie meža biotopi	3
bioloģiski vērtīgie zālāji	13
sikspārņi (kodolzona)	
sikspārņi (barošanās)	4239
plaudis	5947
repsis	5671
salaka	5671
zutis	5947
potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji	1286

Piezīme – platības, kurās iespējama mazā ērgļa barošanās, zivju ērgļa ligzdošanai piemērotās platības un potenciālo bioloģiski vērtīgo zālāju platības pārskatāmības dēļ nav iekļautas grafikā.

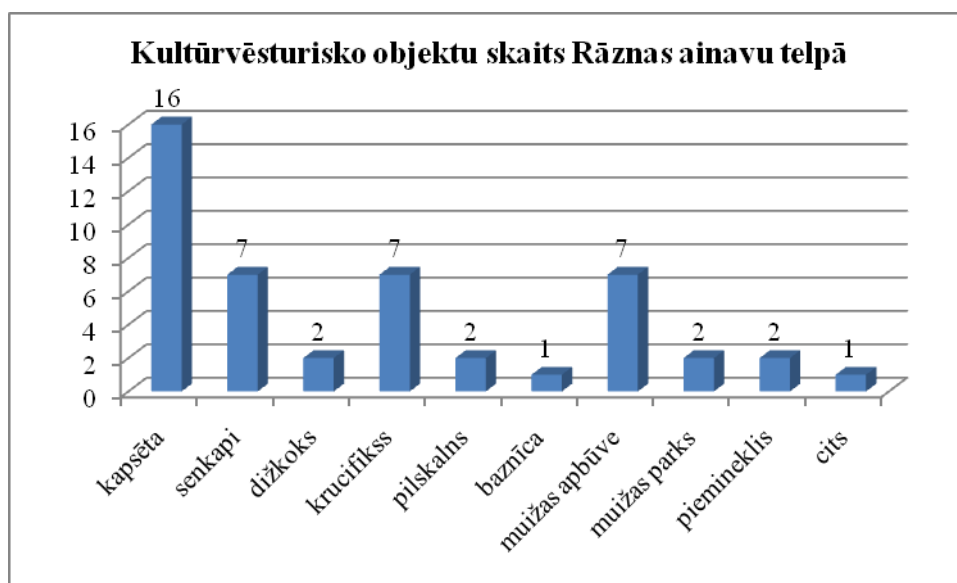
Zonējuma statistika

Zonējums	Platības no ainavu telpas			
	Pēc spēkā esošā zonējuma		Pēc DAP piedāvātā zonējuma	
	ha	%	ha	%
dabas lieguma zona	160	1%	157	1%
neitrālā zona	353	3%	284	2%
dabas parka zona	11797	96%	10408	85%

ainavu aizsardzības zona	0	0%	1492	12%

Kultūrvēsturisko objektu skaits

Veids	Skaits
kapsēta	16
senkapi	7
dižkoks	2
krucifikss	7
pilskalns	2
baznīca	1
muižas apbūve	7
muižas parks	2
pieminekļis	2
cits	1

Ainavu telpas apraksts

Pēc platības šī ir lielākā ainavu telpa RNP. Tās galvenais ainavu elements ir Rāznas ezers. Bez Rāznas ezera ainavu telpā atrodas vēl divi ievērojami RNP ezeri – Zosnas un Ismeru. Ezeru apkārtnē izveidojies liels mitraiņu komplekss, kuram liela nozīme ainavu telpas ekoloģiskajā struktūrā. Ainavu telpā ietilpst vairākas apdzīvotas vietas. Rāznas ezera krastos daudzviet izvietota apbūve.

Teritorija jau vēsturiski tikusi izmantota tūrismam un rekreācijai. Nozīmīgākie objekti – viesu nami, kempingi, peldvietas u.c. galvenokārt izvietoti Rāznas ezera krastā.

Vizuāli augstvērtīgas ainavas atrodas ezeru apkārtnē (Rāznas, Zosnas, Ismeru) ar tur sastopamajām mežu un ūdeņu saskares joslām (ezeru krastos, ezeru salās, pussalās). Savdabīga ainava vērojama Harčenku ezera un zāļu purva saskares joslā. Izcili skatu

punkti un ceļa ainavas no ceļiem P 56 (Malta – Kaunata), P 55 (Rēzekne – Dagda), Zosna – Turčāni vērojamas Rāznas ezera tuvumā, kur raksturīga plaša tālo skatu perspektīva pāri ezeram. Ļoti dažāda un izteiksmīga ainava sastopama ceļa posmā Čornaja – Melnais Dukstīgals un Bulānu apkārtnē, kur no augstākajām pauguru vietām vērojamas daudzveidīgas mozaīkveida ainavas. Ainaviski izcila ir Lūznavas muižas apkārtnē ar veco parku, pāraugušajiem platlapju kokiem, dīķiem un celiņiem. Rāznas ezers ir galvenais objekts skatu līnijās arī no citām ainavu telpām – Mākoņkalna, Lielā Liepu kalna, Kaunatas.

Neskatoties uz augstvērtīgo ainavu, Rāznas ezera apkārtnē atrodas arī ainavas vērtību pazeminoši vai pat degradējoši objekti, kuri izveidoti Latvijas okupācijas laikā un ir neveiksmīgas plānošanas piemēri – fermu kompleksi Ginevičos un Dukstīgālā, vasarnīcu un kempingu apbūve gar ezera austrumu krastu. Šie objekti pasliktinājuši ezera ekoloģisko stāvokli, jo to notekūdeņi tika un atsevišķās vietās joprojām tiek iepludināti ezerā. Daļa no šiem objektiem (Rāznā, Lesinkos, Vilkakrogā) ir labi pārskatāmi, pārvietojoties pa ceļu, un ir neiederīgi ainavā, jo to apbūves apjoms un arhitektoniskais veidols pazemina ainavas vērtību.

Lipuškos, Veczosnā, Zosnā un Lūznavā muižas apkārtnē sastopama kultūrvēsturiski vērtīga apdzīvotas vietas ainava. Lielais kultūrvēsturisko objektu skaits ainavu telpā liecina par teritorijas seno vēsturi. Ainavu telpā ir daudz arheoloģijas objektu, tai skaitā arī uz Rāznas ezera salas, kur atrodas Balbītes pilskalns. No kultūrvēstures viedokļa interesanti ir Vecstašuļu senkapi, kas ierīkoti senā dzīves vietā – pilskalnā. No tā nocietinājumiem vēl saglabājušās terases, grāvji un vaļņi. Mūsdienās kalnā atkal ir ierīkota kapsēta, ko joprojām izmanto.

Rāznas ezers jau vēsturiski ir zivsaimnieciski nozīmīgs objekts. Lai gan Rāznas ezers ir stipri ietekmēts, tajā joprojām ir atrodami retie biotopi, augu un dzīvnieku sugas. Rāznas ezera krastos vietām saglabājusies piekraste ar minerālgrunti, kas ir reti sastopams biotops, kā arī mieturaļģu audzes. Savulaik ezerā ticis pazemināts ūdens līmenis, kas kopā ar ezerā ieplūdušo piesārņojumu veicinājis ezera aizaugšanu ar niedrēm. Antropogēnās eitrofikācijas rezultātā, palielinoties ezera produktivitātei, mākslīgi tiek palielināti zivju krājumi, kā arī palielinās saimnieciski vērtīgas zivs – zandarta izplatība. Rāznas ezera piekrastes neapbūvētajā daļā vietām atrodamas dabiskās pļavas.

Ismeru (Žogotu) ezerā sastopama reta iegrimusī augu suga – mieturu hidrilla. Lielu daļa no Ismeru un Zosnas ezeru krastiem aizņem slapjie meži un mitraines.

Tā kā Rāznas ezera apkārtnē ir intensīvi apdzīvota, tad zīdītājiem labvēlīgāki apstākļi ir ainavu telpas ziemeļu daļā, kas tiek izmantota kā pārvietošanās koridors.

Vēlamā ainavu struktūra un attīstības priekšnosacījumi

Rāznas ezers saglabāts ekoloģiski labā kvalitātē kā vāji eitrofs ezers. Rāznas ezerā sastopamas repšu un salakas populācijas, jo tās labi indicē ezera kvalitāti. Ezera krastu apaugums nepārsniedz 5 % no ezera kopplatības. Rāznas ezerā saglabāta piekraste ar dominējošu minerālgrunti un mieturaļģu audzēm.

Rāznas ezera krasta posmā Malukšta – Vilkakrogs galvenokārt būtu vēlams attīstīt kā publiski pieejamu tūrisma infrastruktūru. Šajā krasta posmā izvietotā apbūve nerada piesārņojuma slodzi uz ezeru un nekontrastē ar ainavu.

Rāznas ezera un tā krasta zonas resursu izmantošanai un attīstībai ir izveidota vienota, dabai draudzīga un ilgtspējīga apsaimniekošanas sistēma.

Ismeru un Zosnas ezeri saglabāti kā dabīgi eitrofi ezeri ar iegrimušo un peldaugu augāju, un šiem ezeriem lielāko daļu krasta joslas veido slīkšņu, mežu un mitraiņu kompleksi.

Ainavu telpas ziemeļu daļā starp Ismeru, Zosnas un Rāznas ezeriem saglabātas dabiskās ūdenstece (Ismeru, Rubčinskas strauti), to hidroloģiskais režīms netiek mākslīgi regulēts. Ezerus savienojošo ūdensteču apkārtnē esošajās platībās sastopami slapjie mežu tipi un mitraiņu kompleksi (Harčenku purvs, Zosnas mitraīne), saglabājot to esošo aizsardzības režīmu.

Dukstigala līča apkārtnē saglabāta mozaīkveida ainavu struktūra. Saglabātas esošās vizuāli augstvērtīgās un izcilās ainaviskās vērtības. Ainavu telpā Rāznas un Ismeru ezeri ir labi pārskatāmi, pārvietojoties pa tuvākajiem ceļiem. Saglabātas publiskas piekļuves vietas Rāznas ezeram, ceļi atjaunoti tā, lai ezeram varētu apbraukt apkārt. Saglabāts un apsaimniekots Lūznavas muižas parks.

Rāznas ezers ir viens no apmeklētākajiem tūrisma un atpūtas objektiem reģionā, tā apkārtnē izveidota kvalitatīva un videi draudzīga (t.sk. ainavas vērtību neapdraudoša) tūrisma infrastruktūra.

Ainavu telpas ziemeļu daļā saglabāta mozaīkveida ainavu struktūra ar apsaimniekotām lauksaimniecības zemēm un apdzīvotām viensētām. Lauksaimniecības zemēs dominē ilggadīgie un bioloģiski vērtīgie zālāji ar atsevišķiem aramzemju un tūrumu ieslēgumiem. Ievērojamās platībās sastopami bioloģiski vērtīgie zālāji.

Ainavu telpas mežu struktūrā dominē slapjie mežu tipi.

Ainavu telpā akcentēti un izcelti kultūrvēsturiski nozīmīgi objekti.

Ierobežojumi vēlamās ainavu struktūras sasniegšanai

Pasliktinās Rāznas ezera kvalitāte, jo pieaug eutrofikācija. Ezera krastos palielinās apaugums. Pašreizējo piesārņojuma samazināšanos radījusi ekonomiskās situācijas pasliktināšanās, nevis konkrēti aizsardzības pasākumi. Joprojām nav realizēti atsevišķi apsaimniekošanas pasākumi, kuri ierosināti jau 90. gadu sākumā veiktajā izpētē. Lai veiktu ezera kvalitātes uzlabojošus vai saudzējošus pasākumus, trūkst informācijas un pētījumu par Rāznas ezera ornitofaunu.

Mitraiņu kompleksus ainavu telpas ziemeļu daļā ietekmējuši savulaik veiktie meliorācijas pasākumi.

Nav veikta dabisko meža biotopu ekspertīze potenciālajās DMB vietās. Lūznavas muižā un parkā nav veikti visi vēlamie apsaimniekošanas pasākumi.

Atsevišķās vietās novērojama lauksaimniecības zemju (t.sk. pļavu) un ceļmalu aizaugšana, kā arī ezeru krasta joslu aizaugšana ar krūmiem un niedrēm. Šie faktori pazemina ainavas uztveres iespējas un vizuālo kvalitāti.

Atsevišķās vietās, veidojot apstādījumus pie apbūves teritorijām (piem. ceļmalā pie Ismeru ezera), tiek aizsegti vizuāli pievilcīgi skati. Pie ceļiem Rāznas ezera krastā trūkst vietu, kur apstāties un vērot ainavas.

Trūkst pētījumu par ezeru floru, biotopiem un mitraiņu kompleksiem ainavu telpas ziemeļu daļā.

Savulaik Rāznas ezera austrumu krastā izveidota apbūve rekreācijai, nesakārtojot to ūdensapgādes un kanalizācijas inženierkomunikācijas. Izveidotā apbūve lielākoties nav arhitektoniski veiksmīga un kontrastē ar ainavu.

Iespējas sasniegt vēlamo ainavu struktūru, priekšlikumi ainavas izmantošanai un apsaimniekošanai

1. Veikt pasākumus Rāznas ezera ūdens kvalitātes aizsardzībai. Apzināt visus piesārņojuma avotus un novērst vai maksimāli samazināt to ietekmi uz ezera ekosistēmu. Rāznas ezeram kā atsevišķam ūdensobjektam prioritāri veicams novērtējums un rīcības plāna izstrāde Daugavas baseina apsaimniekošanas plāna ietvaros.
2. Lai saglabātu Rāznas ezeru vismaz pašreizējā kvalitātē kā vāji eitrofu, ezera aizsardzība nosakāma kā prioritāte (t.sk. aizsargājamās krastu biotopu ar minerālgrunti, iegrimušo augu sugu, lašveidīgo zivju sugu utt.).
3. Rāznas ezerā pieļaujama niedru pļaušana gan ledus, gan bezledus periodā (jūlija beigās, augustā), izvēcot nopļauto materiālu no ezera. Pirms niedru pļaušanas jāprecizē ornitoloģiski nozīmīgie niedrāji. Pļaušana veicama vairākās vietās, izpļaujot tikai daļu no niedrājiem vai veidojot tos mozaīkveidā. Prioritāri izpļaujamas teritorijas, kur niedres veidojušās pēdējos gadu desmitos. Nepieciešams samazināt jau pašreizējo niedrāju platības un sekot, lai ezera aizaugums nepārsniedz 5%. Niedru pļaušana veicinās nozīmīgo biotopu (piekrastes ar minerālgrunti) atjaunošanos un palēninās ezera novecošanos. Pēc niedru pļaušanas izpļautajās teritorijās jāveic monitorings, lai izvērtētu niedru pļaušanas ietekmi uz ezera biotopiem. Ja netiek novērota negatīva ietekme uz ezeru, tā biotopiem, floru un faunu, pļaujāmās niedru platības ieteicams palielināt, lai sekmētu ezera stāvokļa uzlabošanos.
4. Apbūves teritorijās Rāznas un citu ezeru aizsargjoslās stingri jākontrolē notekūdeņu attīrīšana. Individuālām viensētām, pirtīm jāizveido notekūdeņu hermētiski krājrezervuāri vai attīrīšanas iekārtas (objektiem ārpus ezerdobes). Nav pieļaujama notekūdeņu iepludināšana ezerā. Lielāka apjoma teritorijas apbūvei (viesu nami, atpūtas kompleksi u.c.) ezeru un upju aizsargjoslās,

jāparedz notekūdeņu izvešana vai pilna cikla attīrīšanas iekārtas. Ciemos un blīvi apbūvētās teritorijās jānodrošina centralizēta ūdensapgāde un notekūdeņu savākšana. Primāri apbūve attīstāma esošajās un vecajās mājvietās. Zosnas, Veczosnas un Čornajas ciemos un apdzīvotās vietās attīrīšanas iekārtas ierīkojamas tā, lai izplūde būtu ārpus Rāznas ezera sateces baseina. Jāsakārto un jāierīko ūdensapgādes un kanalizācijas tīkli Rāznas ezera krasta posmā Rogs – Vilkakrogs. Notekūdeņu izplūde arī pēc attīrīšanas nav pieļaujama Rāznas ezerā, tā jānovada uz Rēzeknes upes baseinu.

5. Nav pieļaujama jaunas pastāvīgās apbūves izvietošana starp ceļu un ezeru Zosnas līcī, kā arī ceļa posmā Gineviči – Malukšta. Nav vēlama jaunas pastāvīgās apbūves izvietošana starp ceļu un ezeru posmā Malukšta – Foļvarkova. Jebkura veida apbūvei Rāznas ezera krastos jāiekļaujas teritorijas ainavā, tā nedrīkst ieņemt dominējošu lomu vai kontrastēt ar apkārtnes ainavu.
6. Ezeru krastmalu ainavas var kopt, izcērtot pamežu, krūmus, izņemot vietas, kur sastopamas slīkšņas vai pārmitras krasta joslas vismaz aizsargjoslas platumā ap ietekošajām vai iztekošajām ūdenstecēm. Prioritāri skatu atsegšana uz ezeriem un krastmalu tīrīšana pieļaujama bijušajās lauksaimniecības zemēs. Krastu kopšana veicama noteiktos posmos skatu līnijās no ceļiem un pie publiskiem atpūtas objektiem maksimāli līdz 200 m garumā, pie viensētām un individuāliem atpūtas objektiem līdz 50 m garumā, pie tam vēlams 2/3 no ezera krasta saglabāt dabiski neizmainītas. Veicot krastu kopšanu garākā posma, tā jāveic, atstājot pamīšus dabiskas un apsaimniekotas joslas. Rāznas ezera krastos ainavu uztveres iespēju nodrošināšanai veicama arī niedru pļaušana (piem. Zosnas līcī, Lipušku apkārtnē). Krasta joslās transformācija pieļaujama atsevišķās sausās vietās uz bijušajām lauksaimniecības zemēm. Aramzemēs, pie ezeriem, būtu vēlams veidot vagas paralēli ezera krastam.
7. Bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai mežos galvenajā un kopšanas cirtēs jāsaglabā šādas mežaudzes struktūras:
 - vismaz 10 dzīvotspējīgus vecākos un lielāko izmēru kokus uz 1 ha, vispirms izvēloties ozolu, liepu, priedi, osi, gobu, vīksnu, kļavu, kā arī bērzu, apsi, melnalksni, tad izvēlas kokus ar lieliem un resniem zariem, dobumainus kokus un kokus ar deguma rētām.
 - vismaz 10 lielāko izmēru kritālas uz 1 ha,
 - vismaz 10 lielāko izmēru stubeņus vai sausokņus uz 1 ha,
 - cirmās jāzaglabā neskartas mitras mikroieplakas (teritorijas līdz 0,1 ha ar atšķirīgu mitruma režīmu un atšķirīgu mežaudzes sastāvu),
 - pārejas joslā, no meža uz nemeža ekosistēmām, jāzaglabā necirstas meža joslas tādā platumā, kas nav mazāks par mežaudzes pirmā stāva vidējo augstumu.
8. Lai novērstu mežu fragmentāciju, nav ieteicama jaunu ceļu būve meža masīvā uz dienvidiem no Lūznavas.
9. Lai nesamazinātu esošo bioloģisko daudzveidību un saglabātu slapjo mežu nozīmi ainavu struktūrā, nav ieteicama jaunu meliorācijas sistēmu būve visos

ainavu telpas mežos un veco meliorācijas sistēmu rekonstrukcija mitraiņu kompleksā ainavu telpas ziemeļu daļā.

10. Cirsma visos mežos jāveido, maksimāli imitējot dabiskus procesus – jācenšas neveidot taisnstūrveida, kvadrātveida cirsmas ar taisnām cirsmu malām.
11. Jāveic mežaudžu inventarizācija potenciālajās DMB vietās un sugu un biotopu aizsardzībai jāveido mikroliegumi.
12. Rāznas nacionālā parka valdījumā esošajos mežos potenciālie dabiskie meža biotopi (atlasīti Meža valsts reģistrā pēc 7. pielikumā dotajiem kritērijiem) un dabā konstatēties dabiskie meža biotopi jāatstāj neskarti dabiskai attīstībai. Pārējos nacionālā parka valdījumā esošajos mežos ciršanas vecumu sasniegušajās audzēs jāsaimeņo ar nekailciršu metodēm, jāpielieto pakāpeniskās izlases, grupu izlases cirtes.
13. Nav pieļaujama hidroloģiskā režīma maiņa Ismeru, Rubčinskas un Zosnas ezeru, kā arī Rubčinskas un Ismeru strautu apkārtnes teritorijās, ja tā nav saistīta ar dabas vērtību aizsardzību (hidroloģiskā režīma atjaunošana). Šajās vietās ir jānodrošina neiejaukšanās režīms. Harčenu zāļu purvam jānodrošina tāds hidroloģiskais režīms, lai nepieļautu tā aizaugšanu.
14. Rāznas ezera salās, kur nav sastopamas mežaudzes, veicama ezera salu attīrīšana no krūmiem un kritušajiem kokiem, šīs vietas pielāgojot ūdensputnu ligzdošanas vajadzībām.
15. Rāznas ezera krastos nav pieļaujama jaunas blīvas apbūves veidošanās – t.i. ciemi, vasarnīcu rajoni u.c.
16. Teritorijai ir augsts tūrisma potenciāls, kurš tiek izmantots tikai daļēji, tāpēc tas jāturpina attīstīt, izvēloties dabai draudzīgus un ilgtspējīgus risinājumus.
17. Jāveicina ainavas pieejamība, atsedzot skatus uz ainavu, jāierīko atpūtas vietas, tualetes, auto novietošanas laukumi, skatu vietas pie autoceļiem P55 un P56 Rāznas ezera tuvumā. Ceļu ainavas skatu atvēršana – ceļmalu sakopšana, pļaušana un skatus aizsedzošu koku sējeņu ciršana, atsevišķās vietās paredzēt pieklūšanu ezeram.
18. Ezeru apkārtnes ainavu telpā jaunas apbūves veidošana pieļaujama tikai, iepriekš rūpīgi izvērtējot tās arhitektonisko veidolu. Nepieciešams saglabāt ainavu telpai individuālās apbūves īpatnības un raksturu. Detālplānojumu izstrādē nepieciešams ainavu arhitekta atzinums par paredzētās darbības ietekmi uz ainavu un ieteikumi ainavu saudzējošiem vai uzlabojošiem pasākumiem. Primāri apbūve attīstāma esošajās un vecajās mājvietās. Jāizmanto vēsturiskās apbūves elementi – divslīpu jumti, koka apdare, neuzkrītoši krāsu toņi. Nav pieļaujama daudzstāvu un liela apjoma apbūve (ne mūra, ne ķieģeļu ēkas, fermu kompleksi) ainaviski nozīmīgajās vietās. Vērtējot objektu ietekmi uz ainavu, uzmanība pievēršama gan skatu līnijām no ceļiem vai skatu vietām, gan skatu līnijām no ezera.

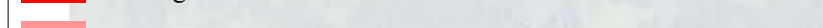
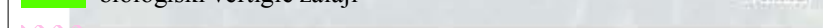
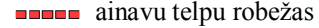
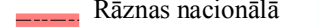
19. Jāatsedz pils fasāde Lūznavas parkā, atbrīvojoties no tūju stādījumiem, jāatsedz skatu līnijas uz dīķi, jāatjauno ceļu segumi, soliņi un atkritumu tvertnes Lūznavas muižas parkā. Zosnas muižas kompleksam nepieciešama muižas parka inventarizācija un sakopšana, atstājot vērtīgākos kokaugu eksemplārus. Pieļaujama saudzīga un pārdomāta skata atsegšana uz ezera salām, ņemot vērā krasta erozijas draudus.
20. Pašvaldībām jāizdod saistošie noteikumi attiecībā uz publisko ezeru izmantošanu, kuros kompetences ietvaros jāparedz izmantošanas kārtība. Administrējot ezera apsaimniekošanu, pašvaldībām jāveicina, lai piekrastes zemju īpašniekiem tiktu nodrošinātas lielākas prioritātes attiecībā uz zveju un tās nosacījumiem kā pārējiem iedzīvotājiem.
21. Jāsekmē meliorēto un iztaisnoto strautu dabisko gultņu atjaunošanās dabisko (piem., bebru darbība) faktoru rezultātā.
22. Lai nodrošinātu dzīvotnes un barošanās iespējas sikspārņiem, jā saglabā lineāri ainavu elementi (koku un krūmu rindas) atklātajā ainavā, it īpaši virzienā uz ezeriem. Tāpat saglabājami veci, dobumaini koki, tai skaitā Zosnas muižas parkā, kapsētās, gar ezeru krastiem un uz ezeru salām. Sikspārņiem draudzīgi apsaimniekojami visa veida pagrabi, it īpaši lielie muižas pagrabi, un baznīcas.
23. Tā kā fermu atjaunošana tiešā Rāznas ezera tuvumā nav vēlama, tad, attīstot šīs teritorijas, perspektīvā jāmeklē bijušajiem fermu kompleksiem (Ginevičos, Žogotās) citi izmantošanas veidi. Veicot teritoriju apkārtnes sakopšanu un ēku rekonstrukciju, iespējams tās pārveidot un piešķirt šādiem objektiem pavisam citu nozīmi.
24. Nav vēlama skatu līniju aizsegšana uz ainaviski nozīmīgiem objektiem (piem. ezeriem), izvietojot būves vai apstādījumus. Apstādījumiem nosakāms maksimālais augstums.
25. Rāznas ezeram jānodrošina publiska pieejamība, pašvaldībām saglabājot servitūta ceļus un pašvaldību zemes īpašumus ezera krastā. Šo teritoriju uzturēšanai jānodrošina apsaimniekotājs. Attīstot sabiedriski nozīmīgus objektus (piem., laivu piestātne, glābšanas stacija utml.), tie prioritāri veidojami uz pašvaldības vai valsts zemēm.
26. Teritorijās starp ceļiem un Rāznas ezeru, veicot būvniecību un iekārtojot saimniecības ēkas (šķūņus, kūtis u.tml.), nav pieļaujama ainavas vērtību pazemināšana (ilglaicīgi izvietojot būvmateriālus vai to pārpalikumus, lūžņus u.tml.).
27. Jāveic papildus pētījumi par Zosnas mitraines un Harčenu purva apkārtnes teritorijām, nosakot tām atbilstošu aizsardzības režīmu arī zonējumā.
28. Jāsekmē lauksaimniecības zemju apsaimniekošana, t. sk. bioloģiski vērtīgo un ilggadīgo zālāju uzturēšana. Jāveicina zemes apsaimniekotāju pieteikšanās

NATURA 2000 un *Agrovides* pasākumu maksājumiem. Jāpalielina bioloģiski vērtīgo zālāju platības.

29. Izcelt ainavā kultūras pieminekļus un objektus, kuri atrodas blakus iecienītākajiem apmeklētāju maršrutiem (piem., pilskalni, kapsētas).
30. Jāveic kompleksa izpēte par Rāznes ezeru un citiem ainavu telpas elementiem. Ainavu telpā veicams monitorings prioritāri aizsargājamajām dabas vērtībām – ezeru piekrastes biotopiem, iegrimušajiem ūdensaugiem, repsim, salakai, sīgai.

Rāznas ezera ainavu telpa

Bioloģiski vērtīgas un indikatorsugām piemērotās teritorijas

- dabiskie meža biotopi
- potenciālie dabiskie meža biotopi
- ekoloģiski nozīmīgas teritorijas
- mazais ērglis (barošāns)
- mazais ērglis (līdzdošana)
- zivju ērglis
- melnā dzilna
- lakstīgala
- kormorāns
- dumpis
- baltmugurdenis
- tumšais kailgliemezis
- spoža skudra
- lielā krāšņvabole
- bioloģiski vērtīgie zālāji
- izcili barošāns biotopi sikspārņiem
- griezei piemērotas teritorijas
- potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji
- plaudis
- repsis
- salaka
- zutis
- lielākie autoceļi
- ainavu telpu robežas
- pagastu robežas
- Rāznas nacionālā parka robeža

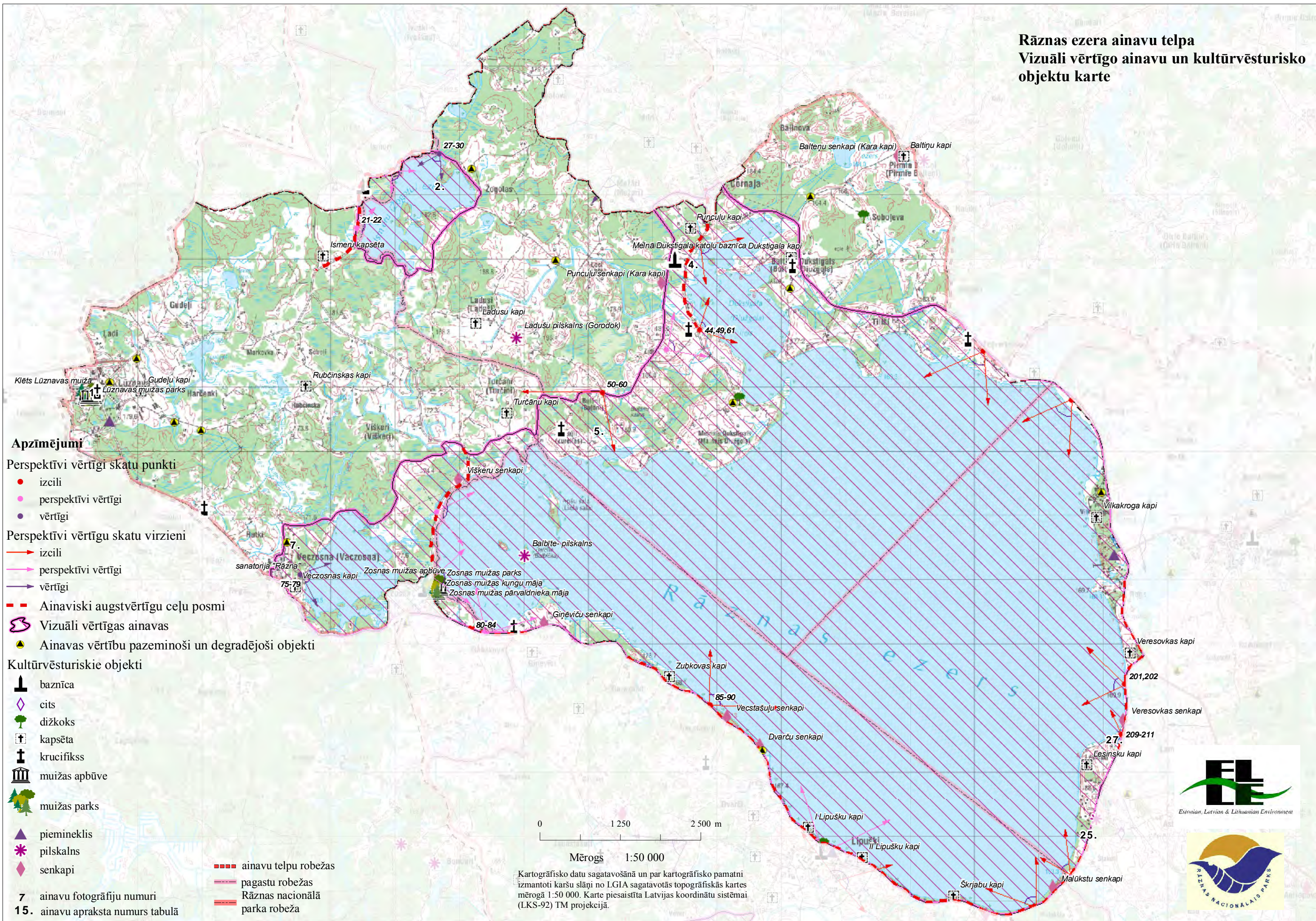
0 1 250 2 500 m

Mērogs 1:50 000

Kartogrāfisko datu sagatavošanā un par kartogrāfisko pamatni izmantoti karšu slāņi no LGIA sagatavotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000. Karte piesaistīta Latvijas koordinātu sistēmai (LKS-92) TM projekcijā.

Rāznas ezera ainavu telpa Vizuāli vērtīgo ainavu un kultūrvēsturisko objektu karte

- Apzīmējumi**
- Perspektīvi vērtīgi skatu punkti
 - izcili
 - perspektīvi vērtīgi
 - vērtīgi
 - Perspektīvi vērtīgu skatu virzieni
 - izcili
 - perspektīvi vērtīgi
 - vērtīgi
 - - - - - Ainaviski augstvērtīgu ceļu posmi
 - 🌀 Vizuāli vērtīgas ainavas
 - 🚧 Ainavas vērtību pazeminoši un degradējoši objekti
 - Kultūrvēsturiskie objekti**
 - ✚ baznīca
 - ◇ cits
 - 🌳 dižkoks
 - ✚ kapsēta
 - ✚ krucifikss
 - 🏛️ muižas apbūve
 - 🌳 muižas parks
 - 🏛️ piemineklis
 - ✳️ pilskalns
 - ♦ senkapi
 - 7 ainavu fotogrāfiju numuri
 - 15. ainavu apraksta numurs tabulā

Mērogs 1:50 000

Kartogrāfisko datu sagatavošanā un par kartogrāfisko pamatni izmantoti karšu slāņi no LGIA sagatavotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000. Karte piesaistīta Latvijas koordinātu sistēmai (LKS-92) TM projekcijā.

Čornajas ainavu telpa

Statistiskie rādītāji

Vispārējie rādītāji

Platība:

2402 ha

Administratīvais iedalījums:

Atrodas Čornajas (1905 ha) un Lūznavas (497 ha) pagastos (pēc novadu reformas – Rāznas novadā).

Lielākie ciemi, viensētu grupas: Čornaja, Mežāri, Mitri, Bratova, Kolpaki, Īvuški, Ismeri.

Abiotiskais raksturojums

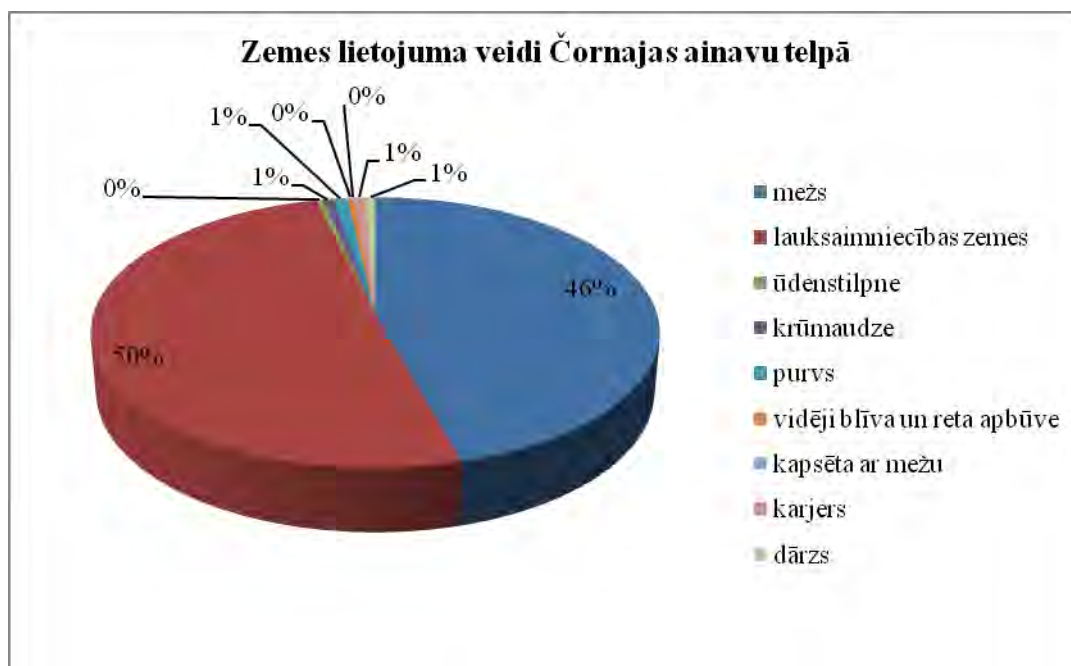
Ainavu telpas austrumu daļā dominē morēnas nogulumi, savukārt ziemeļu un rietumu daļā dominējošie ir kūdras un smilts-grants nogulumi. Reljefs samērā līdzens, ar nelieliem saposmjuumiem, izteiktāki pauguri ir ainavu telpas austrumu un ziemeļrietumu daļā.

Samērā nelielajā ainavu telpā ir trīs apakšbaseinu ūdensšķirtne – no teritorijas dienvidu daļas notece veidojas uz Rāznas ezeru (caur Ismeru strautu), no ziemeļu daļas – uz Rēzeknes upi caur Revas upīti, Vagaļu strautu un Geikinu strautu. No ainavu telpas ziemeļrietumu daļas notece veidojas uz Rēzeknes vidusteces apakšbaseinu caur Kovšas upi. Teritorijā veikta meliorācija, it sevišķi plašajā pazeminājumā ap Īvušku ezeru.

Zemes lietojuma veidi

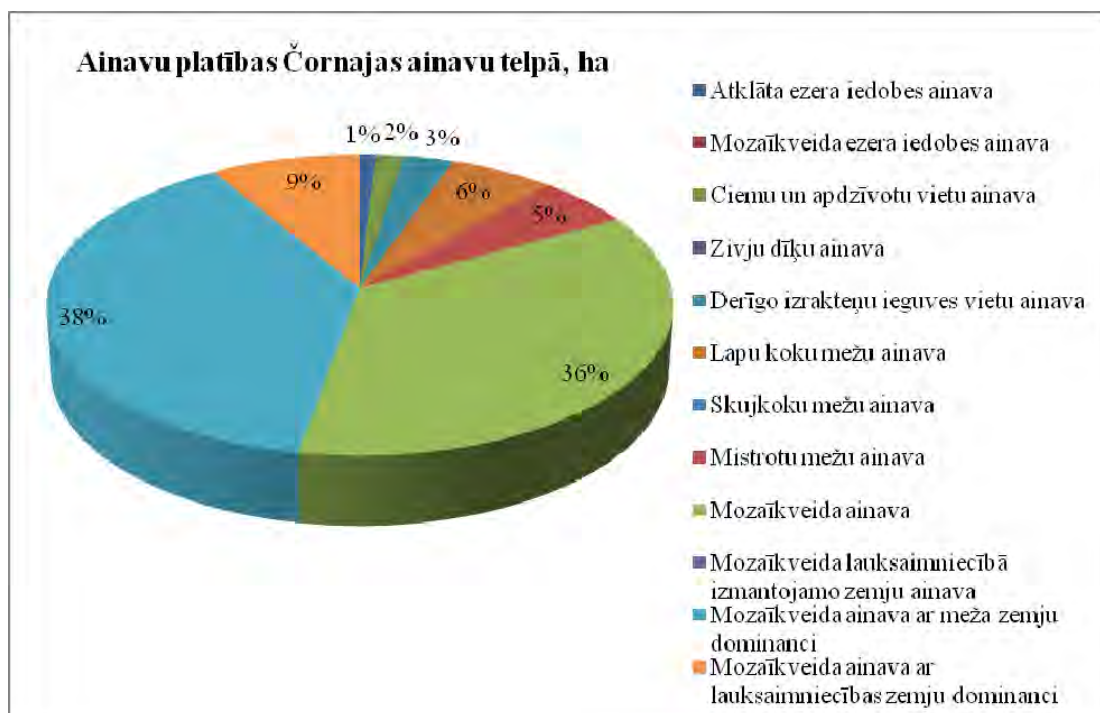
Zemes lietojuma veids*	Platība, ha
mežs	1098
lauksaimniecības zemes	1212
ūdenstilpne	10
krūmaudze	15
purvs	23
vidēji blīva un reta apbūve	9
kapsēta ar mežu	1
karjers	18
dārzs	15

* sagatavots pēc LĢIA topogrāfiskā kartes mērogā 1:50 000

Ainavu platības

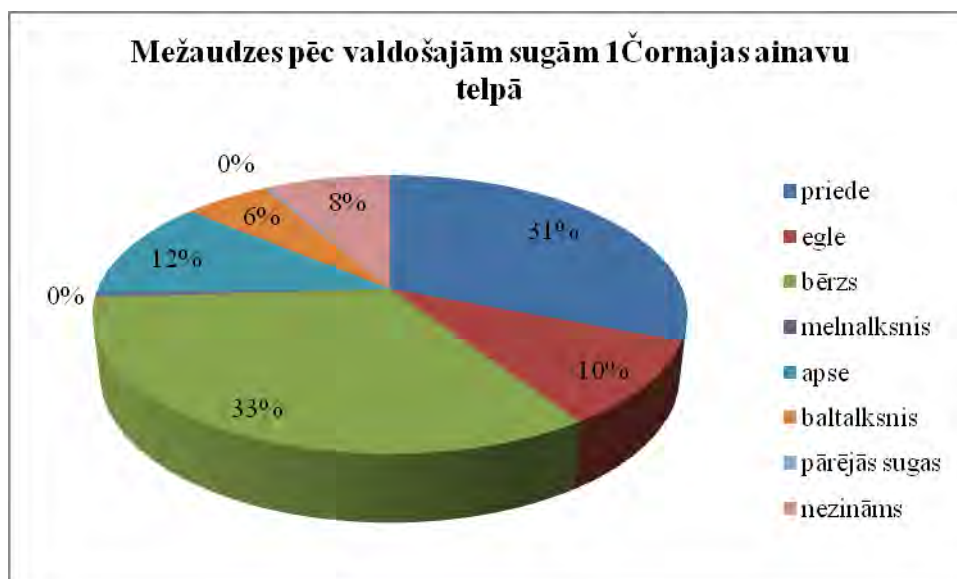
Ainava	Platība, ha
Atklāta ezera iedobes ainava	23
Mozaīkveida ezera iedobes ainava	
Ciemu un apdzīvotu vietu ainava	39
Zivju dīķu ainava	
Derīgo izrakteņu ieguves vietu ainava	69
Lapu koku mežu ainava	147
Skujkoku mežu ainava	
Mistrotu mežu ainava	132
Mozaīkveida ainava	870
Mozaīkveida lauksaimniecībā izmantojamo zemju ainava	
Mozaīkveida ainava ar meža zemju dominanci	935
Mozaīkveida ainava ar lauksaimniecības zemju dominanci	209

Mežaudžu statistika

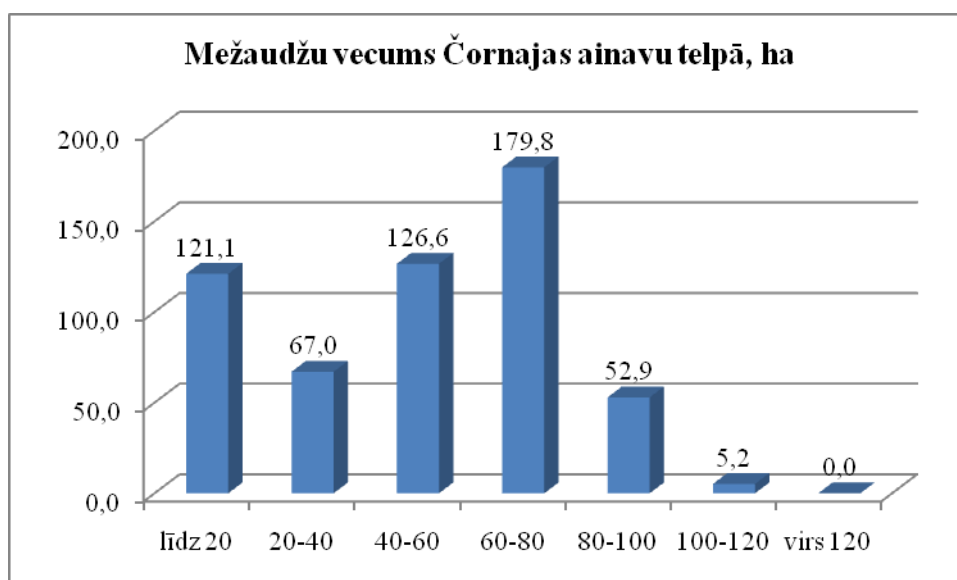
Mežaudžu sadalījums pēc valdošās sugas

Valdošā suga	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
priede	170,8	31%
egle	54,5	10%
bērzs	183,9	33%
melnalksnis	2,0	0%
apse	64,6	12%
baltalksnis	31,0	6%
pārējās sugas	1,7	0%
nezināms	44,1	8%

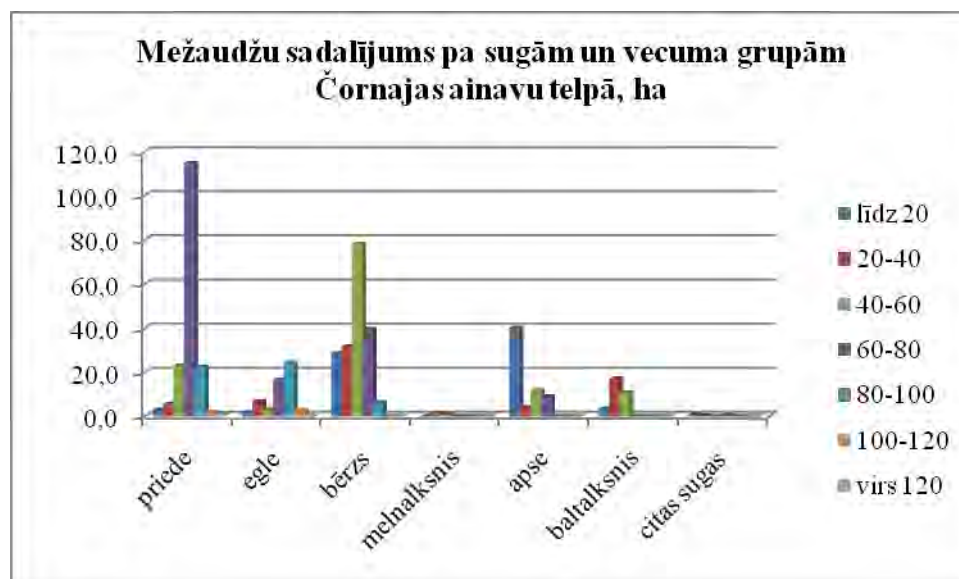
Mežaudžu sadalījums pēc vecuma

Mežaudzes vecums	Platība, ha	Procentos no mežaudžu platības ainavu telpā
līdz 20	121,1	22%
20-40	67,0	12%
40-60	126,6	23%
60-80	179,8	33%
80-100	52,9	10%
100-120	5,2	1%
virs 120		0%

Mežaudžu sadalījums pēc sugas un vecuma grupas

	Vecuma grupu platības, ha						
	līdz 20	20-40	40-60	60-80	80-100	100-120	virs 120
priede	2,8	5,5	22,8	114,7	22,3	1,8	0,9
egle	1,6	6,7	2,9	16,5	24,3	2,4	
bērzs	28,6	31,6	78,1	39,4	6,3		
melnalksnis		1,5	0,5				
apse	40,0	4,1	11,6	8,9			
baltalksnis	3,3	17,0	10,7				
citas sugas	0,7	0,3		0,4			

Mežaudzes, kuras sasniegs ciršanas vecumu tuvāko 5 gadu laikā: 78 ha (14% no kopējās mežaudžu platības).

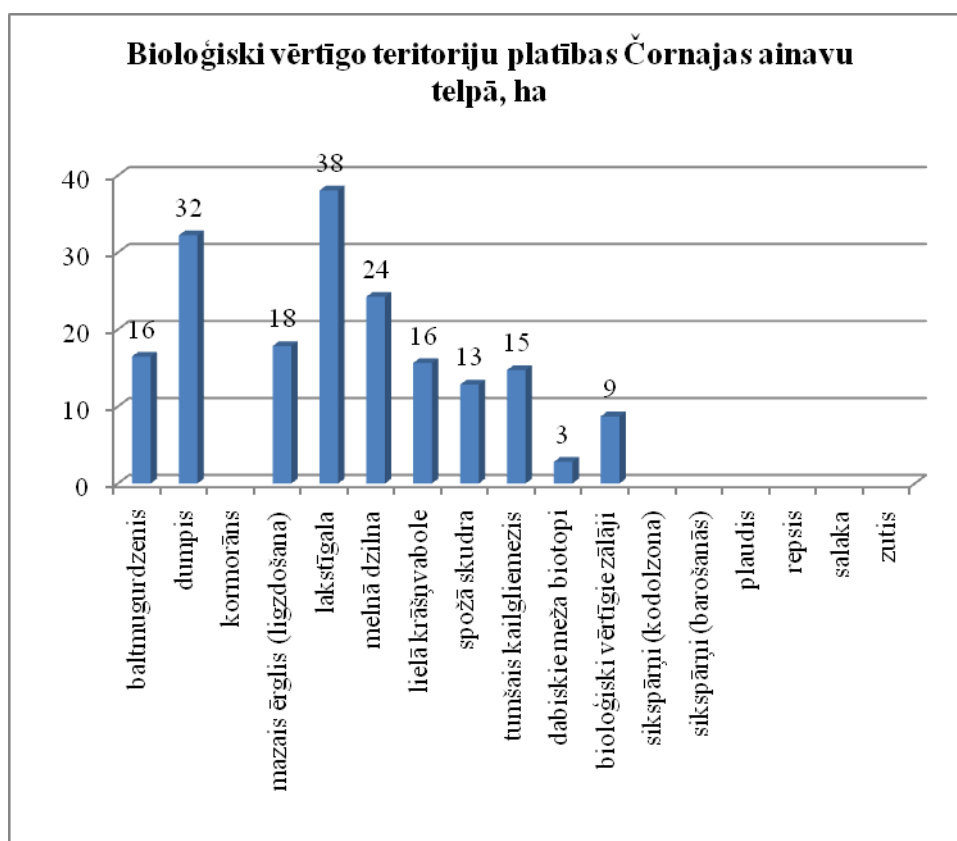
Meža teritoriju platības izmaiņas 20.gs laikā: 1920.-1930.g. – 741 ha, 1950.-1990.g. – 951 ha, 2007.g. – 1102 ha.

Indikatoraugiem un biotopiem piemēroto un bioloģiski vērtīgo teritoriju platības

Veids	Platība, ha
baltmugurdzenis	16
dumpis	32
kormorāns	
mazais ērglis (ligzdošana)	18
mazais ērglis (barošanās)	553
zivju ērglis	155
lakstīgala	38
melnā dzilna	24
lielā krāšņvabole	16
spožā skudra	13

tumšais kailgliemezis	15
dabiskie meža biotopi	3
bioloģiski vērtīgie zālāji	9
sikspārņi (kodolzona)	
sikspārņi (barošanās)	
plaudis	
repsis	
salaka	
zutis	
potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji	453

Piezīme – platības, kurās iespējama mazā ērgļa barošanās, zivju ērgļa ligzdošanai piemērotās platības un potenciālo bioloģiski vērtīgo zālāju platības pārskatāmības dēļ nav iekļautas grafikā.

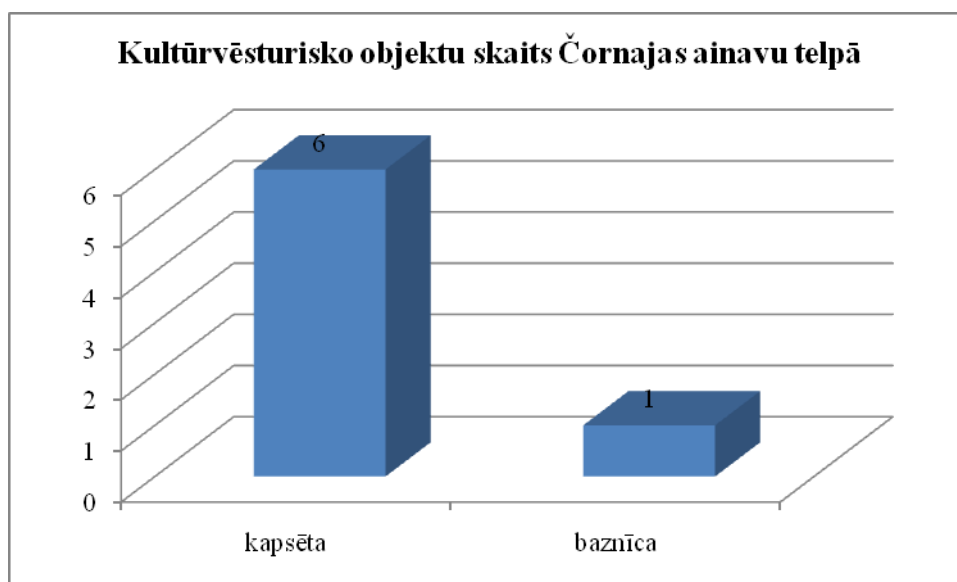
Zonējuma statistika

Zonējums	Platības no ainavu telpas			
	Pēc spēkā esošā zonējuma		Pēc DAP piedāvātā zonējuma	
	ha	%	ha	%
dabas lieguma zona	0	0%	0	0%
neitrālā zona	94	4%	73	3%
dabas parka zona	2308	96%	553	24%

ainavu aizsardzības zona	0	0%	1737	73%

Kultūrvēsturisko objektu skaits

Veids	Skaitis
kapsēta	6
baznīca	1

Ainavu telpas apraksts

Šajā ainavu telpā ekoloģiski un vizuāli nozīmīgas ainavas vai to elementi sastopami salīdzinoši maz. Augstvērtīgākās ainavas atrodas pie ceļa Lūznava – Ismeri – Treuhi, Ismeru ezera apkārtnē un Īvuškos, ar skatu uz mazajiem ezeriem.

Ainavu telpā ievērojamas platības aizņem lauksaimniecības zemes, kuras galvenokārt veido ilggadīgi zālāji, pļavas un ganības. Atsevišķās vietās lauksaimniecības zemes netiek apsaimniekotas, tāpēc tās aizaug.

Ainavu telpā salīdzinoši daudz sastopami slapjie mežu tipi. Teritorijā veikta plaša meliorācija, kura patlaban funkcionē tikai daļēji. Mazie aizaugušie ezeri un apkārtnes mitrās ekosistēmas (pļavas, bebraines u.c.) piemērotas tādām sugām kā lielais dumpis.

Ainavu telpā atrodas vairākas derīgo izrakteņu atradnes, bet tās ziemeļu daļā nozīmīgās platības ierīkoti karjeri.

Čornajas ainavu telpa ir potenciāli piemērota vieta zaļajai vārnai.

Vēlamā ainavu struktūra un tās attīstības priekšnosacījumi

Saglabāta meža masīva ainava ainavu telpas rietumu daļā un mozaīkveida ainavu struktūra – centrālajā un austrumu daļā.

Saglabātas mežu aizsargzonas gar ūdeņiem, mitrzemēm. Ap mazajām ūdenstecēm saglabāti slapjie mežu tipi. Nav samazinājies skuju koku mežu īpatsvars (īpaši Kozeļņiku mežu masīvā).

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek apsaimniekotas, tās veido ilggadīgie un bioloģiski vērtīgie zālāji ar aramzemju ieslēgumiem.

Netiek veidotas jaunas meliorācijas sistēmas.

Ierobežojumi vēlamās ainavu struktūras sasniegšanai

Atsevišķās vietās novērojama lauksaimniecības zemju (t.sk. pļavu) un ceļmalu aizaugšana.

Mežaudžu (īpaši skuju koku) vecuma struktūra nav izlīdzināta. Sastopamas lielas vienlaidus izcirtumu platības, kas rada nedabiskus „pārrāvumus” un samazina sugu pārvietošanās iespējas. Dabas aizsardzības režīms nenodrošina bioloģiskai daudzveidībai nepieciešamās mežaudzes struktūras - pārauguši koki, kritālas dažādās sadalīšanās pakāpēs, liela izmēra sausokņi, stumbeņi ir nepietiekošā vairumā

Nav veikta meža biotopu ekspertīze potenciālajās DMB vietās. Ievērojamās platības veikta meliorācija, bet meliorācijas sistēmas šobrīd netiek apsaimniekotas.

Iespējas sasniegt vēlamo ainavu struktūru, priekšlikumi ainavas izmantošanai un apsaimniekošanai

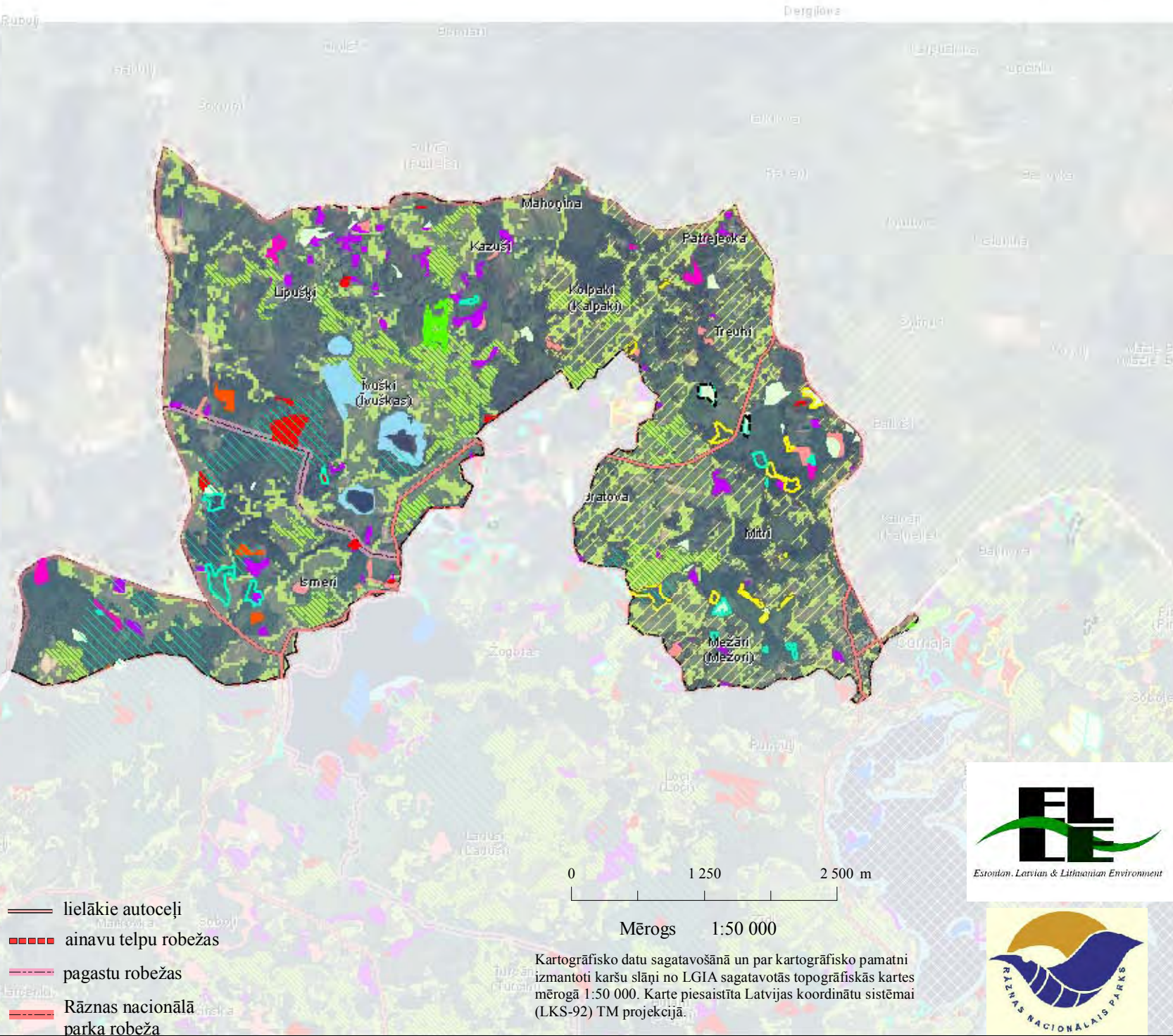
1. Jāsekmē lauksaimniecības zemju apsaimniekošana, t. sk. bioloģiski vērtīgo un ilggadīgo zālāju uzturēšana. Jāpalielina bioloģiski vērtīgo zālāju platības.
2. Jāveic DMB un potenciālo DMB ekspertīze un nepieciešamības gadījumā jāveido mikroliegumi. Lai nesamazinātu esošo bioloģisko daudzveidību, nav ieteicama jaunu meliorācijas sistēmu būve mežos un veco meliorācijas sistēmu rekonstrukcija RNP valdījumā esošajos mežos. Skuju koku mežus pēc izciršanas vai citu faktoru iedarbības atjauno ar skuju kokiem.
3. Bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai mežos galvenajā un kopšanas cirtēs jā saglabā šādas mežaudzes struktūras:
 - vismaz 10 dzīvotspējīgus vecākos un lielāko izmēru kokus uz 1 ha, vispirms izvēloties ozolu, liepu, priedi, osi, gobu, vīksnu, kļavu, kā arī bērzu, apsi, melnalksni, kā arī kokus ar lieliem un resniem zariem, dobumainus kokus un kokus ar deguma rētām.
 - vismaz 10 lielāko izmēru kritālas uz 1 ha,
 - vismaz 10 lielāko izmēru stumbeņus vai sausokņus uz 1 ha,
 - cirmās jā saglabā neskartas mitras mikroieplakas (teritorijas līdz 0,1 ha ar atšķirīgu mitruma režīmu un atšķirīgu mežaudzes sastāvu.
 - pārejas joslā no meža uz nemeža ekosistēmām jā saglabā necirstas meža joslas platumā, kas nav mazāks par mežaudzes pirmā stāva vidējo augstumu.

4. Teritorijas plānojumā jāattēlo aizsargjoslas un aizsargzonas mazajām ūdenstecēm un mitrzemēm.
5. Jāsekmē meliorēto, iztaisnoto upīšu dabisko gultņu atjaunošanās (dabisko procesu, t.sk., bebru darbības rezultātā).
6. Ainavu telpā pieļaujama transformācija uz meža zemēm, bez papildus nosacījumiem.
7. Izstrādājot esošās vai ierīkojot jaunas derīgo izrakteņu ieguves vietas, lielāko autoceļu malās jāveic pasākumi ainavu aizsardzībai – gar ceļu izvietot aizsargvalni. Saglabāt mežu joslu vismaz 50 m platumā. Pēc karjera izstrādes veicama tā rekultivācija, izvēloties dabai draudzīgāko rekultivācijas veidu.

Čornajas ainavu telpa

Bioloģiski vērtīgās un indikatorsugām piemērotās teritorijas

- dabiskie meža biotopi
- potenciālie dabiskie meža biotopi
- mazais ērglis (barošanās)
- mazais ērglis (lizgdošana)
- zivju ērglis
- melnā dzilna
- lakstīgala
- kormorāns
- dumpis
- baltmugurzenis
- tumšais kailgliemezis
- spožā skudra
- lielā krāšņvabole
- bioloģiski vērtīgie zālāji
- izcili barošanās biotopi sikspārņiem
- griezei piemērotas teritorijas
- potenciālie bioloģiski vērtīgie zālāji
- lielākie autoceļi
- ainavu telpu robežas
- pagastu robežas
- Rāznas nacionālā parka robeža

0 1250 2500 m

Mērogs 1:50 000

Kartogrāfisko datu sagatavošanā un par kartogrāfisko pamatni izmantoti karšu slāņi no LGIA sagatavotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000. Karte piesaistīta Latvijas koordinātu sistēmai (LKS-92) TM projekcijā.

Čornajas ainavu telpa Vizuāli vērtīgo ainavu un kultūrvēsturisko objektu karte

Apzīmējumi

▲ Ainavas vērtību pazeminoši un degradējoši objekti

Perspektīvi vērtīgi skatu punkti

- izcili
- perspektīvi vērtīgi
- vērtīgi

Perspektīvi vērtīgu skatu virzieni

- ➔ izcili
- ➔ perspektīvi vērtīgi
- ➔ vērtīgi

— — — Ainaviski augstvērtīgu ceļu posmi

Kultūrvēsturiskie objekti

⊥ baznīca

⊕ kapsēta

🌀 Vizuāli vērtīgas ainavas

7 ainavu fotogrāfiju numuri

— — — ainavu telpu robežas

— — — pagastu robežas

— — — Rāznas nacionālā

parka robeža

0 1 250 2 500 m

Mērogs 1:50 000

Kartogrāfisko datu sagatavošanā un par kartogrāfisko pamatni izmantoti karšu slāņi no LGIA sagatavotās topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000. Karte piesaistīta Latvijas koordinātu sistēmai (LKS-92) TM projekcijā.

